

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ: ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ПРАКТИК ТА КЛІМАТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
СУМИ – 2021

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ:
ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ПРАКТИК
ТА КЛІМАТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС**

Навчальний посібник

Суми – 2021

УДК 502.11

Укладачі : Мельник О. С., канд. техн. наук, доцент;
Скляр В. Г., д-р. біол. наук, професор;
Коваленко І. М., д-р. біол. наук, професор;
Васькіна І. В., канд. техн. наук, ст. викладач;
Шерстюк М. Ю., канд. біол. наук, ст. викладач

Рецензенти:

Пляцук Л. Д. – доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри екології та природоохоронних технологій Сумського державного університету;

Троценко В.І. – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри рослинництва Сумського національного аграрного університету

Рекомендовано до видання

вченою радою Сумського національного аграрного університету

як навчальний посібник

(протокол № 8 від 22 лютого 2021)

Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с.

Метою навчального посібника є надання допомоги студентам в освоєнні дисципліни «Оцінка впливу на довкілля». Посібник містить курс лекцій, матеріали для проведення практичних занять та самостійної роботи. Посібник написано в рамках виконання проєкту Erasmus+ Jean Monnet Chair 620031-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-CHAIR: “EU Climate Leadership”.

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.	
МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОВД.	
КАТЕГОРІЙНО-ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ	6
Тема 1. Загальні положення та поняття про ОВД	6
Тема 2. Види діяльності, що можуть значно впливати на довкілля	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.	
ЕТАПИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ОВД	29
Тема 3. Процедури публічності та збирання інформації під час проведення ОВД	29
Тема 4. Звіт з ОВД	38
Тема 5. Висновок з оцінки впливу на довкілля	43
Тема 6. Завершальна стадія процедури ОВД	47
Тема 7. Стратегічна екологічна оцінка	51
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.	
КЛІМАТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕДУР ОВД ТА СЕО	57
Тема 8. Інтеграція кліматичних питань в ОВД та СЕО	57
ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА	63
<i>Практична робота 1. Аналіз європейського законодавства з питань оцінки впливу на довкілля</i>	<i>63</i>
<i>Практична робота 2. Порівняльний аналіз процедур екологічної експертизи, ОВНС та ОВД</i>	<i>63</i>
<i>Практична робота 3. Підготовка та подання повідомлення про ОВД</i>	<i>65</i>
<i>Практична робота 4. Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з ОВД</i>	<i>65</i>
<i>Практична робота 5. Громадське обговорення в процедурі ОВД</i>	<i>66</i>
<i>Практична робота 6. Системи екологічної оцінки</i>	<i>66</i>
<i>Практична робота 7. СЕО документів державного планування. Пропозиції і зауваження громадськості на етапі скоупінгу</i>	<i>67</i>
<i>Практична робота 8. Пропозиції і зауваження громадськості до звіту з СЕО ДДП</i>	<i>68</i>

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	70
ДОДАТКИ.....	72
Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля (з додатками).....	73
Постанова Кабінету міністрів України Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля (з додатками).....	84
Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України Про затвердження розміру плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля	88
Рекомендації Міністерства енергетики та захисту довкілля України щодо включення кліматичних питань до документів державного планування (з додатками).....	90
Проект наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України Про забезпечення участі експертів у здійсненні оцінки впливу на довкілля.....	126
Порядок ведення реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля (проект з додатками)	127
Положення про Експертну комісію з оцінки впливу на довкілля (проект).....	136

ПЕРЕДМОВА

Підписавши угоду про асоціацію з ЄС, Україна взяла на себе низку зобов'язань із запровадження європейських механізмів охорони навколишнього середовища. Значна увага у сфері управління довкіллям та інтеграції екологічної політики в інші галузеві політики була зосереджена на впровадженні в Україні європейської моделі оцінки впливу на довкілля (ОВД) і стратегічної екологічної оцінки (СЕО). Саме в цій сфері були прийняті ключові нормативні документи: Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (18 грудня 2017 року), Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» (12 жовтня 2018 року).

ОВД та СЕО – це міжнародно визнані інструменти превентивної екологічної політики, що мають подібні цілі та риси, зокрема стосовно процедурних елементів. Проте вони істотно відрізняються за видами діяльності, що охоплюються оцінкою, та обсягом досліджень.

ОВД є процедурним інструментом, використовуваним під час ухвалення рішень щодо впливу планованих дій (конкретного проекту чи стратегічного документа) на стан довкілля та здоров'я населення. Це дозволяє ухвалювати екологічно правильні рішення, щоб зменшити негативний вплив на довкілля чи запобігти значному впливу на нього. Його основна роль полягає в оцінюванні можливих впливів на довкілля планованого проекту, враховуючи взаємозв'язані соціально-економічні, культурні впливи та впливи на здоров'я людини.

СЕО охоплює стратегічні документи, такі як плани чи програми, підготовлені державними органами, які на відміну від замовників у процедурі ОВД не повинні отримувати дозволу від будь-якого іншого органу влади для затвердження своїх стратегічних документів.

СЕО і ОВД є практичними інструментами для реалізації Концепції сталого розвитку через урахування екологічних аспектів у процесах ухвалення рішень політичного, економічного й соціального характеру. СЕО й ОВД допомагають вчасно запобігти екологічно несталим варіантам розвитку та помилкам, що виникають під час планування через нехтування охороною довкілля й здоров'ям населення.

Важливими складовими концепції сталого розвитку (мета 13) є пом'якшення кліматичних змін та адаптація до них. Для цього дуже важливо включати кліматичні питання під час проведення ОВД, СЕО та політики просторового планування. Європейська комісія взяла на себе зобов'язання працювати з державами-членами і зацікавленими країнами, для встановлення керівних принципів та обміну передовими практиками щодо кліматичної політики, тому врахування кліматичних питань у процедурі ОВД і СЕО є не лише важливим елементом природоохоронної політики, а й кроком до виконання зобов'язань перед ЄС у рамках Угоди про асоціацію Україна – ЄС та взятим Україною курсом на впровадження механізмів Європейської зеленої угоди.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОВД. КАТЕГОРІЙНО-ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ

Тема 1. Загальні положення та поняття про ОВД

1. Передумови виникнення ОВД. Базові підґрунтя для проведення ОВД.
2. Світовий та європейський досвід ОВД.
3. Основні суб'єкти оцінки.

Вступ

23 травня 2017 року Верховна Рада України прийняла довгоочікуваний Закон України «Про оцінку впливу на довкілля». Цим Законом Україна відмовилася від радянської моделі оцінки впливу планованої діяльності на довкілля – державної екологічної експертизи – і перенесла в національне правове поле стандарти європейської моделі оцінки впливу на довкілля, закріплені в Директиві 2011/92/ЄС Європейського парламенту та Ради про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище (зі змінами 2014 року).

1. Передумови виникнення ОВД.

Базові підґрунтя для проведення ОВД

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» був прийнятий із метою запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, його охорони, раціонального використання і відтворення природних ресурсів у процесі ухвалення рішень про провадження господарської діяльності, що може значно впливати на навколишнє природне середовище, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Оцінка впливу на довкілля (ОВД) – це процедура, що передуює запланованій господарській діяльності та передбачає виявлення характеру, інтенсивності й ступеня небезпеки цієї діяльності на стан довкілля і здоров'я населення.

ОВД здійснюється з додержанням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, з урахуванням стану довкілля в місці, де планують будівництво, екологічних ризиків і прогнозів, перспектив соціально-економічного розвитку регіону, потужності й видів сукупного впливу (прямого та опосередкованого) на довкілля, зокрема з урахуванням впливу існуючих об'єктів, планованої діяльності та об'єктів, щодо яких отримано рішення про провадження планованої діяльності або розглядають питання про ухвалення таких рішень. У таблиці 1 наведено основні нормативно-правові акти (НПА) щодо процедури оцінки впливу на довкілля в Україні станом на 20.05.2019 р.

Таблиця 1 – Нормативно-правові акти щодо процедури ОВД

№ пор.	Назви нормативно-правових актів (НПА)	Суспільні відносини, які регулює НПА		
		процедури ОВД (всі)	процедура підготовки Звіту з ОВД (частина з ОВД)	процедури громадського обговорення в процесі ОВД (частина з ОВД)
1	Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 р. № 2059-VIII	X	X	X
2	Закон України «Про електронні довірчі послуги» від 05.10.2017 р. № 2155-VIII (набрав чинності з 07.11.2018 р.)	X	X	X
3	Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (ратифікована Законом України «Про ратифікацію Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті» від 19.03.1999 р. № 534-XIV)	X	(урегульовано опосередковано в Контексті оцінки транскордонного впливу планованої діяльності)	X
4	Критерії визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 1010 (додаток 1)	X	---	---
5	Критерії визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 1010 (додаток 2)	X	---	---

6	Порядок передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 1026	X	X	X
7	Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті» від 02.04.2008 р. № 295	--- (окремі аспекти в контексті оцінки транскордонного впливу планованої діяльності)		
8	Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 989	X	---	X
9	Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 1026	X	X	X
10	Порядок використання електронних довірчих послуг в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, підприємствах, установах та організаціях державної форми власності, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 р. № 749	X	X	X
11	Розміри плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля, затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.05.2018 р. № 182	X	---	X
12	Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження примірної форми договору» від 02.08.2018 р. № 286 (затверджена Примірна форма договору на проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля)	X	---	X

Оцінка впливу на довкілля згідно з європейським підходом, перенесеним до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», є процедурою, за допомогою якої вплив на довкілля планованої діяльності, враховується компетентним органом під час ухвалення рішення про погодження такої діяльності.

ОВД – це адміністративна процедура, яку проводять компетентні органи, що має чітко визначені етапи, права та обов'язки її суб'єктів. Саме тому й Закон про ОВД концентрує свою увагу на регламентуванні процедурних аспектів оцінки впливу на довкілля планованої діяльності. Сумлінне проведення цієї процедури в процесі ухвалення рішень про провадження господарської діяльності може значно впливати на довкілля, має своїм наслідком досягнення очікуваної мети – запобігання шкоді довкіл्लю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів.

ОВД проходять не всі проекти, а лише ті, які можуть значно впливати на довкілля. Закон містить вичерпний перелік видів планованої діяльності та об'єктів, що підлягають оцінці впливу на довкілля, і прямо забороняє розпочинати провадження такої планованої діяльності, без оцінки впливу на довкілля й отримання рішення про провадження планованої діяльності.

ОВД проводять обов'язково перед ухваленням рішення про провадження планованої діяльності. Проведення її після такого рішення позбавлене будь-якого змісту, адже в такому разі результати ОВД не можуть бути враховані органом, що дозволив реалізацію проекту.

ОВД проводять щодо планованої діяльності, тобто діяльності, яка лише планується. За загальним правилом, ОВД не проводять щодо діяльності, яка вже реалізується. Винятком із цього правила є розширення та зміни, включаючи перегляд або оновлення умов провадження планованої діяльності, встановлених (затверджених) рішенням про провадження планованої діяльності, або продовження термінів її провадження, реконструкцію, технічне переоснащення, капітальний ремонт, перепрофілювання діяльності та об'єктів, щодо яких проведення ОВД є обов'язковим.

Обов'язкові елементи процедури ОВД, вироблені майже п'ятдесятирічним досвідом, які дозволяють досягти позитивного екологічного результату, передбачають, зокрема, розгляд альтернатив планованої діяльності, прозорість процедури, участь громадськості, зокрема на ранніх етапах, внесення до рішення за наслідками процедури ОВД обов'язкових екологічних умов провадження планованої діяльності, можливості для судового оскарження адміністративних рішень, ухвалюваних у результаті проведення процедури ОВД.

На відміну від висновку державної екологічної експертизи, який міг лише погодитися чи не погодитися з проектними рішеннями замовника, процедура оцінки впливу на довкілля дозволяє компетентному природоохоронному органу (із залученням інших органів, експертів та громадськості) сформулювати обов'язкові для суб'єкта господарювання екологічні умови реалізації

планованої діяльності. Згідно із Законом провадження планованої діяльності без забезпечення в повному обсязі додержання екологічних умов, сформульованих у висновку з оцінки впливу на довкілля, забороняється. Ці екологічні умови фактично стають частиною рішення, що дозволяє суб'єктові господарювання реалізовувати плановану діяльність.

Адже з виданням висновку з ОВД процедура не завершується. Остаточним рішенням щодо процедури оцінки впливу на довкілля є рішення про провадження планованої діяльності, тобто документ дозвільного характеру або інший акт органу державної влади чи місцевого самоврядування, який є підставою для початку її провадження та встановлює (затверджує) параметри й умови провадження планованої діяльності.

2. Світовий та європейський досвід ОВД

На сьогодні механізм оцінки впливу на довкілля в деяких варіаціях застосовують в усіх розвинених країнах світу. Його розробили на зламі 60-х і 70-х рр. XX ст. у Сполучених Штатах Америки насамперед через те, що саме ця країна внаслідок історичних умов найперша зіткнулася зі значними негативними наслідками неконтрольованої господарської діяльності для довкілля і здоров'я населення.

Позитивний досвід США перейняла й Європа. Уже в середині 80-х рр. XX ст. була прийнята Директива Ради ЄС 85/337/ЕЕС про оцінку впливу на довкілля певних державних і приватних проєктів, яка з кількома етапами змін і до сьогодні регламентує механізм ОВД для країн Європейського Союзу.

Базуючись на досвіді застосування Національного акта про екологічну політику в США і Директиви ЄС про ОВД, у 1987 році Генеральна Асамблея ООН затвердила цілі та принципи щодо оцінки впливу на довкілля. Згодом ці цілі та принципи були орієнтиром для становлення інституту ОВД у світі.

Відповідно до цього документа «оцінка впливу на довкілля – це процес аналізу позитивних та негативних впливів на довкілля запропонованого проєкту, плану чи діяльності. Конкретною метою оцінки є надання тим, хто ухвалює рішення, інформації, що дозволяє внести питання охорони довкілля до процесу ухвалення рішення щодо схвалення, відхилення чи зміни проєкту, плану чи діяльності, які перебувають на стадії розгляду».

Серед інших цей документ передбачав принцип, за яким держави не повинні дозволяти діяльності без розгляду на ранній стадії її впливу на довкілля (Принцип 1), принцип участі громадськості в процедурі ОВД (Принцип 7) та принцип, за яким рішення щодо діяльності, яка підлягає ОВД, повинне бути письмовим, містити обґрунтування рішення, а також положення щодо недопущення, зменшення чи пом'якшення шкоди для довкілля, а також бути відкритим (Принцип 9).

У 90-х роках XX ст. на рівні Європейської економічної комісії були розроблені дві регіональні конвенції – Конвенція Європейської економічної комісії ООН про оцінку впливу на довкілля в транскордонному контексті (Конвенція Еспо) і про доступ до інформації, участь громадськості у процесі

прийняття рішень та доступ до правосуддя щодо питань, що стосуються довкілля (Оргуська конвенція). Обидві були ратифіковані Україною. На жаль, упродовж тривалого часу Україна не ставилася з достатньою увагою до своїх міжнародних зобов'язань за цими конвенціями. За останні двадцять років органи Оргуської конвенції та конвенції Еспо ухвалили цілу низку рішень про недодержання Україною своїх зобов'язань.

Лише з підписанням у 2014 році Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом розпочалася реальна робота з упровадження в національне законодавство механізмів оцінки впливу на довкілля, зокрема, транскордонної оцінки та участі громадськості в цих процесах. За висновками міжнародних органів Оргуської конвенції та Конвенції Еспо, прийнятий Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» повною мірою відповідає міжнародним зобов'язанням за цими договорами і здатний запровадити в Україні дієву європейську модуль екологічної оцінки планованої діяльності.

Обов'язкові елементи процедури ОВД, що вироблені майже сорокарічним досвідом у країнах ЄС та дозволяють досягти позитивного екологічного результату, включають, зокрема, кліматичні аспекти, розгляд альтернатив планованої діяльності, прозорість процедури, участь громадськості, зокрема на ранніх етапах, внесення до рішення за наслідками процедури ОВД обов'язкових екологічних умов провадження планованої діяльності, можливості для судового оскарження адміністративних рішень, що ухвалюються в результаті проведення процедури ОВД.

3. Основні суб'єкти оцінки

Чотирма основними суб'єктами будь-якої процедури оцінки впливу на довкілля є:

- 1) особа, яка планує провадити плановану діяльність (термінологією закону – суб'єкт господарювання);
- 2) орган, уповноважений провести процедуру ОВД щодо такої планованої діяльності;
- 3) орган, уповноважений ухвалити рішення, яке дозволяє реалізацію планованої діяльності, та
- 4) громадськість.

Суб'єкти господарювання, або замовники планованої діяльності – це особи, які планують провадити діяльність, що підлягає оцінці впливу на довкілля. Закон не надає жодного спеціального статусу щодо процедури ОВД проєктним організаціям. Усі права, обов'язки і відповідальність у контексті закону про ОВД належать саме суб'єктові господарювання, який планує провадити плановану діяльність та ініціює відповідні адміністративні процедури. Залучення замовником планованої діяльності проєктних організацій до підготовки звіту з ОВД чи інших документів у цій процедурі регулюється виключно договірними домовленостями між цими особами.

Уповноважений центральний орган – центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, тобто Міністерство захисту

довкілля та природних ресурсів України (Міндовкілля). Крім безпосередньо проведення процедури ОВД щодо окремих видів планованої діяльності, Міндовкілля також адмініструє Єдиний державний реєстр з ОВД (частина 1 статті 1 закону).

Уповноважені територіальні органи – обласні, міські Київська та Севастопольська державні адміністрації (відповідний підрозділ із питань екології та природних ресурсів), орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим із питань екології та природних ресурсів — проводять процедуру ОВД щодо діяльності, яка планується до реалізації у відповідному регіоні (області, місті Києві чи Севастополі, АРК) і яка не належить до сфери повноважень Міністерства екології та природних ресурсів. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, уповноважені видати рішення про провадження планованої діяльності, – це всі органи, що можуть видавати рішення про провадження планованої діяльності. Їх є безліч, від Кабінету Міністрів України до сільської ради. Основною ознакою такого суб'єкта буде належність до його компетенції видачі документа дозвільного характеру, який звершує процедуру ОВД, тобто рішення, що є підставою для початку провадження планованої діяльності, встановлює (затверджує) параметри та умови її провадження. Наприклад, дозвіл на виконання будівельних робіт, спеціальний дозвіл на користування надрами.

Громадськість – одна чи більше фізичних або юридичних осіб, їх об'єднання, організації чи групи (частина 1 статті 1 закону). Важливо, що закон наділяє правами щодо процедури ОВД фактично всіх, а не зацікавлену громадськість чи громадськість, яка проживає в регіоні розміщення планованої діяльності.

Матеріал для самостійної роботи:

Процедури екологічної експертизи та оцінки впливу на довкілля.
Оцінка впливу окремих державних і приватних проєктів на довкілля в директивах ЄС та міжнародних документах з захисту довкілля.

Процедури ОВД різні в різних країнах.

Список рекомендованої літератури:

1. Закон України «Про екологічну експертизу» // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 8. – С. 54.
2. Екологічний аудит : Посібник з екологічного менеджменту і екологічного аудиту / В. Я. Шевчук, Ю. М. Саталкін, В. М. Навроцький та ін. – К. : Символ-Т, 2015. – 221 с.
3. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє природне середовище в транскордонному контексті (№ 562-VIII від 01.07.2015).
4. Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище.

5. Директива 1992/43/ЄЕС про охорону природних середовищ існування та дикої флори і фауни.

6. Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище

Тема 2. Види діяльності, що можуть значно впливати на довкілля

1. Категорії планованої діяльності.

2. Особливості проведення ОВД під час сільськогосподарського та лісгосподарського освоєння земель, на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах.

3. Терміни та етапи проведення процедури оцінки впливу.

4. Єдиний реєстр оцінки впливу на довкілля.

5. Принцип відкритості та доступності інформації в процедурі ОВД.

1. Категорії планованої діяльності

Закон про ОВД вміщує два переліки видів діяльності, які можуть значно впливати на довкілля (докладніше дивись додаток), щодо яких вимагає проведення процедури ОВД до ухвалення рішення про провадження планованої діяльності. Закон забороняє розпочинати будь-яку з цих видів діяльності без оцінки впливу на довкілля.

Проекти першої категорії потенційно є більш небезпечними і тому потребують підвищеної уваги. Проведення ОВД та надання висновку з ОВД щодо них належать до компетенції Міндовкілля. Усі проекти з першого переліку також обов'язково аналізують на предмет наявності підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля згідно з міжнародними зобов'язаннями України.

Проекти з другого переліку, або проекти другої категорії, зазвичай, проходять ОВД у департаменті/управлінні, до сфери повноважень яких належать питання охорони довкілля, відповідній обласній державній адміністрації за місцем провадження планованої діяльності.

До компетенції Міндовкілля, незалежно від належності діяльності до першого чи другого переліку, входить планована діяльність:

1) що може мати значний транскордонний вплив (зокрема із другого переліку);

2) що може впливати на довкілля двох і більше областей (Автономної Республіки Крим);

3) замовником якої є обласна, Київська, Севастопольська міські державні адміністрації;

4) яка стосується зони відчуження або зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;

5) рішення щодо затвердження (схвалення) якої ухвалюється Кабінетом Міністрів України;

6) фінансуватиметься із залученням іноземних кредитів під державні гарантії.

Крім того, закон дозволяє суб'єктам господарювання звертатися безпосередньо до Міндовкілля для проходження ОВД навіть щодо планованої діяльності, яка згідно з розподілом повноважень між уповноваженим центральним та територіальними органами могла б проходити процедуру на місці (абзац 2 частини 4 статті 5 закону).

У період становлення інституту ОВД суб'єкти господарювання віддають перевагу центральному органу, навіть коли планують діяльність із впливом місцевого рівня. Позитивним наслідком такої ситуації є однакове й коректне застосування законодавства про ОВД у цих процедурах, негативним — значне навантаження на відділ ОВД Міндовкілля.

ОВД не підлягає планована діяльність, спрямована виключно на забезпечення оборони держави, ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, наслідків антитерористичної операції на території проведення антитерористичної операції на період її проведення, відповідно до критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Перша категорія видів планованої діяльності та об'єктів, що можуть значно впливати на довкілля і підлягають ОВД, включає:

1) нафтопереробні та газопереробні заводи (крім підприємств, що виготовляють із сирової нафти виключно мастильні матеріали), установки з газифікації або зрідження вугілля чи бітумінозного сланцю;

2) теплові електростанції (ТЕС, ТЕЦ) та інші потужності для виробництва електроенергії, пари й гарячої води тепловою потужністю 50 мегават і більше з використанням органічного палива, атомні електростанції та інші ядерні реактори, включаючи будівництво, виведення (зняття) з експлуатації таких електростанцій або реакторів (крім дослідницьких установок для виробництва і конверсії ядерного палива й сировини для одержання вторинного ядерного палива, матеріалів, що діляться та відтворюються, потужність яких не перевищує 1 кіловат постійного теплового навантаження);

3) установки для виробництва або збагачення ядерного палива, установки для перероблення відпрацьованого ядерного палива та високоактивних відходів, установки для захоронення радіоактивних відходів, зберігання (понад 10 років) чи перероблення відпрацьованого ядерного палива або радіоактивних відходів поза межами місця їх утворення;

4) чорну та кольорову металургію (з використанням руди, збагаченої руди чи вторинної сировини, із застосуванням металургійних, хімічних або електролітичних процесів);

5) споруди з видобування, виробництва і перероблення азбесту, азбестовмісних продуктів: азбестоцементної продукції потужністю понад 20 тисяч тонн за 1 рік, фрикційних матеріалів – понад 50 тонн за 1 рік готової продукції, інших виробів – понад 200 тонн за 1 рік;

6) хімічне виробництво, зокрема виробництво основних хімічних речовин, хімічно-біологічне, біотехнічне, фармацевтичне виробництво з використанням хімічних або біологічних процесів, виробництво засобів захисту рослин, регуляторів росту рослин, мінеральних добрив, полімерних і полімеровмісних матеріалів, лаків, фарб, еластомерів, пероксидів та інших хімічних речовин – виробництво та зберігання наноматеріалів потужністю понад 10 тонн за 1 рік;

7) будівництво:

- аеропортів та аеродромів з основною злітно-посадковою смугою довжиною 2 100 метрів і більше;
- автомагістралей;
- автомобільних доріг загального користування державного та місцевого значення, що мають чотири чи більше смуг руху, або реконструкція та/або розширення наявних смуг руху до чотирьох і більше, за умови їх безперервної довжини 10 кілометрів і більше;
- автомобільних доріг першої категорії;
- магістральних залізничних ліній загального користування;
- гідротехнічних споруд морських та річкових портів, які можуть приймати судна тоннажністю понад 1 350 тонн;
- глибоководних суднових ходів, зокрема у природних руслах річок, спеціальних каналів на суходолі та у мілководних морських акваторіях, придатних для проходження суден тоннажністю понад 1 350 тонн;

8) поводження з відходами:

- операції у сфері поводження з небезпечними відходами (зберігання, оброблення, перероблення, утилізація, видалення, знешкодження і захоронення);
- операції у сфері поводження з побутовими та іншими відходами (оброблення, перероблення, утилізація, видалення, знешкодження і захоронення) обсягом 100 тонн за 1 добу або більше;

9) забір підземних вод або штучне поповнення підземних вод із щорічним забором води чи щорічним об'ємом поповнюваної води 10 мільйонів кубічних метрів або більше;

10) міжбасейновий перерозподіл стоку річок, крім транспортування питної води трубопроводами;

11) греблі, водосховища та інші об'єкти, призначені для утримання та постійного зберігання води, якщо нові або додаткові об'єми затриманої води перевищують 10 мільйонів кубічних метрів;

12) видобування нафти та газу на континентальному шельфі;

13) трубопроводи для транспортування газу, нафти, хімічних речовин діаметром понад 800 міліметрів і довжиною понад 40 кілометрів;

14) виробництво та перероблення целюлози, виробництво паперу та картону з будь-якої сировини виробничою продуктивністю, що перевищує в сухому вигляді 200 тонн за 1 добу;

15) кар'єри та видобування корисних копалин відкритим способом, їх перероблення чи збагачення на місці на площі понад 25 гектарів або видобування торфу на площі понад 150 гектарів;

16) потужності для зберігання нафти, нафтохімічної або хімічної продукції місткістю 200 тисяч тонн або більше;

17) установки для вловлювання вуглекислого газу з джерел, зазначених у цій частині, або з річною потужністю 1,5 мегатонни та більше, геологічні сховища вуглекислого газу;

18) установки для очищення стічних вод продуктивністю, що перевищує еквівалент кількості населення розміром 150 тисяч осіб;

19) потужності для інтенсивного вирощування птиці (60 тисяч місць і більше), зокрема бройлерів (85 тисяч місць і більше), свиней (3 тисячі місць для свиней понад 30 кілограмів або 900 місць для свиноматок);

20) будівництво повітряних ліній електропередачі напругою 220 кіловольт або більше і довжиною понад 15 кілометрів;

21) усі суцільні та поступові рубки головного користування й суцільні санітарні рубки на площі понад 1 гектар; усі суцільні санітарні рубки на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду;

22) розширення та зміни, враховуючи перегляд або оновлення умов провадження планованої діяльності, встановлених (затверджених) рішенням про провадження планованої діяльності або продовження термінів її провадження, реконструкцію, технічне переоснащення, капітальний ремонт, перепрофілювання діяльності та об'єктів, зазначених у пунктах 1–21 цієї частини, крім тих, які не справляють значного впливу на довкілля відповідно до критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Друга категорія видів планованої діяльності та об'єктів, що можуть значно впливати на довкілля і підлягають ОВД, включає:

1) глибоке буріння, зокрема геотермальне буріння, буріння з метою зберігання радіоактивних відходів, буріння з метою водопостачання (крім буріння з метою вивчення стійкості ґрунтів);

2) сільське господарство, лісівництво та водне господарство:

– сільськогосподарське та лісогосподарське освоєння, рекультивація та меліорація земель (управління водними ресурсами для ведення сільського господарства, зокрема із зрошуванням і меліорацією) на територіях площею 20 гектарів і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше, будівництво меліоративних систем та окремих об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем;

– насадження лісу (крім лісовідновлювальних робіт) на площі понад 20 гектарів або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах на площі 5 гектарів і більше;

– зміна цільового призначення земель сільськогосподарського призначення (якщо нове призначення належить хоча б до одного виду діяльності, зазначеного в частинах другій та третій цієї статті) та зміна цільового призначення особливо цінних земель;

- потужності для вирощування: птиці (40 тисяч місць і більше), свиней (1 тисяча місць і більше, для свиноматок – 500 місць і більше), великої та дрібної рогатої худоби (1 тисяча місць і більше), кролів та інших хутрових тварин (2 тисячі голів і більше);

- установки для промислової утилізації, видалення туш тварин та/або відходів тваринництва;

- інтенсивна аквакультура з продуктивністю 10 тонн за 1 рік і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах;

- налив територій на землях водного фонду;

3) видобувну промисловість:

- видобування корисних копалин, крім корисних копалин місцевого значення, що видобуваються землевласниками чи землекористувачами в межах наданих їм земельних ділянок з відповідним цільовим використанням;

- перероблення корисних копалин, зокрема збагачення;

4) енергетичну промисловість:

- зберігання та перероблення вуглеводневої сировини (природного газу, газу сланцевих товщ, газу, розчиненого в нафті, газу центрально-басейнового типу, газу (метану) вугільних родовищ, конденсату, нафти, бітуму нафтового, скрапленого газу);

- поверхнєве та підземне зберігання викопного палива чи продуктів їх перероблення на площі 500 квадратних метрів і більше або об'ємом (для рідких чи газоподібних) 15 кубічних метрів і більше;

- промислове брикетування кам'яного та бурого вугілля;

- гідроелектростанції на річках незалежно від потужності;

- гідроакумулювальні електростанції (ГАЕС);

- вітрові парки, вітрові електростанції, що мають дві й більше турбін або висота яких становить 50 метрів і більше;

5) виробництво та оброблення металу:

- установки для випалювання або агломерації металевих руд (зокрема, сульфідної руди);

- установки для оброблення чорних металів;

- стани гарячого прокатування продуктивністю, що перевищує 20 тонн сирової сталі за 1 годину;

- ковальські молоти, енергетична потужність яких перевищує 50 кілоджоулів на молот, а потужність теплового споживання перевищує 20 мегават;

- нанесення захисних розпилених металевих покриттів із подачею сирової сталі продуктивністю, що перевищує 2 тонни за годину;

- установки для виплавляння, включаючи легування сплавів, кольорових металів, зокрема рекуперованих продуктів (рафінування, ливарне виробництво тощо), плавильною продуктивністю, що перевищує 4 тонни за 1 добу для свинцю та кадмію або 20 тонн за 1 добу для інших металів;

- установки для поверхневого оброблення металів у чанах із пластичних матеріалів із використанням електролітичних або хімічних процесів, якщо об'єм переробного технологічного чана перевищує 30 кубічних метрів;

- виробництво і складання автомобілів, виробництво двигунів;

- верфі;

- підприємства з виготовлення та ремонту літаків;

- виробництво і ремонт залізничного рухомого складу та устаткування для інфраструктури залізничного транспорту;

- штампування з використанням вибухових речовин;

б) перероблення мінеральної сировини:

- коксові печі, інші установки для виробництва коксу або графіту;

- виробництво цементу або цементного клінкеру;

- виробництво вапна об'ємом, що перевищує 50 тонн за 1 добу;

- виробництво скла, зокрема виготовлення скляного волокна, в обсязі, що перевищує 20 тонн на добу;

- виплавляння мінеральних речовин, зокрема виробництво мінеральних волокон;

- виробництво керамічних продуктів шляхом випалювання, зокрема покрівельної черепиці, цегли, вогнестійкої цегли, керамічної плитки, кам'яної кераміки або фарфорових виробів, виробничою продуктивністю понад 75 тонн за добу та/або випалювальних печей місткістю більше ніж 4 кубічні метри і щільністю затвердіння на піч понад 300 кілограмів на 1 кубічний метр;

7) хімічну промисловість:

- установки для виробництва вибухових речовин;

- установки, в яких хімічні й біологічні процеси використовуються для виробництва білкових кормових добавок, ферментів та інших білкових речовин;

- зберігання хімічних продуктів (склади, сховища, бази);

8) харчову промисловість:

- виробництво продуктів харчування шляхом оброблення та перероблення: сировини тваринного походження (крім молока) продуктивністю виходу готової продукції понад 75 тонн за добу; сировини рослинного походження продуктивністю виходу готової продукції понад 300 тонн за добу (середній показник за квартал); молока, якщо об'єм одержаного молока перевищує 200 тонн за добу (на основі середньорічного показника);

- пакування та консервування тваринних і рослинних продуктів у обсязі понад 50 тонн на добу;

- виробництво молочних продуктів в обсязі понад 20 тонн на добу;

- виробництво пива та солоду в обсязі понад 50 тонн на добу;

- виробництво кондитерських виробів і патоки в обсязі понад 20 тонн на добу;

- виробництво крохмалю;

- підприємства з перероблення риби і риб'ячого жиру;

- бійні продуктивністю понад 10 тонн на добу;
- цукрові заводи;

9) підприємства текстильної, шкіряної, деревообробної та паперової промисловостей продуктивністю понад 1 тону за добу:

- з первинного оброблення (промивання, відбілювання, мерсеризація) або фарбування волокон чи текстилю;
- з оброблення шкірсировини та хутра;
- з дублення шкір;
- з оброблення деревини (хімічне перероблення деревини, виробництво деревоволокнистих плит, деревообробне виробництво з використанням синтетичних смол, консервування деревини просоченням);
- з промислового виробництва і перероблення паперу та картону з будь-якої сировини;

10) інфраструктурні проєкти:

- облаштування індустріальних парків;
- будівництво житлових кварталів (комплексів багатоквартирних житлових будинків) та торговельних чи розважальних комплексів поза межами населених пунктів на площі 1,5 гектара і більше або в межах населених пунктів, якщо не передбачено їх підключення до централізованого водопостачання та/або водовідведення; будівництво кінотеатрів із більше ніж 6 екранами; будівництво (облаштування) автостоянок на площі не менше ніж 1 гектар і більше ніж на 100 паркомісць;
- будівництво аеропортів та аеродромів з основною злітно-посадковою смугою довжиною до 2 100 метрів;
- будівництво залізничних вокзалів, залізничних колій і споруд;
- будівництво перевантажувальних терміналів та обладнання для перевантаження різних видів транспорту, а також терміналів для різних видів транспорту;
- будівництво гребель та встановлення іншого обладнання для утримання або накопичення води на тривалі проміжки часу;
- проведення робіт із розчищення і днопоглиблення русла та дна річок, берегоукріплення, зміни і стабілізації стану русел річок;
- будівництво трамвайних колій, підвісних канатних доріг та фунікулерів або подібних ліній, що використовуються для перевезення пасажирів;
- будівництво підземних, наземних ліній метрополітену як єдиних комплексів, зокрема депо з комплексом споруд технічного обслуговування;
- будівництво акведуків та трубопроводів для транспортування води на далекі відстані;
- будівництво магістральних продуктопроводів (трубопроводів для транспортування газу, аміаку, нафти або хімічних речовин);
- будівництво ліній електропередачі напругою 110 кіловольт і більше та підстанцій напругою 330 кіловольт і більше;

- будівництво гідротехнічних споруд морських і річкових портів;
- будівництво глибоководних суднових ходів, зокрема в природних руслах річок, спеціальних каналів на суходолі та в мілководних морських акваторіях, придатних для проходження суден, а також каналів у протипаводкових цілях і гідротехнічних споруд;
- спеціалізовані морські або річкові термінали;
- проведення прибережних робіт із метою усунення ерозії та будівельних робіт на морі, які призводять до зміни морського узбережжя, зокрема, будівництво основних гідротехнічних споруд, підводні звалища ґрунтів, а також роботи на морі, крім експлуатаційних днопоглиблювальних робіт;
- установки для очищення стічних вод із водовідведенням 10 тисяч кубічних метрів за добу і більше;

11) інші види діяльності:

- постійно діючі траси і треки для перегонів, тестові полігони для моторизованих транспортних засобів;
- майданчики для тестування (випробування) двигунів, турбін або реакторів площею 0,5 гектара і більше;
- шлаконакопичувачі, хвостосховища;
- складування осаду, мулові поля площею 0,5 гектара і більше або на відстані не більше ніж 100 метрів до прибережних захисних смуг;
- склади і перевалочні бази металобрухту площею 0,5 гектара і більше або на відстані не більше ніж 100 метрів до прибережних захисних смуг;
- утилізація, видалення, оброблення, знешкодження, захоронення побутових відходів;
- установки для поверхневого оброблення речовин, предметів або продуктів із використанням органічних розчинників, зокрема для оздоблення, друку, покриття, знежирювання, гідроізолювання, калібрування, фарбування, очищення або насичування з витратою понад 150 кілограмів за 1 годину або понад 200 тонн за 1 рік;
- виробництво і перероблення виробів на основі еластомерів;
- споруди для виробництва штучних мінеральних волокон, виробництво екструдованого пінополістиролу, утеплювачів, асфальтобетону;
- видобування піску і гравію, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду;
- генетично-інженерна діяльність, введення в обіг та будь-яке використання генетично модифікованих організмів і продукції, виробленої з їх використанням (у відкритій системі);
- інтродукція чужорідних видів фауни та флори в довкілля;
- виробництво мікробіологічної продукції;
- виробництво, утилізація і знищення боєприпасів, ракетного палива та інших токсичних хімічних речовин;

12) туризм та рекреацію:

- лижні траси, лижні витяги і канатні дороги та відповідні комплекси споруд на площі 5 гектарів і більше;
- яхт-клуби, яхтові стоянки і місця базування катерів місткістю понад 50 суден або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах;
- курортні містечка та готельні комплекси поза межами населених пунктів місткістю не менше ніж 100 номерів або площею 5 гектарів і більше; курортні містечка та готельні комплекси в межах населених пунктів місткістю не менше ніж 50 номерів, якщо не передбачено їх підключення до централізованого водопостачання та/або водовідведення; курортні містечка і готельні комплекси на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах; оголошення природних територій курортними;
- постійні місця для кемпінгу й автотуризму площею 1 гектар і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах;
- гольфклуби площею 3 гектари і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах;
- тематичні розважальні парки площею 1 гектар і більше;

13) господарську діяльність, що призводить до скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, та забір води з водних об'єктів за умови, що водозабір підземних вод перевищує 300 куб. метрів за добу;

14) розширення та зміни, включаючи перегляд або оновлення умов провадження планованої діяльності, встановлених (затверджених) рішенням про провадження планованої діяльності або продовження термінів її провадження, реконструкцію, технічне переоснащення, капітальний ремонт, перепрофілювання діяльності та об'єктів, зазначених у пунктах 1–13 цієї частини, крім тих, які не справляють значного впливу на довкілля відповідно до критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Забороняється розпочинати провадження вищезазначеної планованої діяльності без оцінки впливу на довкілля та отримання рішення про провадження планованої діяльності.

Планована діяльність, що належить до першої категорії, підлягає обов'язковому розгляду щодо наявності підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля згідно з міжнародними зобов'язаннями України. Якщо будь-яка планована діяльність може мати значний негативний транскордонний вплив на довкілля, вона підлягає оцінці транскордонного впливу на довкілля.

Забороняється провадження господарської діяльності, експлуатація об'єктів, інші втручання в природне середовище і ландшафти, зокрема видобування корисних копалин, використання техногенних родовищ корисних копалин, якщо не забезпечено в повному обсязі додержання екологічних умов, передбачених у висновку з оцінки впливу на довкілля, рішенні про провадження планованої діяльності та проєктах будівництва, розширення,

перепрофілювання, ліквідації (демонтажу) об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, зокрема видобування корисних копалин, використання техногенних родовищ корисних копалин, а також змін у цій діяльності або продовження термінів її провадження.

У виняткових випадках, якщо планована діяльність буде розгортатися на територіях, де таке розміщення заборонене законом, якщо до використання пропонуються заборонені технології та в разі подання звіту з оцінки впливу на довкілля такої низької якості, що наведена в ньому інформація не дозволяє прописати адекватні й ефективні екологічні умови для реалізації такої діяльності, рекомендується надання висновку з оцінки впливу на довкілля про недопустимість планованої діяльності (негативного висновку).

2. Особливості проведення ОВД під час сільськогосподарського та лісогосподарського освоєння земель, на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах

Згідно з частиною 3 статті 7 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» на землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення забороняється будь-яка діяльність, що негативно впливає або може негативно впливати на стан природних й історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням.

Згідно зі статтею 16 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» на території природних заповідників забороняється будь-яка господарська та інша діяльність, що суперечить цільовому призначенню заповідника, порушує природний розвиток процесів та явищ або створює загрозу шкідливого впливу на його природні комплекси та об'єкти, а саме:

- будівництво споруд, шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту і зв'язку, не пов'язаних з діяльністю природних заповідників;

- розведення вогнищ, влаштування місць відпочинку населення, стоянка транспорту, а також проїзд і прохід сторонніх осіб, прогін свійських тварин, пересування механічних транспортних засобів, за винятком шляхів загального користування, лісосплав, проліт літаків та вертольотів нижче ніж 2 000 метрів над землею, подолання літаками звукового бар'єра над територією заповідника та інші види штучного шумового впливу, що перевищують установлені нормативи;

- геологорозвідувальні роботи, розроблення корисних копалин, порушення ґрунтового покриву та гідрологічного і гідрохімічного режимів, руйнування геологічних відслонень, застосування хімічних засобів;

- усі види лісокористування, а також заготівля кормових трав, лікарських та інших рослин, квітів, насіння, очерету, випасання худоби, вилові знищення диких тварин, порушення умов їх оселення, гніздування, інші види користування рослинним і тваринним світом, що призводять до порушення природних комплексів;

– мисливство, рибальство, лісокультурні роботи, рубання дуплястих дерев, усі види екскурсій, крім пішохідних, біотехнічні заходи, сінокосіння механізованими засобами, туризм, інтродукція нових видів тварин і рослин, проведення заходів із метою збільшення чисельності окремих видів тварин понад допустиму науково обґрунтовану ємність угідь, збирання колекційних та інших матеріалів, крім матеріалів, необхідних для проведення наукових досліджень.

Згідно зі статтями 18 та 21 Закону аналогічні обмеження діють для заповідних і буферних зон біосферних заповідників, а також заповідних зон національних парків. Крім того, в заповідних зонах біосферних заповідників та національних парків забороняється проведення вирубувань головного користування та всіх видів поступових та суцільних вирубувань, вирубування дуплястих дерев, а також добування піску та гравію в річках та інших водоймах.

Законодавство України про природно-заповідний фонд містить й інші обмеження щодо господарської діяльності, що можуть стати підставою надання негативного висновку з оцінки впливу на довкілля.

У випадку розміщення планованої діяльності на територіях, у функціональних чи охоронних зонах об'єктів природно-заповідного фонду, де здійснення такої діяльності заборонене законом, може видаватися висновок з оцінки впливу на довкілля про недопустимість планованої діяльності.

3. Терміни та етапи проведення процедури оцінки впливу

Оцінка впливу на довкілля є адміністративною процедурою, яку проводить уповноважений центральний чи уповноважений територіальний орган згідно із Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 29, ст. 315) від 23 травня 2017 р. (далі – Закон). Ця адміністративна процедура має чітко визначені в Законі етапи. Зокрема, згідно зі статтею 2 Закону оцінка впливу на довкілля – це процедура, що передбачає (рис. 1):

- 1) підготовку суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля;
- 2) проведення громадського обговорення;
- 3) аналіз уповноваженим органом інформації, наданої у звіті з оцінки впливу на довкілля, будь-якої додаткової інформації, яку надає суб'єкт господарювання, а також інформації, одержаної від громадськості під час громадського обговорення, під час здійснення процедури оцінки транскордонного впливу, іншої інформації;
- 4) надання уповноваженим органом мотивованого висновку з оцінки впливу на довкілля, що враховує результати аналізу, передбаченого пунктом 3 цієї частини;
- 5) врахування висновку з оцінки впливу на довкілля в рішенні про провадження планованої діяльності.

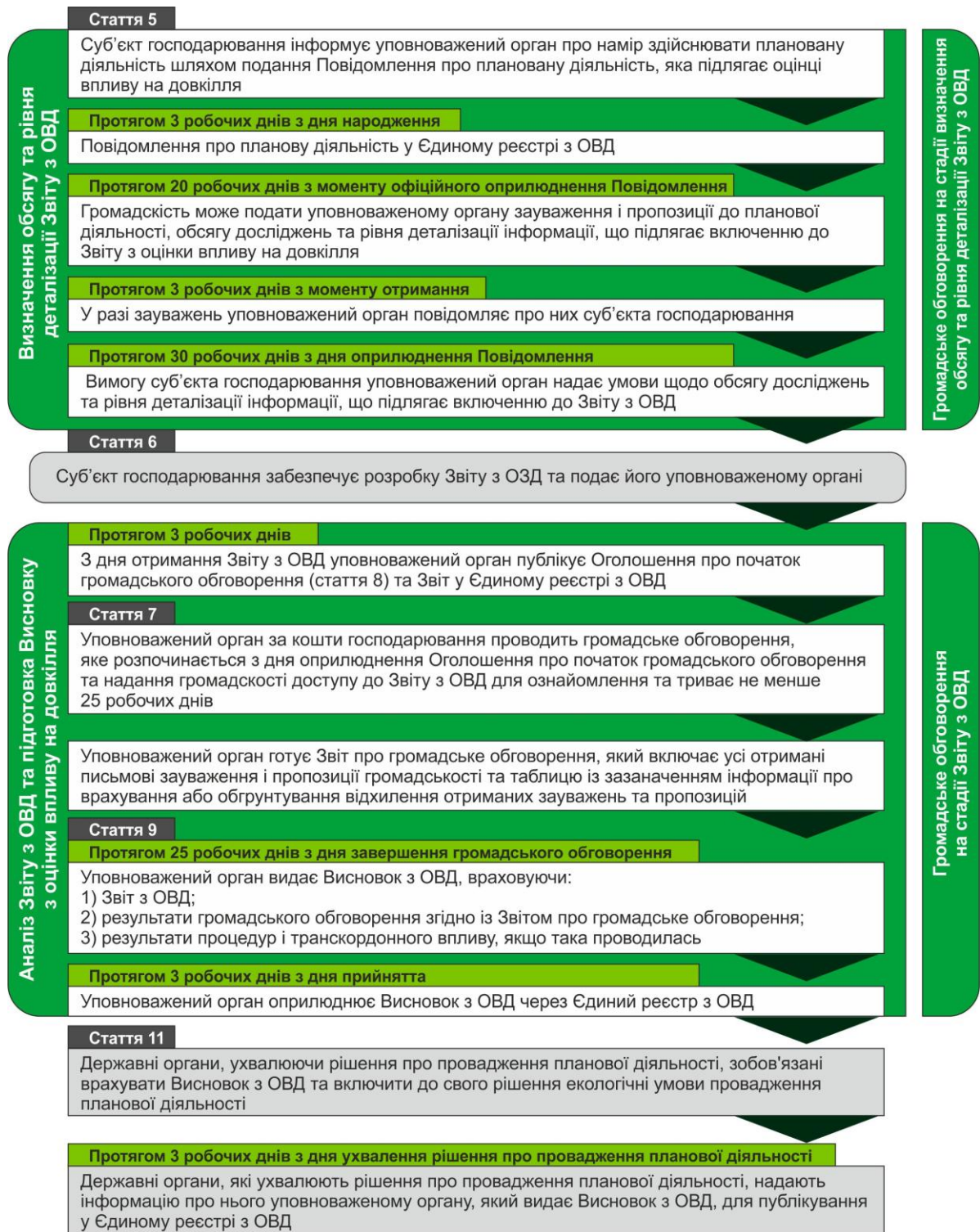

Рисунок 1 – Схема проходження процедури ОВД

Закон також регламентує дві стадії етапу підготовки суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля. Перший із яких називається визначенням обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. На цій стадії визначається, що саме й наскільки глибоко буде досліджено у звіті з оцінки впливу на довкілля. В англійських текстах для позначення цієї стадії ОВД використовують термін «скоупінг» (scoping).

Для всіх етапів процедури ОВД Закон установлює часові рамки (таблиця 2). У контексті термінів учинення тих чи інших дій Закон про ОВД практично не залишає уповноваженому органу будь-якої дискреції. У процедурі ОВД є два моменти, коли процедура «переривається» і не регулюється конкретними термінами. Це час після одержання зауважень і пропозицій громадськості та в разі подання умов щодо обсягу дослідження й до подання звіту з ОВД. Закон дозволяє суб'єкту господарювання працювати над розробленням звіту з ОВД стільки часу, скільки йому необхідно. Так само після отримання висновку з ОВД суб'єкт господарювання самостійно визначає, коли подавати його для одержання рішення про провадження планованої діяльності. Усі ж етапи, де дії вчиняються уповноваженим органом, чітко врегульовані Законом і встановлені робочими днями.

Таблиця 2 – Терміни проведення процедури ОВД

Без надання умов щодо звіту з ОВД та мінімальним терміном громадського обговорення	Із наданням умов щодо звіту з ОВД та максимальним терміном громадського обговорення	ОВД із оцінкою транскордонного впливу
Три робочі дні на опублікування уповноваженим органом повідомлення про плановану діяльність у реєстрі із ОВД		
Мінімум 20 робочих днів на громадське обговорення	30 робочих днів на надання умов щодо обсягу дослідження та рівня деталізації звіту з ОВД	
Процедура переривається на підготовку звіту із ОВД та врахування зауважень і пропозицій громадськості та умов щодо обсягу дослідження та рівня деталізації звіту з ОВД		
Три робочі дні на опублікування уповноваженим органом звіту з ОВД та оголошення про початок громадського обговорення в реєстрі з ОВД		
Мінімум 25 робочих днів на громадське обговорення	Максимум 35 робочих днів на громадське обговорення	Додатковий термін на проведення процедури та затвердження рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля
До 25 робочих днів на підготовку висновку та врахування в ньому зауважень і пропозицій громадськості, консультацій із державними органами та результатів транскордонної оцінки в разі її проведення		
Разом		
Від 76 робочих днів у разі відсутності необхідності надавати умови щодо обсягу дослідження та рівня деталізації звіту з ОВД та мінімальної тривалості громадського обговорення	Від 96 робочих днів у разі надання умови щодо обсягу дослідження та рівня деталізації звіту з ОВД й максимальної тривалості громадського обговорення	Від 96 робочих днів плюс додатковий термін на проведення процедури та затвердження рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля

4. Єдиний реєстр ОВД

Уповноважений центральний орган веде Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля. Інформація, внесена до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, є відкритою, вільний доступ до неї забезпечується через мережу Інтернет. Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля визначається Кабінетом Міністрів України.

Закон про ОВД передбачає створення і функціонування Єдиного реєстру з ОВД. Реєстр веде Міндовкілля. Закон також встановлює правило про те, що уся інформація, внесена до реєстру, є відкритою, а вільний доступ до неї забезпечується через мережу Інтернет. Детальніше порядок ведення реєстру визначається Порядком ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 року № 10265.

Реєстр ведуть із метою забезпечення:

- доступу суб'єктів оцінки впливу на довкілля до актуальної інформації про порядок здійснення оцінки впливу на довкілля (нормативно-правові акти, методичне забезпечення та довідкова інформація);
- доступу суб'єктів господарювання до документів з оцінки впливу на довкілля та можливості їх подання через електронний кабінет реєстру;
- централізованого накопичення, оброблення, систематизації та зберігання інформації й документів щодо планованої діяльності, що створюються в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля;
- вільного доступу всіх зацікавлених сторін через веб-сайт реєстру до інформації та документів щодо планованої діяльності, створюваних у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля.

Згідно з порядком ведення реєстру в ньому зберігається й надається доступ громадськості до широкого переліку документів, створюваних в процесі ОВД.

За кожною планованою діяльністю у реєстрі формується реєстраційна справа, в якій зберігаються такі документи:

- повідомлення про плановану діяльність, що підлягає оцінці впливу на довкілля;
- вимога суб'єкта господарювання про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля (в разі подання);
- всі зауваження та пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, які подавалися відповідно до статті 5 закону (в разі подання);
- зауваження і пропозиції або умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, надані уповноваженим центральним органом та/або уповноваженим територіальним органом (у разі надання);
- рішення про здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля (в разі прийняття);

- оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля;
- оголошення про проведення повторних громадських слухань (у разі проведення);
- звіт з оцінки впливу на довкілля;
- будь-яка інша надана суб'єктом господарювання додаткова інформація, необхідна для розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі подання);
- заява про конфіденційність інформації, що міститься у звіті з оцінки впливу на довкілля чи іншій документації щодо планованої діяльності (у разі подання);
- висновок з оцінки впливу на довкілля / рішення про відмову у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля (в разі прийняття);
- рішення про анулювання висновку про оцінку впливу на довкілля (в разі прийняття);
- звіт про громадське обговорення;
- рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля (в разі проведення);
- інформація щодо рішення про провадження планованої діяльності;
- інші документи, що стосуються планованої діяльності, подані суб'єктом господарювання (в разі подання).

Усі документи вносяться до реєстру у форматі Adobe Portable Document Format (PDF) через електронний кабінет реєстру уповноваженого органу чи суб'єкта господарювання із застосуванням цифрового підпису.

Важливим є те, що розпочати процедуру ОВД суб'єкт господарювання може, лише створивши особистий кабінет на сайті реєстру та подавши через нього повідомлення. Паперові копії документів, що також надсилаються традиційними шляхами до уповноваженого органу, є додатковими. Вони забезпечують створення паперової версії реєстру, адже реєстраційні справи з ОВД на паперових носіях зберігаються відповідними компетентними органами, а також знижують витрати органів на друк. Офіційним шляхом подання суб'єктом господарювання документів згідно з процедурою ОВД є саме особистий кабінет на веб-сайті реєстру. Так само офіційним опублікуванням – фактом, із яким закон пов'язує обрахунок декількох важливих термінів, – є опублікування саме на веб-сайті реєстру.

Єдиний реєстр з ОВД доступний за посиланням <http://eia.menr.gov.ua>.

5. Принцип відкритості та доступності інформації в процедурі ОВД

Закон про ОВД зробив цю процедуру максимально відкритою й прозорою. По-перше, всі документи, що створюються в процесі процедури ОВД, зокрема звіт з ОВД та інша документація, яка подається суб'єктом господарювання, є відкритими. Уже це є значним проривом, оскільки ще не так давно висновки державної екологічної експертизи перебували під грифом «Для службового користування», або ДСК, а матеріали ОВНС обмежувалися в доступі для захисту комерційної таємниці чи інтелектуальних прав розробників.

На сьогодні і документи органів влади, що видаються в процесі процедури, і всі документи, подані суб'єктами господарювання за загальним правилом, є відкритими. Закон допускає винятки з цього правила, але такі ситуації повинні бути обґрунтовані суб'єктом господарювання, і рішення про обґрунтованість обмеження доступу до окремої інформації приймається уповноваженим органом. У цьому разі інформація, що стосується впливу на довкілля, зокрема про кількісні та якісні показники викидів і скидів, фізичні та біологічні фактори впливу, використання природних ресурсів та поводження з відходами, є відкритою, і доступ до неї не може бути обмежений.

Матеріал для самостійної роботи:

Уповноважені підрозділи Міндовкілля України, що відповідають за надання консультацій щодо підготовки звіту з ОВД.

Розподіл повноважень та сфери компетенцій щодо проведення ОВД для видів діяльності, що можуть значно впливати на довкілля.

Обрання методик та вихідних даних для оцінки впливу на окремі компоненти довкілля.

Список рекомендованої літератури:

1. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII.
2. Алексеева Є. Популярний коментар до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» / Є. Алексеева; за заг. ред. О. Кравченко – Львів :Вид-во «Компанія “Манускрипт”». – 2018. – 60 с.
3. Постанова КМ України від 13 грудня 2017 р. № 1010 «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ЕТАПИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ОВД

Тема 3. Процедури публічності та збирання інформації під час проведення ОВД

1. Повідомлення про плановану діяльність, що підлягає ОВД.
2. Визначення альтернатив планованої діяльності.
3. Скоупінг в процедурі оцінки впливу на довкілля.
4. Роль та участь громадськості в процедурі ОВД.
5. Зауваження та пропозиції громадськості на повідомлення.

1. Повідомлення про плановану діяльність, що підлягає ОВД

Документом, яким розпочинається процедура ОВД, є повідомлення про плановану діяльність, що підлягає оцінці впливу на довкілля. Цим документом суб'єкт господарювання інформує уповноважений орган та громадськість про намір провадити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля. Суб'єкт господарювання має право самостійно (з додержання вимог частини другої цієї статті) подати повідомлення про плановану діяльність, що підлягає оцінці впливу на довкілля, безпосередньо до уповноваженого центрального органу з метою отримання його висновку з оцінки впливу на довкілля. У такому разі уповноважений центральний орган упродовж трьох робочих днів з дня отримання такого повідомлення надсилає копію повідомлення про плановану діяльність, що підлягає оцінці впливу на довкілля, до уповноваженого територіального органу за місцем провадження діяльності з метою одержання його зауважень та пропозицій із приводу планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Повідомлення покликане надавати суб'єктам ОВД достатньо вихідної інформації для визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації майбутнього звіту з оцінки впливу на довкілля конкретної планованої діяльності. Повідомлення є об'ємним документом. До нього входять

інформація про плановану діяльність та її вплив на довкілля, інформація про процедуру ОВД, що буде проводитися, та про участь громадськості в цій процедурі.

Зміст повідомлення визначений законом і не може звужуватися за бажанням суб'єкта господарювання. Обов'язкова форма повідомлення затверджена Порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1026 (табл. 3).

Повідомлення про плановану діяльність вноситься уповноваженим територіальним органом, а у випадках, визначених частинами третьою і четвертою цієї статті, — уповноваженим центральним органом до Єдиного реєстру з ОВД упродовж трьох робочих днів із дня надходження.

Таблиця 3 – Зміст повідомлення про планову діяльність, що підлягає ОВД

Інформація про	Змістова частина
Плановану діяльність та її вплив на довкілля	1) суб'єкта господарювання — назва (П.І.П/б), юридична адреса (адреса реєстрації), контактний номер телефону; 2) плановану діяльність, її характеристику, альтернативи; 3) місце провадження планованої діяльності, територіальні альтернативи; 4) соціально-економічний вплив планованої діяльності; 5) загальні технічні характеристики, зокрема параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо); 6) екологічні та інші обмеження планованої діяльності за альтернативами; 7) необхідну еколого-інженерну підготовку і захист території за альтернативами; 8) сферу, джерела та види можливого впливу на довкілля
Процедуру ОВД	9) належність планованої діяльності до першої чи другої категорії видів діяльності та об'єктів, які можуть значно впливати на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля; 10) наявність підстав для здійснення оцінки трансграничного впливу на довкілля; 11) планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з оцінки впливу на довкілля; 12) вид рішення про провадження планованої діяльності, що підлягає оцінці впливу на довкілля, та орган, до повноважень якого належить ухвалення цього рішення
Процедуру участі громадськості в ОВД	13) передбачену процедуру оцінки впливу на довкілля та можливості для участі в ній громадськості; 14) проведення та процедуру громадського обговорення обсягу досліджень і рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з оцінки впливу планованої діяльності на довкілля; 15) найменування уповноваженого територіального органу, а у випадках, визначених частинами третьою і четвертою ЗУ про ОВД, — уповноваженого центрального органу, до якого подається повідомлення про плановану діяльність, що підлягає оцінці впливу на довкілля, та якому надсилаються зауваження та пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з оцінки впливу на довкілля

2. Визначення альтернатив планованої діяльності

Обов'язковим елементом звіту з ОВД є вивчення виправданих альтернатив планованої діяльності. Формально ця вимога була внесена до законодавства про матеріали ОВНС, але реально на практиці її не виконували. На сьогодні вимога про вивчення альтернатив міститься в законі та її ігнорування у звіті з ОВД може тягнути за собою відмову у видачі висновку з ОВД чи скасування виданого висновку у судовому порядку.

Закон не встановлює вимог щодо мінімальної кількості альтернатив, які повинні бути досліджені. Хорошим тоном в Європі вважається вивчення щонайменше трьох альтернатив (географічного, технологічного чи іншого характеру), включаючи ту, якій інвестор віддає перевагу. Альтернативи географічного характеру не завжди можуть бути знайдені, особливо коли мова йде про перепрофілювання чи поновлення термінів дії дозволів, але технологічні альтернативи наявні завжди. До альтернатив технологічного характеру, зокрема, відносять варіанти спланованих суб'єктом господарювання заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля. Наприклад, якщо планується будівництво автошляху, то заходи зі зниження рівнів шуму можуть бути дуже різноманітними – від улаштування звукоізоляційних екранів чи вибору дорожнього покриття до встановлення обмеження швидкості чи тоннажу транспорту.

Водночас закон свідчить про те, що альтернативи повинні бути виправданими. Виправданими вони повинні бути з точки зору суб'єкта господарювання, який планує таку діяльність, тобто повідомлення і звіт з ОВД повинні відображати реальні альтернативи, які вивчав інвестор. Наприклад, зазначення в повідомленні як альтернативи вітровій електростанції атомної, навряд чи можна вважати виправданою альтернативою. В Україні існує державна монополія на об'єкти атомної енергетики, і якщо таке повідомлення подано не НАЕК «Енергоатом», реальної можливості збудувати та експлуатувати такий об'єкт суб'єкт господарювання не має права.

Уже на етапі повідомлення закон вимагає від суб'єкта господарювання окреслити плановану діяльність з її технічними альтернативами, а також місце провадження й територіальні альтернативи. Повноцінно ці альтернативи повинні бути розглянуті у звіті з ОВД.

У звіті з ОВД описуються альтернативи планованої діяльності, фактори довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів, а також зазначаються основні причини обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків.

Необхідність розглядати альтернативи у звіті рівноцінно впливає також із повноважень уповноваженого органу погодити альтернативний варіант. Згідно із законом, якщо з оцінки впливу на довкілля з розглянутих виправданих альтернативних варіантів виявляється екологічно обґрунтованим варіант, відмінний від запропонованого суб'єктом господарювання, за письмовою згодою з суб'єктом господарювання у висновку з оцінки впливу на довкілля

зазначається погоджений варіант здійснення планованої діяльності. У разі незгоди суб'єкта господарювання уповноважений орган видає висновок про недопустимість планованої діяльності (негативний висновок з ОВД).

Оцінивши вплив планованої діяльності (за альтернативами) на довкілля, у звіті з ОВД необхідно передбачити (за альтернативами) заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, зокрема (за можливості) компенсаційні заходи. Професійне й відповідальне ставлення до складання звіту з ОВД є запорукою одержання висновку з оцінки впливу на довкілля про допустимість планованої діяльності з адекватними екологічними умовами. Чим краще суб'єкт господарювання (чи найнятий ним проєктант) розробить у звіті з ОВД заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, зокрема (по можливості) компенсаційні заходи, тим вища ймовірність того, що уповноважений орган вважатиме ці заходи достатніми і саме їх занесе до екологічних умов провадження планованої діяльності. І навпаки, в умовах використання недостовірних відомостей (наприклад, копіювання даних про стан довкілля зі звіту з ОВД з іншого регіону), відсутності адекватного дослідження впливів планованої діяльності на довкілля й розроблення відповідних природоохоронних заходів уповноважений орган не матиме достатніх вихідних даних для формулювання адекватних та ефективних екологічних умов і, отже, буде зобов'язаний відмовити у видачі висновку чи видати висновок про недопустимість планованої діяльності.

3. Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації (скоупінг)

Після висловлення суб'єктом господарювання намірів провадити плановану діяльність, що підлягає ОВД, розпочинається стадія визначення обсягу досліджень та рівня деталізації майбутнього звіту з ОВД (скоупінг).

Скоупінг є важливою частиною процедури оцінки впливу, адже дає можливість суб'єктові господарювання та уповноваженому органу згідно з установленою процедурою ідентифікувати ключові впливи на довкілля й питання, що будуть визначальними в процедурі ухвалення рішення щодо конкретної планованої діяльності, та обмежити до глибини дослідження ті, що є другорядними. Як засвідчує сама назва етапу, він визначає зміст майбутнього звіту з оцінки впливу на довкілля та забезпечує, щоб оцінка була сфокусована на тих факторах довкілля (здоров'я населення, фауна, флора, біорізноманітність, земля, ґрунти, води, повітря, кліматичні фактори, матеріальні об'єкти, включаючи архітектурну, археологічну та культурну спадщину, ландшафт, соціально-економічні умови та взаємозв'язки між цими факторами), що зазнають найбільшого впливу від конкретної планованої діяльності та її альтернативних варіантів.

Згідно із Законом етап визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, або скоупінг, не відбуватиметься в кожній процедурі оцінки впливу на довкілля.

Процедуру скоупінгу, за власним бажанням, може ініціювати суб'єкт господарювання. Закон надає йому право подати до уповноваженого органу вимогу про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Проте закон передбачає декілька випадків, коли проведення певних дій щодо скоупінгу не залежить від бажання суб'єкта господарювання, їх проводить уповноважений орган в обов'язковому порядку, а саме:

- 1) проведення транскордонної оцінки впливу на довкілля за процедурою держави походження;
- 2) подання повідомлення про плановану діяльність, яка стосується зони відчуження або зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- 3) подання суб'єктом господарювання повідомлення про плановану діяльність безпосередньо до уповноваженого центрального органу;
- 4) надходження зауважень і пропозицій громадськості.

Первинно планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що буде внесена до звіту з ОВД, зазначаються суб'єктом господарювання в повідомленні. Упродовж 20 робочих днів із дня його оприлюднення в реєстрі громадськість має право подати уповноваженому органу зауваження та пропозиції до планованої діяльності в цілому, а також щодо обсягу досліджень й рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. Такі зауваження й пропозиції пересилають суб'єктові господарювання для врахування під час розробки звіту з ОВД.

Закон також передбачає випадки, коли до скоупінгу залучається й уповноважений орган. Такими випадками є здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою держави походження та подання суб'єктом господарювання разом із повідомленням відповідної вимоги. У такому разі впродовж 30 робочих днів уповноважений орган видає обов'язкові умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з ОВД.

Додержуючись установленого в законі обов'язкового змісту звіту з ОВД, уповноважений орган виходить із параметрів планованої діяльності та встановлює умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, деталізуючи й конкретизуючи вимоги, встановлені законом. Наприклад:

1) щодо опису виправданих альтернатив можуть бути надані умови стосовно дослідження конкретної альтернативи географічного та/або технологічного характеру стосовно планованої діяльності;

2) щодо факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів, – умови стосовно дослідження впливу на конкретні види флори і фауни і вказівка про відсутність

необхідності на даній території (-ях) та в контексті цієї планованої діяльності щодо дослідження впливу на інші види;

3) щодо опису поточного стану довкілля – умови щодо використання конкретних вихідних даних (досліджень/звітів) для опису поточного стану того чи іншого фактора або компонента довкілля;

4) щодо опису та оцінки можливого впливу на довкілля планованої діяльності — умови щодо використання для оцінки впливів конкретних методологій.

Переваги проходження етапу скоупінгу

1. Фокусування дослідження. Скоупінг надає уповноваженому органу можливість зазначити суб'єктові господарювання екологічну інформацію, яку необхідно зібрати у звіті з оцінки впливу на довкілля, що всебічно відобразить впливи конкретної планованої діяльності на довкілля. Скоупінг також допомагає вже на ранньому етапі визначити і врахувати на наступних етапах інтереси осіб та груп, які зазнають впливу від планованої діяльності.

2. Допомога в підборі альтернатив. За результатами процедури скоупінгу суб'єкт господарювання та уповноважений орган (а також певною мірою й громадськість) ідентифікують обґрунтовані альтернативи (територіального та технологічного характеру), що будуть розглянуті у звіті з оцінки впливу на довкілля та в цілому в процедурі ухвалення рішення про допустимість чи недопустимість планованої діяльності уповноваженим природоохоронним органом.

3. Формування технічного завдання для проєктанта та економія ресурсів. Завдяки тому, що процедура скоупінгу забезпечує зосередження екологічної оцінки на найбільш важливих питаннях, вона дозволяє обмежити в глибині дослідження другорядні аспекти, що також економить час і гроші суб'єкта господарювання, які інакше були б використані на непотрібні дослідження. Допомагаючи у фокусуванні досліджень та підборі обґрунтованих альтернатив для детального аналізу у звіті з оцінки впливу на довкілля, скоупінг формує технічне завдання для проєктанта, який готуватиме такий звіт на замовлення суб'єкта господарювання.

4. Рання участь громадськості. Передбачивши на етапі скоупінгу участь громадськості, закон упровадив у національне законодавство України вимогу Організації Конвенції про те, що участь громадськості в процесі ухвалення рішень щодо конкретних проєктів повинна бути забезпечена вже на ранніх етапах, коли є всі можливості для розгляду різних варіантів і коли участь громадськості може бути найефективнішою. Рання участь громадськості, з одного боку, дає їй можливість реально впливати на рішення, ухвалювані і суб'єктом господарювання, і уповноваженим органом, зокрема, шляхом надання пропозицій до планованої діяльності, змісту звіту з оцінки впливу на довкілля, обговорення обґрунтованих альтернатив. З іншого боку, участь громадськості вже на етапі скоупінгу дозволяє уповноваженому органу і суб'єктові господарювання на ранньому етапі почути основні аспекти, що

турбують громадськість і відповідно врахувати їх (із меншими ризиками й витратами) на подальших етапах проєктування.

5. Зниження ризиків отримання відмови у видачі висновку чи висновку про недопустимість діяльності. Отримання суб'єктом господарювання на ранньому етапі процедури оцінки впливу на довкілля умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, від уповноваженого органу знижує ризики негативного завершення адміністративної процедури для суб'єкта господарювання, адже дає можливість почути, що саме хоче бачити у звіті з оцінки впливу на довкілля уповноважений орган, який вирішуватиме питання про допустимість планованої діяльності.

4. Роль та участь громадськості в процедурі ОВД

У процесі оцінки впливу на довкілля з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності проводиться громадське обговорення. На відміну від старої системи, коли залучення громадськості відбувалося силами замовника, і він сам розглядав отримані коментарі, нова процедура ОВД перекладає на уповноважений орган обов'язки із забезпечення громадського обговорення та врахування зауважень і пропозицій громадськості. І це логічно, адже замовник, яким би екологічно і соціально відповідальним не був, є зацікавленим в ухваленні позитивного рішення щодо його планованої діяльності. Уповноважений орган є особою неупередженою і відповідальною за ухвалені рішення, а отже, й зацікавленою в одержанні якомога більше інформації, важливої для ухвалення зваженого, поінформованого та обґрунтованого рішення.

Концепція участі громадськості в ухваленні рішень із питань, що стосуються довкілля, внесена до закону про ОВД, передбачає виконання уповноваженим органом:

- 1) обов'язків із своєчасного адекватного та ефективного інформування громадськості;
- 2) перевірки виконання обов'язків з інформування суб'єктом господарювання;
- 3) забезпечення громадськості можливостей ефективно висловлювати будь-які коментарі;
- 4) врахування висловлених зауважень і пропозицій громадськості в процесі ухвалення рішення.

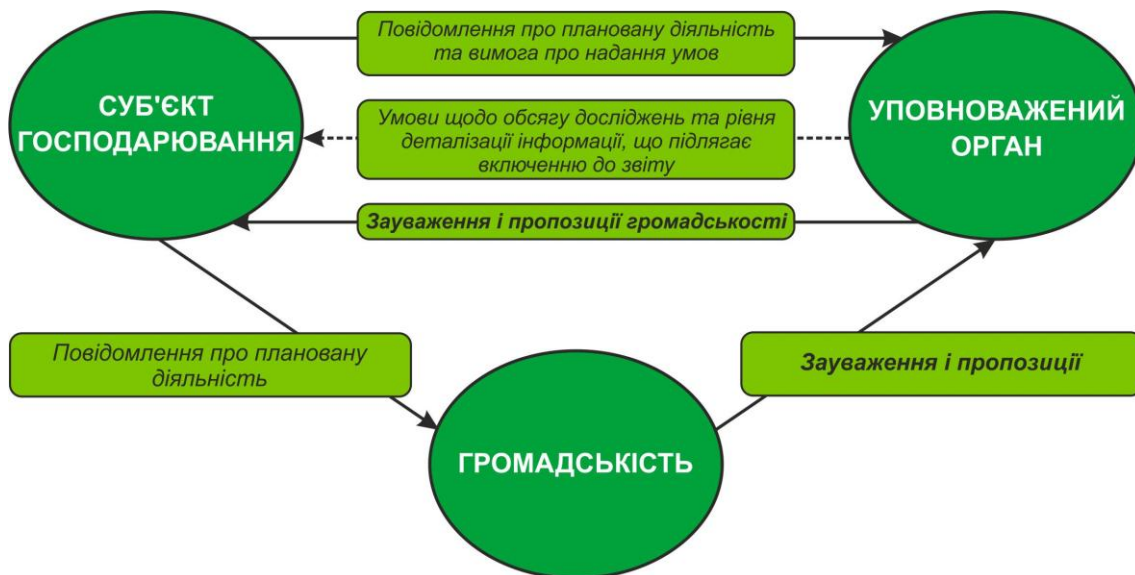

Рисунок 2 – Схема руху документів під час громадського обговорення на стадії скоупінгу

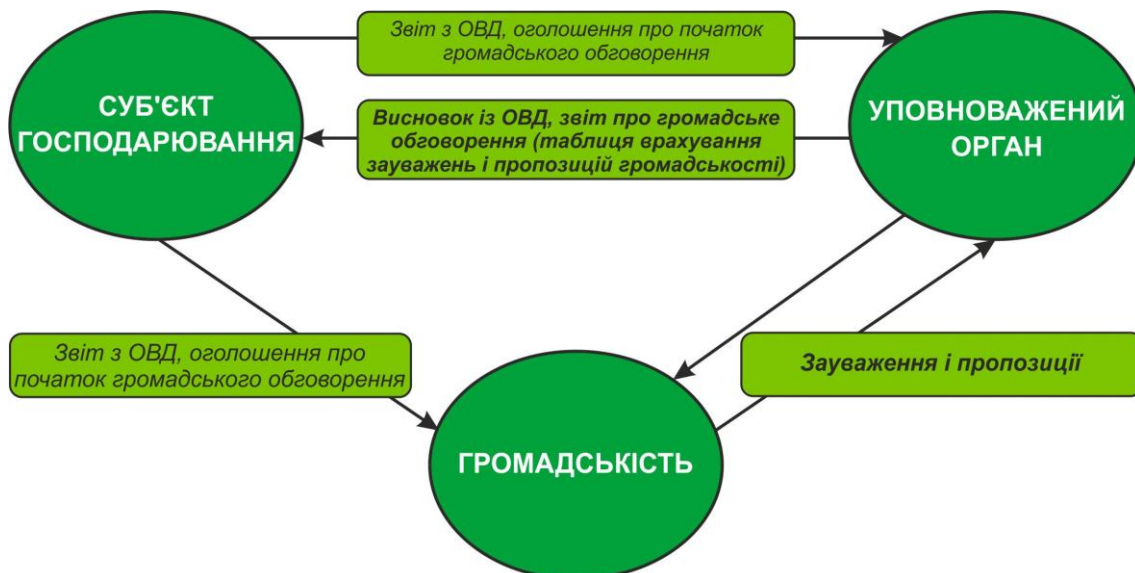

Рисунок 3 – Схема руху документів під час громадського обговорення на етапі аналізу звіту з ОВД

Належне виконання обов'язку уповноваженим органом з урахування коментарів громадськості не надає громаді можливості накласти «вето» на проект, але передбачає відповідальне опрацювання уповноваженим органом, який ухвалює рішення, всіх зауважень, їх урахування чи обґрунтоване відхилення, а також інформування громадськості про ухвалені рішення разом з обґрунтуванням причин і міркувань, покладених в основу цього рішення.

Громадське обговорення в процедурі ОВД відбувається двічі — на стадії визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що вноситиметься до звіту з ОВД, та власне на етапі аналізу звіту з ОВД.

Витрат, пов'язаних з проведенням громадського обговорення, зазнає суб'єкт господарювання. Подаючи уповноваженому органу звіт з ОВД та оголошення суб'єкт господарювання вносить до реєстру також і документ, що

підтверджує внесення плати за проведення громадського обговорення (пункт 17 Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026). Розмір плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля затверджений Наказом Міндовкілля від 30.05.2018 року № 1826.

5. Зауваження та пропозиції громадськості на повідомлення

Незалежно від етапу процедури ОВД впродовж термінів громадського обговорення громадськість має право подавати будь-які письмові зауваження чи пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їх обґрунтування.

На стадії скоупінгу зібрані уповноваженим органом (після опублікування повідомлення в реєстрі) зауваження та пропозиції громадськості пересилаються суб'єктові господарювання, який під час підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля враховує повністю, враховує частково або обґрунтовано відхиляє зауваження та пропозиції громадськості, надані в процесі громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації майбутнього звіту з ОВД. Інформація про врахування зауважень і пропозицій громадськості відображається суб'єктом господарювання у звіті з ОВД. Належність урахування суб'єктом господарювання зауважень і пропозицій громадськості на цій стадії перевіряється уповноваженим органом під час аналізу звіту з ОВД та підготовки звіту про громадське обговорення.

Матеріал для самостійної роботи:

Відкритість та доступність інформації, створюваної в процедурі ОВД.

Єдиний реєстр з ОВД.

Схема руху документів під час визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту ОВД.

Список рекомендованої літератури:

1. Андрусевич А. О. Оцінка впливу на довкілля в Україні: вирішення проблеми по-європейськи. / А. О. Андрусевич. – РАЦ «Суспільство і довкілля», 2011.

2. Постанова КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026 «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля».

3. Алексеева Є. Оцінка впливу на довкілля: рекомендації для суб'єктів господарювання щодо участі громадськості: навч. посіб. / Є. Алексеева; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів : Вид-во «Компанія “Манускрипт”», 2018. – 36 с.

Тема 4. Звіт з ОВД

1. Структура Звіту.
2. Екологічний моніторинг у процедурі ОВД.
3. Громадське обговорення Звіту з ОВД. Проведення громадських слухань.
4. Звіт про громадське обговорення.

1. Структура Звіту

Суб'єкт господарювання забезпечує підготовку звіту з оцінки впливу на довкілля і відповідає за достовірність наведеної у звіті інформації згідно з законодавством (частина 1 статті 6 закону). На свій вибір суб'єкт господарювання може розробити звіт з ОВД власними силами або із залученням проєктної організації. До речі, саме тому закон про ОВД не передбачає будь-якої атестації чи сертифікації експертів, які розробляють звіт з ОВД. Ураховуючи відкритість звітів та висновків з ОВД, очікується, що професійний рівень проєктантів, а отже, і якість звітів з ОВД відрегулюються ринком.

Уся відповідальність за достовірність інформації та всі повноваження за законом про ОВД (щодо подання документів, опублікування, участі в громадських слуханнях) накладені саме на суб'єкті господарювання.

Закон не встановлює мінімальних чи максимальних термінів, що повинні пройти між поданням повідомлення та звіту з ОВД. Суб'єкт господарювання може подати звіт із ОВД і через 3, 6 чи 12 місяців із дня оголошення своїх намірів про провадження планованої діяльності. Водночас усе ж достатній проміжок часу між цими подіями повинен бути, адже суб'єкт господарювання зобов'язаний розробляти звіт із ОВД із належним урахуванням зауважень і пропозицій громадськості та з виконанням умов щодо обсягу досліджень і рівня деталізації інформації, якщо такі подавалися. Подання звіту з ОВД до реєстру на 21-й робочий день після подання повідомлення може розглядатися як порушення зазначених вище обов'язків.

Закон передбачає обов'язковий зміст звіту з ОВД, від якого суб'єкт господарювання не має права відхилятися (частина 2 статті 6 закону). Усі зазначені в законі відомості повинні бути наявними у звіті.

Звіт з оцінки впливу на довкілля включає:

- 1) опис планованої діяльності та її основних характеристик;
- 2) опис виправданих альтернатив планованої діяльності, основних причин обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків;
- 3) опис поточного стану довкілля;
- 4) опис факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів;
- 5) опис та оцінку можливого впливу на довкілля планованої діяльності;
- 6) опис методів прогнозування та припущень, покладених в основу такого прогнозування, а також використовувані дані про стан довкілля;

7) опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, зокрема (по можливості) компенсаційних заходів;

8) опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проєкту до ризиків надзвичайних ситуацій, заходів запобігання чи пом'якшення впливу надзвичайних ситуацій на довкілля та заходів реагування на надзвичайні ситуації;

9) визначення всіх труднощів (технічних недоліків, відсутності достатніх технічних засобів або знань), виявлених у процесі підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля;

10) усі зауваження і пропозиції, що надійшли після оприлюднення повідомлення, а також таблиця із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтування відхилення зауважень та пропозицій, одержаних під час громадського обговорення;

11) стислий зміст програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, а також (за потреби) планів післяпроєктного моніторингу;

12) резюме нетехнічного характеру інформації, зазначеної у пунктах 1–11 цієї частини, розраховане на широку аудиторію;

13) список посилань із зазначенням джерел, використовуваних для описів та оцінок, що містяться у звіті з оцінки впливу на довкілля.

Обов'язковим елементом звіту з ОВД є вивчення виправданих альтернатив планованої діяльності. Формально ця вимога входила і до законодавства про матеріали ОВНС, але реально на практиці її не виконували. На сьогодні вимога про вивчення альтернатив міститься в законі і її ігнорування у звіті з ОВД може тягнути за собою відмову у видачі висновку з ОВД чи скасування виданого висновку в судовому порядку.

Закон не регулює часового співвідношення здійснення процедури ОВД та розроблення проєктної документації. У кожному конкретному випадку, виходячи з особливостей планованої діяльності, це питання може вирішуватися по-різному. Водночас повинен бути обраний момент у проєктуванні планованої діяльності, коли, з одного боку, вже відомо достатньо вихідної інформації для того, щоб повноцінно оцінити вплив на довкілля, а з іншого – врахування обов'язкових екологічних умов, зазначених у висновку з ОВД, не потребуватиме перероблення проєктної документації. Наприклад, проведення ОВД після розроблення техніко-економічного обґрунтування (ТЕО), але перед розробленням проєкту чи робочого проєкту може бути вдалим моментом.

2. Екологічний моніторинг у процедурі ОВД

Частина Звіту з ОВД щодо екологічного моніторингу призначена для встановлення ефективності заходів, спрямованих на пом'якшення та/або зменшення негативного впливу на довкілля планованої діяльності, та перевірки прогностичних оцінок змін елементів довкілля (ступеня забруднення атмосфери, ґрунтів, вод, впливів на біоту), зроблених на ранніх етапах процесу ОВД. Для

цього у Звіті з ОВД необхідно подати стислий зміст програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, а також (за потреби) – планів післяпроектного моніторингу.

Програму екологічного моніторингу необхідно розробити в такий спосіб, щоб визначити, чи були впроваджені заходи з пом'якшення та/або зменшення наслідків відповідно до узгодженого графіка і чи працюють вони, як очікувалося, чи є необхідність вводити коригувальні заходи.

Мінімальна періодичність екологічного моніторингу не повинна бути меншою ніж чотири рази на рік після введення об'єкта планованої діяльності в експлуатацію. Екологічний моніторинг повинен тривати до повної стабілізації екологічної ситуації.

У програмі екологічного моніторингу необхідно подати опис і точне місцезнаходження основних та контрольних пунктів і/або полігонів, на яких здійснюватимуть спостереження, вимірювання та обліки (картосхема розміщення об'єкта планованої діяльності, розміщення пунктів та/або полігонів).

Обов'язково зазначають перелік інструментів та приладів, які застосовуватимуть під час спостережень, вимірювань та обліків.

Під час організації спостережень впливу будівництва на біорізноманітність необхідно приділяти увагу можливим порушенням меж будівельного майданчика та запобігати потраплянню техніки й сміття на прилеглі території з природними комплексами, а також вважати, що:

- моніторинг стану біоти не має затверджених методик чи затверджених державних стандартів;
- він повинен охоплювати як період будівництва, так і період експлуатації об'єкта, хоча б найближчі 3–5 років;
- насамперед він повинен бути спрямованим на раритетний компонент біоти (види, угруповання та біотопи). У межах природоохоронних територій, що потрапляють до зони впливу планованої діяльності, повинні оцінюватися зміни не лише їх раритетної складової, а й динаміка загального стану природних угруповань (зміна видового складу рослин і тварин, погіршення їх стану та зменшення чисельності, поширення чужорідних видів тощо);
- окремим блоком повинен бути моніторинг стану диких ресурсних видів у зоні впливу автодороги (мисливські, рибогосподарські, лікарські).

3. Громадське обговорення Звіту з ОВД.

Проведення громадських слухань

Громадське обговорення планованої діяльності після подання Звіту з оцінки впливу на довкілля проводять у формі надання письмових зауважень і пропозицій, а також у формі громадських слухань. Громадське обговорення на цьому етапі починається з дня офіційного оприлюднення оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та надання громадськості доступу до звіту з оцінки впливу на довкілля для ознайомлення. Триває громадське обговорення від 25 до 35 робочих днів

залежно від масштабів очікуваного впливу й кількості спланованих громадських слухань.

Усі пропозиції та зауваження громадськості, одержані впродовж установленого терміну, підлягають обов'язковому розгляду уповноваженим органом. За результатами такого розгляду уповноважений орган складає таблицю із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтоване відхилення отриманих під час громадського обговорення зауважень та пропозицій. Така таблиця разом із відомостями про оприлюднення повідомлення й оголошення та надання доступу до звіту з ОВД, переліком матеріалів, наданих на розгляд громадськості, протоколами громадських слухань, усіма отриманими письмовими зауваженнями й пропозиціями громадськості вносяться до звіту про громадське обговорення. Звіт про громадське обговорення оприлюднюється в реєстрі з ОВД разом із висновком з ОВД.

4. Звіт про громадське обговорення

Для фіксації перебігу та результатів участі громадськості як обов'язкового елемента процедури оцінки впливу на довкілля уповноважений орган складає звіт про громадське обговорення, який є невід'ємною частиною висновку з оцінки впливу на довкілля. В європейських країнах цю інформацію зазвичай подають у самому висновку з оцінки впливу на довкілля. Автори українського закону вирішили його виділити як окремий документ, що прямо пов'язаний із висновком з оцінки впливу на довкілля.

Звіт про громадське обговорення вміщує інформацію про проведену процедуру участі громадськості (відомості про інформування громадськості, отримані письмові зауваження і пропозиції, проведені громадські слухання) та результати аналітичної роботи уповноваженого органу з розгляду й урахуванню зауважень і пропозицій громадськості (таблиця врахування). Звіт про громадське обговорення є джерелом інформації про виконання уповноваженим органом своїх обов'язків із забезпечення участі громадськості в процедурі оцінки впливу на довкілля.

Також звіт про громадське обговорення є «відповіддю» на зауваження і пропозиції громадськості, адже саме в ньому вміщується інформації про розгляд, врахування чи відхилення кожного поданого громадськістю зауваження чи пропозиції. Положення, зокрема терміни розгляду звернень громадян, передбачені Законом України «Про звернення громадян», не поширюються на правовідносини у сфері надання громадськістю зауважень і пропозицій щодо процедури оцінки впливу на довкілля. Зауваження і пропозиції громадськості у процедурі оцінки впливу на довкілля необхідно розглядати й ураховувати в порядку і терміни, передбачені Законом України «Про оцінку впливу на довкілля». Уповноважений орган не надає індивідуальних відповідей на зауваження і пропозиції громадськості. Вони вміщуються у звіті про громадське обговорення, який готують упродовж 25 робочих днів із моменту закінчення терміну громадського обговорення.

Розгляд зауважень і пропозицій громадськості передбачає їх ретельне вивчення уповноваженим органом, а також повне врахування, часткове врахування або обґрунтоване відхилення у висновку з оцінки впливу на довкілля (частина 7 статті 7 закону). Результати розгляду всіх зауважень і пропозицій громадськості відображаються у звіті про громадське обговорення, а саме в таблиці за встановленою формою, із зазначенням результату розгляду щодо зауважень та пропозицій громадськості, а також інформації про те, яким чином такі зауваження й пропозиції було враховано або з яких підстав ураховано частково чи відхилено. Обов'язкову форму таблиці планується затвердити Наказом Міндовкілля Про форму і зміст звіту про громадське обговорення на виконання Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Таблиця 4 – Таблиця врахувань зауважень та пропозицій громадськості, отриманих упродовж терміну громадського обговорення

	П.І.П/б (для фізичних осіб) чи найменування (для юридичних осіб) особи, що подає зауваження і пропозиції	Зміст зауваження чи пропозиції ¹	Інформація про розгляд ²

Матеріал для самостійної роботи:

Терміни розгляду звіту з ОВД та підготовки висновку з оцінки впливу на довкілля уповноваженим органом.

Консультації з державними органами щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з оцінки.

Список рекомендованої літератури:

1. Алексєєва Є. Оцінка впливу на довкілля: можливості для громадськості: посібник / Є. Алексєєва; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів: Вид-во «Компанія “Манускрипт”», 2017. – 36 с.

2. Алексєєва Є. Популярний коментар до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» / Є. Алексєєва; за заг. ред. О. Кравченко–Львів: Вид-во «Компанія “Манускрипт”», 2018. – 60 с

3. Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/news/34766.html>.

¹ Письмові зауваження і пропозиції до планованої діяльності, отримані впродовж терміну громадського обговорення, усні зауваження та пропозиції, отримані в процесі громадських слухань.

² Зазначається одне: повністю враховано (яким чином та де саме у висновку з оцінки впливу на довкілля враховано), частково враховано (яким чином ураховано та обґрунтування неврахованої частини) або відхилено (з обґрунтуванням причин відхилення).

Тема 5. Висновок з оцінки впливу на довкілля

1. Врахування результатів оцінки впливу на довкілля в рішенні про провадження планованої діяльності.
2. Відмова у видачі висновку.
3. Оскарження висновку з ОВД або відмови у видачі висновку.

1. Врахування результатів оцінки впливу на довкілля в рішенні про провадження планованої діяльності.

Адміністративна процедура оцінки впливу на довкілля, здійснювана уповноваженим природоохоронним органом, може закінчитися одним із таких документів:

- 1) відмовою у виданні висновку з оцінки впливу на довкілля;
- 2) виданням висновку з оцінки впливу на довкілля про недопустимість провадження планованої діяльності;
- 3) виданням висновку з оцінки впливу на довкілля про допустимість провадження планованої діяльності з установленням екологічних умов для такої діяльності.

Видання висновку із оцінки впливу на довкілля про недопустимість провадження планованої діяльності

Рішення про допустимість чи недопустимість планованої діяльності зазначається в резолютивній частині висновку з оцінки впливу на довкілля. У виняткових випадках, якщо планована діяльність планується до розміщення на територіях, де таке розміщення заборонене законом, якщо до використання пропонуються заборонені технології та в разі подання звіту з оцінки впливу на довкілля такої низької якості, що наведена в ньому інформація не дозволяє прописати адекватні й ефективні екологічні умови для реалізації такої діяльності, рекомендується надання висновку з оцінки впливу на довкілля про недопустимість планованої діяльності (негативного висновку).

Висновок з оцінки впливу на довкілля про недопустимість планованої діяльності може видаватися, наприклад, у випадку розміщення планованої діяльності на територіях, у функціональних чи охоронних зонах об'єктів природно-заповідного фонду, де здійснення такої діяльності заборонене Законом.

2. Відмова у виданні висновку

Відмова у виданні висновку з оцінки впливу на довкілля або його анулювання здійснюється згідно з вимогами Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності». Згідно частини 1 статті 4 та частиною 5 статті 4-1 цього Закону винятковими підставами для відмови у виданні висновку з оцінки впливу на довкілля є:

- 1) подання суб'єктом господарювання неповного пакета документів, необхідних для одержання висновку з оцінки впливу на довкілля;
- 2) виявлення в документах, поданих суб'єктом господарювання, недостовірних відомостей;
- 3) негативний висновок за результатами проведених експертиз та обстежень або інших наукових і технічних оцінок, необхідних для видання документа дозвільного характеру.

Згідно із Законом України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» можуть установлюватися інші підстави для відмови у виданні документа дозвільного характеру, а відмова у виданні документа дозвільного характеру за підставами, не передбаченими Законами, не допускається (частина 5 статті 4-1). Таким чином, оскільки Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» жодних додаткових підстав відмови у виданні висновку не передбачає, легітимною буде відмова у виданні висновку з оцінки впливу на довкілля лише за однією (або декількома) з трьох перелічених вище підстав.

Наприклад, видані уповноваженим органом на вимогу суб'єкта господарювання умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає внесенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, є обов'язковими. Це означає, що необґрунтоване ігнорування суб'єктом господарювання умов (недослідження окремих аспектів впливу на довкілля, використання методики, відмінної від зазначеної уповноваженим органом, використання інших вихідних даних, ігнорування альтернатив, запропонованих уповноваженим органом до дослідження у звіті) може бути підставою для відмови у виданні уповноваженим органом висновку із оцінки впливу на довкілля. Ігнорування обов'язкових умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, можна розцінювати як подання суб'єктом господарювання неповного пакета документів, необхідних для одержання документа дозвільного характеру згідно з установленим вичерпним переліком (п. 1 частини 5 статті 4-1 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»).

Усунення суб'єктом господарювання причин, що стали підставою для відмови у виданні документа дозвільного характеру, дозволяє суб'єктові

господарювання повторно звернутися до уповноваженого органу. У такому випадку уповноваженому органу рекомендовано продовжити розгляд документів суб'єкта господарювання з того самого етапу процедури оцінки впливу на довкілля, на якому вона припинилася. Тобто, якщо, наприклад, суб'єктом господарювання до звіту з оцінки впливу на довкілля не додано докази оприлюднення такого звіту в друкованих засобах масової інформації, після подання суб'єктом господарювання документів, які засвідчують усунення причин, що стали підставою для відмови у виданні висновку, уповноважений орган зобов'язаний видати суб'єктові господарювання висновок з оцінки впливу на довкілля в установлений законом термін збільшений на кількість днів, які пройшли між наданням суб'єктові господарювання відмови у виданні висновку і поданням суб'єктом господарювання документів, що засвідчують усунення причин, які стали підставою для відмови.

Водночас, у разі надання відмови у виданні висновку з підстав недоліків у звіті з оцінки впливу на довкілля та подання нового звіту процедуру оцінки впливу на довкілля рекомендовано продовжити з етапу оголошення нового громадського обговорення, оскільки попереднє громадське обговорення, якщо таке відбулося, проводилося щодо відмінного звіту з оцінки впливу на довкілля. Непроведення громадського обговорення щодо звіту, який фактично розглянув уповноважений орган, видаючи висновок з ОВД, є порушенням права на участь громадськості.

3. Оскарження висновку з ОВД або відмови у виданні висновку

Однією з характерних рис сучасної моделі оцінки впливу на довкілля є реальні можливості адміністративного й судового оскарження для громадськості. Автори закону, наділяючи правами в процедурі національної ОВД всіх представників громадськості, додержалися цієї ж логіки і в аспекті оскарження рішень та діянь, що ухвалюються/вчиняються під час процедури ОВД. Саме тому згідно із законом висновок з оцінки впливу на довкілля, рішення про провадження планованої діяльності, а також інші рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади або органів місцевого самоврядування в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля можуть бути оскаржені будь-якою фізичною чи юридичною особою в судовому порядку.

Більше того, порушення процедури здійснення оцінки впливу на довкілля, зокрема в частині участі громадськості, безпідставне та необґрунтоване неврахування чи неналежне врахування результатів участі громадськості можуть бути достатніми підставами для скасування висновку з оцінки впливу на довкілля та/чи рішення про провадження планованої діяльності в судовому порядку (частина 2 статті 12 закону).

У разі судового оскарження висновку з оцінки впливу на довкілля з підстав порушення права на участь звіт про громадське обговорення буде основним доказом, що досліджуватиметься у справі. Тому уповноваженому органу рекомендовано відповідально підходити до складання такого звіту.

Висновки з ОВД є документами дозвільного характеру, тобто актами індивідуальної дії органів влади, а отже, вони підлягають оскарженню в порядку адміністративного судочинства. Відповідачами в таких справах є уповноважені органи, які видали оскаржувані висновки з оцінки впливу на довкілля. Суб'єкти господарювання, за зверненнями яких видаються висновки, можуть у таких справах бути третіми особами на стороні відповідача.

У першій інстанції адміністративні справи про оскарження висновків з ОВД розглядають окружні адміністративні суди, які знаходяться в кожному обласному центрі. Висновок з оцінки впливу на довкілля оскаржується до окружного адміністративного суду за місцем реєстрації відповідача – відповідного департаменту обласної державної адміністрації чи міністерства. Так, висновок, виданий Департаментом екології та природних ресурсів Львівської обласної державної адміністрації, підлягає оскарженню до Львівського окружного адміністративного суду, а виданий відповідним департаментом Київської облдержадміністрації чи міністерством – до Окружного адміністративного суду міста Києва.

У вересні 2019 року відповідним актом уряду назву уповноваженого центрального органу в процедурі оцінки впливу на довкілля – Міністерства екології та природних ресурсів – було змінено на Міністерство енергетики та захисту довкілля України. Відповідно в усіх позовних заявах, що адресуються до суду після цієї дати, повинен бути зазначений відповідач саме Мінекоенерго, навіть якщо оскаржуваний висновок виданий іще Міндовкілля.

Матеріал для самостійної роботи:

Випадки видання висновків з оцінки впливу на довкілля про недопустимість планованої діяльності.

Випадки скасування висновків з ОВД.

Урахування зауважень і пропозицій громадськості у висновку з ОВД.

Список рекомендованої література:

1. Алексєєва Є. Оскарження висновків з оцінки впливу на довкілля в суді / Є. Алексєєва; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів : Вид-во «Компанія “Манускрипт”», 2019. – 24 с.

2. Оцінка впливу на довкілля: Міжнародні стандарти, досвід інших країн і передумови до запровадження нової моделі оцінки впливу на довкілля в Україні та її основні елементи / С. Вихрист, Є. Єндрюшка, Н. Мікуліч та ін. – Київ, 2018. – 141 с.

Тема 6. Завершальна стадія процедури ОВД

1. Екологічні умови, що містяться у висновку з ОВД.
2. Післяпроектний моніторинг.

1. Екологічні умови, що містяться у висновку з ОВД

Значення висновку з оцінки впливу на довкілля полягає в тому, що в процесі ухвалення рішення про провадження планованої діяльності цим документом визначається її екологічна допустимість чи недопустимість, а також у разі допустимості встановлюються обов'язкові екологічні умови провадження такої діяльності. Висновок про недопустимість планованої діяльності є підставою для відмови суб'єктові господарювання у виданні йому рішення про провадження планованої діяльності. Висновок про допустимість планованої діяльності з оцінки впливу на довкілля формує екологічну складову рішення про провадження планованої діяльності, відсилаючи до екологічних умов у висновку або безпосередньо включаючи їх до свого тексту.

Утворюючи екологічні умови планової діяльності, уповноважений орган:

- установлює умови використання території та природних ресурсів під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;
- установлює умови щодо охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;
- установлює умови щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та усунення їх наслідків;
- установлює умови щодо зменшення транскордонного впливу планованої діяльності, стосовно якої здійснювалася процедура оцінки транскордонного впливу.

Якщо з оцінки впливу на довкілля випливає необхідність:

- здійснення компенсаційних заходів – покладає обов’язок із здійснення таких заходів;
 - запобігання, уникнення, зменшення (пом’якшення), усунення, обмеження, а також моніторингу впливу планованої діяльності на довкілля – покладає обов’язок із здійснення відповідних дій;
 - здійснення додаткової оцінки впливу на довкілля на іншій стадії проєктування – визначає терміни та обґрунтовує вимоги щодо його здійснення; додаткова оцінка впливу на довкілля здійснюється за процедурою, передбаченою цим Законом;
 - здійснення післяпроектного моніторингу – визначає порядок, терміни та вимоги до його здійснення.

Уповноваженому органу рекомендовано формулювати екологічні умови таким чином, щоб вони були:

- 1) адекватними і достатніми для запобігання, відвернення, уникнення, зменшення чи усунення впливу на довкілля і, де доцільно, для компенсації негативного впливу планованої діяльності на довкілля;
- 2) реальними до виконання;
- 3) такими, виконання яких можна проконтролювати на етапі реалізації планованої діяльності.

Окрім заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення впливу на довкілля планованої діяльності, запропонованих суб’єктом господарювання, уповноваженому органу рекомендовано на основі власних експертних знань, інформації, одержаної в процесі консультацій із державними органами та громадського обговорення, сформулювати у висновку, де доцільно, такі умови, які, на його думку, є адекватними та ефективними для даної планованої діяльності.

2. Післяпроектний моніторинг

Післяпроектний моніторинг (далі – ППМ), або «моніторинг реалізації планованої діяльності», має на меті виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля та його зменшенню.

Порядок, терміни та вимоги до здійснення ППМ визначаються уповноваженим органом (територіальним або центральним відповідно до частин 3 і 4 статті 5 закону) у висновку з ОВД і лише в тому разі, якщо з оцінки впливу на довкілля випливає така необхідність.

Загальними завданнями ППМ є:

- 1) перевірити фактичний вплив на фактори довкілля;
- 2) проконтролювати виконання визначених екологічних умов провадження діяльності, її виробничих характеристик, що впливають на довкілля, заходів щодо пом’якшення значних впливів;
- 3) перевірити якість проведеної оцінки впливу на довкілля, встановити точність виконаних прогнозів та оцінок, ефективність використаних для цього

методів і засобів, визначити шляхи підвищення ефективності майбутніх оцінок впливу на довкілля як у галузі в цілому, так і в діяльності конкретного суб'єкта господарювання;

4) відкоригувати систему управління та план заходів, зокрема, через ужиття додаткових заходів і дій із запобігання, уникнення, зменшення, усунення, обмеження впливу господарської діяльності на довкілля.

До загальних критеріїв (випадків), за яких рекомендується здійснити ППМ, належать такі (цей перелік не є вичерпним):

1) у процесі ОВД обсяг вихідних даних виявився недостатнім для достовірної оцінки певного виду негативного впливу (його розміру, масштабів, тривалості тощо);

2) у процесі ОВД методами прогнозування встановлено, що один із впливів може досягати значень на межі встановлених гігієнічних нормативів або, ймовірно, їх перевищувати, однак обсяг вихідних даних недостатній для статистично достовірного прогнозу;

3) територія планованої діяльності, або зона її впливу, перетинається з природоохоронними територіями або об'єктами.

Для перевірки фактичних значень на відповідність прогнозним рекомендується проводити ППМ за тими самими показниками-індикаторами стану довкілля, які використовуються в процесі ОВД.

Приклад: у процедурі ОВД визначено, що проєктована лісосіка зачіпає схиліві землі, тому очікується значне збільшення твердого стоку зі зрубів у річку. У процесі ОВД було зібрано дані щодо двох показників якості води в контрольних точках річки: 1) вміст завислих твердих частинок у воді; 2) різноманітність організмів-гідробіонтів, що є індикаторами якості води. Одним із запроєктованих заходів для зменшення негативного впливу є обмеження на проведення вирубувань та всіх пов'язаних із цим робіт не ближче ніж за 100 метрів до урізу води. У висновку з ОВД покладено обов'язок зі здійснення ППМ у частині впливу на водне середовище. До плану ППМ необхідно включити ті самі показники якості води. Їх вимірюють за нормативною методикою не раніше ніж через три місяці після завершення всіх робіт (як лісосічних, так і робіт із відновлення території), і порівнюють із вихідними (базовими) значеннями (значеннями, внесеними до розділу 3 Звіту). Оцінюють інтенсивність і територіальний масштаб фактичного впливу, порівнюють із прогнозованими показниками впливу. Перевіряють виконання заходів щодо встановленого обмеження на 100-метрову буферну зону, роблять висновок про ефективність призначених і застосованих заходів.

Рекомендується складати звіт про ППМ після кожного річного циклу вирубувань у порядку вирубувань головного користування і приведення лісосічних ділянок у стан, придатний для лісовідновлення. Територія здійснення ППМ може охоплювати лісосіки, тимчасові навантажувальні майданчики і маршрути трелювання деревини після завершення на них усіх робіт.

Звіт про результати ППМ подають одночасно в друкованому вигляді та форматі pdf-файлів до уповноваженого органу, визначеного Законом, а також до органів місцевого самоврядування з метою забезпечення інформування громадськості.

Суб'єкт господарювання публікує на власному веб-сайті копії результатів лабораторних вимірювань параметрів навколишнього середовища, що виконуються за планом післяпроектного моніторингу, не пізніше ніж через 5 (п'ять) робочих днів після отримання їх оригіналів.

У звіті про результати післяпроектного моніторингу передбачають підсумкову частину, в якій відображають таке:

1) узагальнюють результати оцінки відмінності між прогнозом і фактичним станом, її достовірність / недостовірність та міру (глибину) відмінності за кожним із показників-індикаторів моніторингу. Визначають причини достовірної значної відмінності: а) зміни в діяльності після отримання дозвільних документів; б) недодержання технологічних схем і заходів із запобігання / ослаблення, визначених у звіті та висновку з ОВД; в) неякісний прогноз; г) інше;

2) роблять висновок про те, чи характеризується провадження господарської діяльності, щодо якої здійснювалася ОВД, значним негативним впливом на життя і здоров'я населення або довкілля, який не був передбачений під час здійснення ОВД та/або істотно змінює результати оцінки впливу цієї діяльності на довкілля.

За результатами ППМ, за потреби, суб'єкт господарювання та уповноважений орган узгоджують вжиття додаткових заходів і дій із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу господарської діяльності на довкілля.

Матеріал для самостійної роботи:

Зміст програм післяпроектного моніторингу.

Відмінності між висновками державної екологічної експертизи та висновками з ОВД.

Список рекомендованої літератури:

1. Закон України «Про екологічну експертизу» // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 8. – С. 54.

2. Шутяк С. Постатейний коментар до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» / С. Шутяк; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів : Вид-во «Компанія "Манускрипт"», 2019. – 128 с.

3. Алексеева Є. Оскарження висновків з оцінки впливу на довкілля в суді / Є. Алексеева; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів : Вид-во «Компанія "Манускрипт"», 2019. – 24 с.

Тема 7. Стратегічна екологічна оцінка

1. Передумови виникнення процедури СЕО.
2. Як працює СЕО в контексті містобудівної документації?
3. Замовники СЕО.
4. Порядок реалізації СЕО.
5. Громадське обговорення в процедурі СЕО.
6. «Генеральний» звіт про СЕО.
7. Післяпроектний моніторинг

1. Передумови виникнення процедури СЕО

Стратегічна екологічна оцінка це процедура, що запрацювала в Україні з 12 жовтня 2018 року. Це процедура, яка виникла як логічне продовження оцінки впливу на довкілля і пов'язана з тим, що країни-підписанти Конвенції про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті (надалі – Конвенція ЕСПО) побачили, що встановлювати екологічні умови на етапі проектування конкретного об'єкта чи діяльності запізно, якщо ми хочемо максимально додержатися вимог охорони довкілля та принципу сталого розвитку. Тому країни-учасники конвенції ЕСПО домовилися, що оцінювати на екологічні ризики потрібно й документи державного планування. Така домовленість зафіксована в Протоколі про Стратегічну екологічну оцінку (надалі – Протокол) до ЕСПО Конвенції (прийнятий 21 травня 2003 року, ратифікований Україною 1 липня 2015 року у м. Києві). Україні потрібно було 15 років, щоб прийняти відповідне законодавство в цій сфері – Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) (Strategic Environmental Assessment (SEA)) — це процес, під час якого екологічні міркування повинні бути повністю інтегровані в підготовку планів і програм до їх остаточного прийняття. Завданнями СЕО є забезпечення високого рівня захисту довкілля та сприяння сталому розвитку.

Інструмент СЕО був розроблений для досягнення сталого розвитку, оскільки він визначає впливи на елементи довкілля, які «зростатимуть» у процесі планування, реалізації планованої діяльності, включаючи вплив на біорізноманітність. В Україні вже є приклади, коли незастосування процедури СЕО на ранніх стадіях зумовило соціальні занепокоєння, судові процеси (наприклад, захист Свидовця та Боржави, захист Білого Черемоша від будівництва малої ГЕС та інші). Саме тому для полегшення оцінки кумулятивних впливів, раннього з'ясування екологічних та соціальних обмежень у процесі прийняття документів державного планування і зростає попит на СЕО. Загальновизнано, що ефективне збереження довкілля можливе лише за умови виявлення екологічних обмежень та можливостей на ранній стадії циклу планування розвитку певної території, на ранніх етапах індивідуальних пропозицій щодо певного проєкту плану або програми, генерального плану чи детального плану території.

Відповідно до проекту Закону мета стратегічної екологічної оцінки — це сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпечності життєдіяльності людей та охорони їх здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування.

Стратегічна екологічна оцінка здійснюється на основі принципів законності, гласності, наукової обґрунтованості, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, участі громадськості та міжнародного екологічного співробітництва (рис. 4).

ПРИНЦИПИ РОЗРОБКИ СЕО

Рівні імплементації СЕО

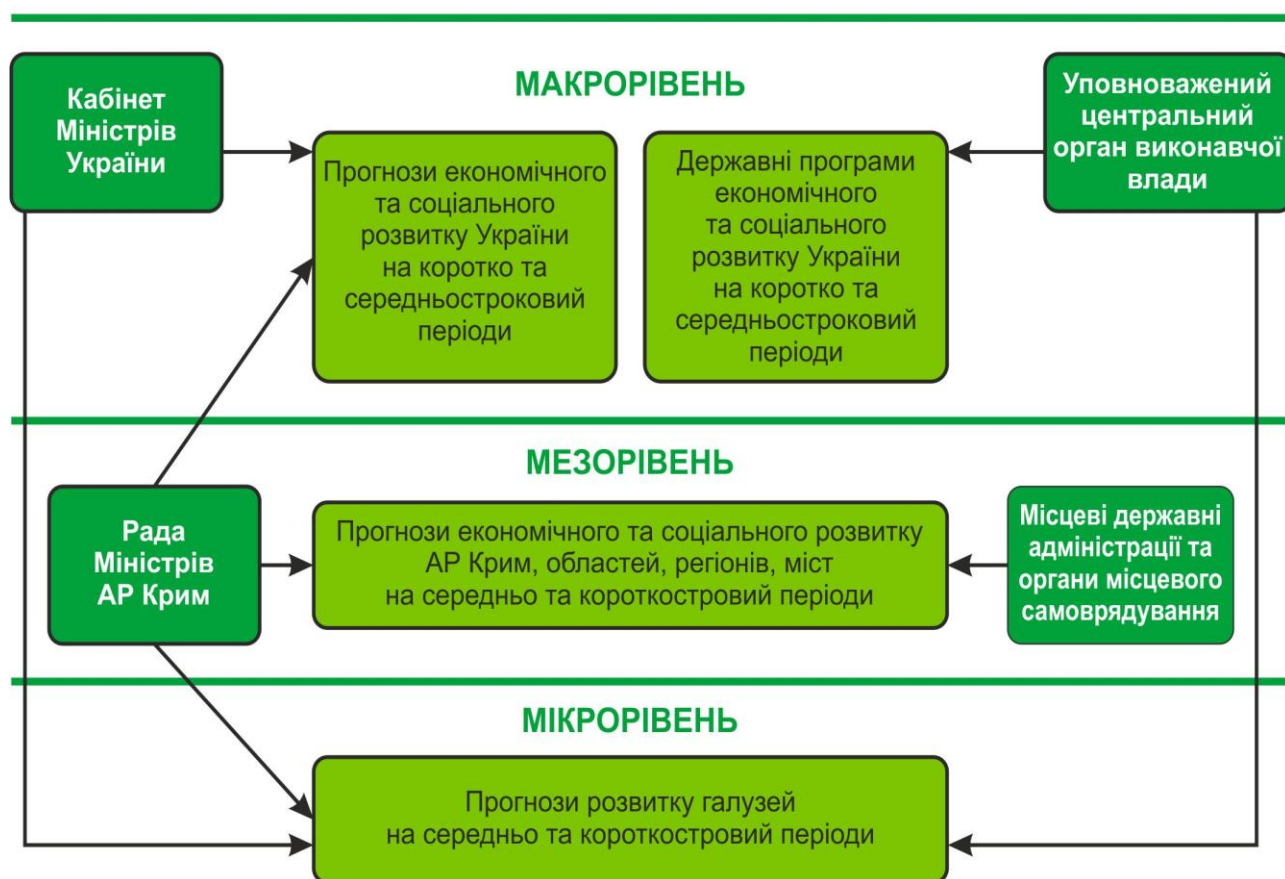

Рисунок 4 – Принципи розробки СЕО

2. Як працює СЕО в контексті містобудівної документації?

Містобудівна документація – це затверджені текстові та графічні матеріали з питань регулювання, планування, забудови та іншого використання територій.

Документація розробляється як для національного рівня – Генеральна схема планування території України, відповідно до Закону «Про Генеральну схему планування території України», так і для регіонального та місцевого рівнів – Схема планування окремої частини території України, Схема планування території АРК, області, групи районів, Детальний план території тощо.

Дуже часто містобудівну документацію розглядають у контексті містобудівних потреб і переважає думка, що така документація повинна розроблятися лише для планування здійснення забудови території. Однак містобудівна документація – це не забудова території!

Містобудівні потреби не можна трактувати вузько і вважати, що будь-який документ із містобудування повинен передбачати забудову території, на яку він розробляється.

Містобудування – це насамперед діяльність із створення та підтримання гармонійного життєвого середовища. Така діяльність можлива лише завдяки прогнозуванню розвитку населених пунктів, врахуванню потреб цих територій у природних ресурсах, обрахунку необхідності економічного зростання, прогнозування розвитку транспортної та іншої інфраструктури, обрахунку можливих негативних наслідків для довкілля і здоров'я людей.

Визначення та недопущення негативних наслідків від реалізації детального плану території можливі завдяки проходженню цим документом процедури СЕО. Адже метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування.

3. Замовники СЕО

Наведемо етапи процедури СЕО під час розроблення детального плану території (далі – ДПТ), який затверджується районною державною адміністрацією (далі РДА).

Процедура СЕО починається з визначення, чи підлягає той чи інший документ державного планування СЕО. Такі рішення державний орган ухвалює самостійно. Законом закріплено, що документи, які стосуються містобудування чи схем землеустрою, підлягають СЕО. Таким чином, РДА плануючи розробку та затвердження ДПТ, повинна подати відповідну заяву, у якій зазначити, що вони є замовником процедури СЕО.

Заява про визначення обсягу оприлюднюється шляхом розміщення на офіційному веб-сайті РДА з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості та органів охорони здоров'я і природи відповідної області.

Заява повинна містити інформацію, визначену статтею 10 Закону про СЕО, зокрема, інформацію про вид та основні цілі документа державного планування, ймовірні наслідки для довкілля, зокрема для здоров'я населення, для територій із природоохоронним статусом, транскордонні наслідки для довкілля, зокрема, для здоров'я населення; виправдані альтернативи, які необхідно розглянути, зокрема якщо документ державного планування не буде затверджено.

4. Порядок реалізації СЕО

Порядок проведення СЕО такий:

- установлення необхідності здійснення СЕО (попередня оцінка);
- визначення обсягу СЕО; розроблення Звіту про СЕО; проведення громадського обговорення та консультацій (за необхідності, проведення транскордонних консультацій);
- урахування Звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій;
- у разі потреби повернення звіту на доопрацювання;
- прийняття документа державного планування.

Таким чином, порядок здійснення СЕО — це систематичне та безперервне здійснення крок за кроком дій щодо збирання даних та їх аналізування, ураховуються питання охорони здоров'я і довкілля для запобігання настанню невідворотних помилок та невиправданих витрат під час розроблення та реалізації документів державного планування, що супроводжується активним залученням думки громадськості для максимального врахування її інтересів під час розроблення і втілення документів державного планування.

5. Громадське обговорення в процедурі СЕО

Термін громадського обговорення заяви про визначення обсягу СЕО встановлюється замовником і не може становити менше ніж 15 днів із дня її оприлюднення. Державні органи охорони довкілля та охорони здоров'я на висловлення своїх думок мають не більше ніж 15 днів.

Приклади зауважень, які можуть подавати до СЕО детального плану території можуть бути такі: громадськість може попросити нанести на містобудівну документацію межі особливо цінних охоронюваних територій, території природно-заповідного фонду, врахувати бажання та потреби місцевого населення в закладах сфери обслуговування, запропонувати вимоги до транспортного сполучення, поводження з відходами, попередити про стихійні лиха (лавини, потопи) тощо.

Важливо відзначити, що відсутність зауважень громадськості й коментарів від органів природоохорони та охорони здоров'я не зупиняє процедури СЕО. Тому, якщо ви проігноруєте цей етап, то втратите можливість вплинути на якість майбутнього документа.

6. «Генеральний» звіт про СЕО

Зібравши всі зауваження та пропозиції, РДА готує Звіт про СЕО, який складається до затвердження ДПТ з урахуванням змісту і рівня його деталізації, сучасних знань і методів оцінювання інформації, перелік якої визначений у статті 11 Закону про СЕО. Зокрема, Звіт повинен містити інформацію про характеристику поточного стану довкілля, враховуючи здоров'я населення, прогностичні зміни цього стану, якщо ДПТ не буде затверджено, характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу, екологічні проблеми, зокрема ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються ДПТ, зокрема, щодо територій із природоохоронним статусом. Важливо відзначити, що природоохоронний статус – це значно ширше поняття, ніж території природно-заповідного фонду. Таким чином, Звіт повинен описувати і території екомереж, Смарагдової мережі, території прибережно-захисних смуг тощо.

Звіт про СЕО також повинен містити зобов'язання у сфері охорони довкілля, зокрема пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються ДПТ, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки ДПТ. Наприклад, на міжнародному рівні в контексті захисту території Карпат необхідно враховувати Карпатську конвенцію, якщо це територія басейну ріки, необхідно керуватися Водною рамковою директивою, якщо це територія Смарагдової мережі, необхідно керуватися Бернською конвенцією, якщо діяльність матиме вплив на зміну клімату, Паризькою угодою. На національному рівні це Закони України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про Червону книгу України» та інші.

Дуже важливо відзначити, що звіти про СЕО є свого роду візитними картками для їх виконавців, адже закон визначає, що він підписується всіма його авторами (виконавцями) із зазначенням їх кваліфікації.

Проект ДПТ та Звіт про СЕО оприлюднюються на офіційному веб-сайті РДА з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості. Зверніть увагу, що це вдруге в одній і тій самій процедурі СЕО залучається громадськість!

Повідомлення про оприлюднення проекту ДПТ та Звіту про СЕО повинно містити інформацію, визначену статтею 12 Закону про СЕО, зокрема, про передбачувану процедуру громадського обговорення, зокрема: дату початку і терміни здійснення процедури; способи участі громадськості (надання письмових зауважень і пропозицій, громадські слухання тощо); дату, час і місце проведення запланованих громадських слухань та іншу інформацію, необхідну для належної участі громадськості.

Паралельно з проведенням громадських слухань РДА проводить консультації з відповідними підрозділами ОДА з питань охорони навколишнього природного середовища та питань охорони здоров'я.

Завершується процедура SEO ДПТ його затвердженням. РДА впродовж п'яти робочих днів із дня затвердження ДПТ розміщує на своєму офіційному веб-сайті затверджений документ і заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків його виконання, довідки про консультації та громадське обговорення і письмово повідомляє про це орган Міндовкілля.

7. Післяпроектний моніторинг SEO

SEO не завершується на етапі прийняття документа державного планування. Оскільки документи, які підлягають SEO – це документи довготривалі, наслідки їх прийняття виявляються в міру реалізації. Тому дуже важливою стадією SEO є моніторинг, що дозволяє помітити настання певних негативних наслідків та вчасно внести зміни до відповідного документа державного планування вже після його затвердження.

Відповідно до Протоколу про SEO держава повинна проводити моніторинг істотних екологічних, зокрема пов'язаних зі здоров'ям населення, наслідків реалізації планів та програм, із метою виявлення на ранній стадії непередбачених несприятливих наслідків та забезпечення можливості вжиття належних заходів для виправлення ситуації. Результати здійсненого моніторингу повинні доводитися до відома громадськості.

Матеріал для самостійної роботи:

Визначення необхідності здійснення SEO.

Методологія проведення SEO, використана проектом «ПРОМІС» для міст-партнерів і регіонів.

Моніторинг наслідків для довкілля від виконання стратегій, планів і програм розвитку міст та регіонів.

Список рекомендованої літератури:

1. Шутяк С. Постатейний коментар до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» / С. Шутяк; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів : Вид-во «Компанія "Манускрипт"», 2019. – 128 с.

2. Протокол про Стратегічну екологічну оцінку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text

3. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_272#Text.

4. Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf.

5. Протокол Європейської економічної комісії ООН про стратегічну екологічну оцінку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=dLMN6eg9prA>.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

КЛІМАТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕДУР ОВД ТА СЕО

Тема 8. Інтеграція кліматичних питань в ОВД та СЕО

1. Політика ЄС щодо змін клімату та інтеграції кліматичних питань у процедури ОВД і СЕО.
2. Урахування кліматичних питань в СЕО та ОВД: українські практики.

1. Політика ЄС щодо змін клімату та інтеграції кліматичних питань у процедури ОВД і СЕО

Необхідність активних дій у відповідь на зміни клімату визнана не лише в ЄС, а й в усьому світі. Зміна клімату має величезні економічні наслідки, а ігнорування змін клімату врешті-решт зашкодить глобальному економічному зростанню. Переваги рішучих та ранніх дій значно перевищують економічні витрати, пов'язані з відсутністю дій (Stern Review on the Economics of Climate Change, 2006).

Упродовж багатьох років ЄС є беззаперечним лідером кліматичної політики. Вагомі політичні ініціативи та принципи взаємодії країн ЄС щодо протидії кліматичним змінам на найближчі десятиліття були закладені в Європейській зеленій угоді (European Green Deal, 2020), основними цілями якої є перетворення Європи на кліматично нейтральний континент, підвищення добробуту громадян, захист біологічної різноманітності, екологізація економіки. Пятнадцятого січня 2020 року Європейський парламент проголосував за підтримання угоди та оприлюднив інвестиційний план вартістю один трильйон євро для боротьби зі зміною клімату, розробивши дорожню карту, що дозволить ЄС повністю відмовитися від викидів вуглецю до 2050 року. Запропонований 4 березня закон про клімат став основою Європейської зеленої угоди – це правові рамки, що впроваджують мету – кліматичну нейтральність ЄС у 2050 році – в обов'язковий закон. Пропозиція

Європейської комісії також полегшує виконавчій владі ЄС підвищення цілей стосовно клімату й енергії після 2030 року, що ускладнює країнам-членам ЄС і парламенту ЄС чинити опір таким крокам. Закон про клімат надає право Комісії давати рекомендації країнам-членам, чиї дії суперечать загальній меті ЄС – кліматичній нейтральності. Комісія повинна перевіряти, чи нові проєкти заходів або законодавчі пропозиції на рівні ЄС відповідають цілям кліматичної нейтральності. У такий спосіб виконавча влада ЄС прагне усунути з правил ЄС будь-які невідповідності або суперечності із загальною метою Зеленої угоди.

Для того щоб просунутися в напрямку пом'якшення кліматичних змін та адаптації до них дуже важливо цілком інтегрувати ці питання в плани, програми та проєкти, що реалізуються не лише в ЄС, а й у країнах-партнерах ЄС. Ще у 2009 році Європейська комісія взяла на себе зобов'язання працювати з державами-членами і зацікавленими країнами для встановлення керівних принципів та обміну передовими практиками, для забезпечення врахування впливу кліматичних змін під час проведення оцінки впливу на довкілля, стратегічної екологічної оцінки та політики просторового планування (White Paper – Adapting to climate change: Towards a European framework for action, 2009).

Важливим кроком для ЄС стало прийняття у 2012 році пропозицій Європейської комісії до Директиви 2011/92/EU про врахування в процедурі ОВД кліматичних питань, що було зроблено на виконання до статті 191 Договору про функціонування Європейського Союзу. У 2014 році була прийнята нова Директива 2014/52/EU, де було зазначено: «Зміна клімату і надалі спричинятиме шкоду довкіллю та загрожуватиме економічному розвитку. У зв'язку з цим доцільно оцінювати вплив проєктів на клімат (наприклад, викиди парникових газів) та їхню вразливість до кліматичних змін». Зокрема, до процедури ОВД було включено двосторонню оцінку, тобто оцінку впливу проєкту на клімат (наприклад, характер і величину викидів парникових газів) та вразливість самого проєкту до кліматичних змін. У новій Директиві містяться чіткі посилання на «зміну клімату» та «парниковий ефект», подано детальний опис того, що повинно бути зазначено у звіті з ОВД:

- обсяг викидів парникових газів, зокрема від сільськогосподарського використання земель;
- потенціал проєкту з точки зору пом'якшення наслідків кліматичних змін, поліпшеної стійкості та адаптації до кліматичних змін (якщо проєкт ураховує ризики, пов'язані зі зміною клімату).

В ЄС для багатьох типів проєктів ОВД є іноді єдиним законодавчо необхідним інструментом для включення питань довкілля на ранньому етапі, коли альтернативи ще відкриті, а можливості існують. Включення кліматичних питань дозволяє:

- додержуватися законодавства і політики ЄС та національного законодавства;
- покращити репутацію проєкту;
- підвищити стійкість проєкту до кліматичних змін;

- керувати конфліктами та потенційною синергією між зміною клімату, біорізноманітністю та іншими екологічними проблемами;
- підтримувати та популяризувати екосистемні послуги.

Детальні рекомендації та роз'яснення до Європейської директиви про ОВД щодо включення кліматичних питань були опубліковані в Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Environmental Impact Assessment.

2. Урахування кліматичних питань в СЕО та ОВД: українські практики

З метою врахування питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату в документах державного планування всіх рівнів і під час виконання стратегічної екологічної оцінки Міністерство енергетики та захисту довкілля України в березні 2020 року оприлюднило Рекомендації щодо внесення кліматичних питань до документів державного планування. Рекомендації містять наступні додатки:

- 1) Схему висвітлення кліматичних питань у документах державного планування та під час виконання стратегічної екологічної оцінки;
- 2) Основні нормативно-правові документи України у сфері зміни клімату;
- 3) Стандарти ISO з питань зміни клімату;
- 4) Потенціали глобального потепління парникових газів;
- 5) Основні терміни, аббревіатури та скорочення у сфері зміни клімату;
- 6) Оцінка викидів парникових газів від землекористування, земельного покриття, ведення лісового господарства та землеперетворень на території регіону чи громади;
- 7) Інформацію про заходи з адаптації та найкращі практики;
- 8) Таблицю для спрощеного розрахунку впливу різних діяльностей на клімат, для документу державного планування;
- 9) Таблицю для спрощеного розрахунку впливу зонінгу на клімат, для документа державного планування.

У процедурі ОВД вплив планової діяльності на клімат здійснюється на предмет:

- 1) обсягів і приросту антропогенних викидів парникових газів з початком провадження планованої діяльності та у зв'язку з цим – внеску планованої діяльності в боротьбу зі зміною клімату. Для цілей ОВД, оцінюють лише прямі антропогенні викиди ПГ, які розраховують відповідно до методики, передбаченої порядком здійснення моніторингу та звітності щодо викидів ПГ;
- 2) змін у мікро- або мезокліматі місцевості у зв'язку з планованою діяльністю, наприклад, у температурному режимі, вологості повітря, замерзанні ґрунту чи води, настанні туманів або ймовірності штучного туманоутворення над житловою зоною (наприклад, у зв'язку з будівництвом великих водойм-охолоджувачів для великих енергетичних об'єктів) та ін., якщо такі зміни є ймовірними виходячи з наукових знань, і якщо доступні методології для їх оцінок чи моделювання.

Міндовкілля розробило проєкт Загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля (грудень 2020 р.). Документ містить детальні рекомендації, як правильно оформлювати та готувати звіти з оцінки впливу на довкілля, що можна застосовувати до будь-якої планованої діяльності. Окремі розділи звіту присвячені питанням визначення планової діяльності на клімат. Зокрема, Звіт з ОВД повинен містити:

1. Опис поточного стану:

1.1. Опис поточного стану довкілля за кліматичними показниками складають на основі довідок, отриманих від суб'єктів державної системи моніторингу довкілля і підпорядкованих їм метеорологічних організацій.

1.2. Вищий рівень деталізації інформації про кліматичні показники на поточний стан забезпечують у разі планованої діяльності (об'єктів), які: 1) внесені до переліку видів діяльності, викиди парникових газів у результаті провадження яких підлягають моніторингу, звітності та верифікації; 2) передбачають: 2.1) будівництво або розширення полігонів (місць видалення і захоронення) побутових чи інших відходів обсягом 100 тонн за добу або більше; 2.2) будівництво гребель, водосховищ та інших об'єктів для утримання води, визначених у Законі; 2.3) суцільні та поступові вирубування, сільськогосподарське та лісогосподарське освоєння, рекультивацію та меліорацію земель, насадження лісу в обсягах і тлумаченні, визначених законом; 2.4) проведення робіт із зміни русел річок; 2.5) міжбасейновий перерозподіл стоку річок.

1.3. Кліматичні й метеорологічні умови на поточний стан характеризують на предмет: середніх температур повітря (середніх за рік, за літній і зимовий періоди, найнижчих взимку, найвищих влітку, за потреби – середньомісячних); середньорічної кількості опадів, за потреби – середньомісячних кількостей та максимальної інтенсивності опадів за теплий період (у міліметрах за хвилину або годину); розподілу і частоти вітрів за румбами; кліматичних характеристик і коефіцієнтів, необхідних для моделювання розсіювання викидів згідно з ОНД-86; джерел даних і періоду метеорологічних спостережень. Якщо дозволяє тривалість неперервних гідрометеорологічних спостережень, то оцінюють прояви зміни клімату в регіональних умовах (зростання середніх температур, збільшення тривалості жарких і бездошових періодів, збільшення частоти температурних інверсій, суховіїв, пилових бур, повеней і паводків за останні десятиліття).

1.4. Якщо планована діяльність ймовірно чинитиме значний вплив на розміщені поряд поверхневі водні об'єкти, то характеризують метеорологічні особливості льодоставу, повеней і паводків цих об'єктів на поточний стан.

1.5. У випадках вищепереліченої планованої діяльності (об'єктів), що чинить ймовірно більш значний вплив на клімат, а також якщо планована діяльність (об'єкт) належить до значних забруднювачів атмосферного повітря, характеризуючи мікроклімат місцевості, зазначають фактори, що впливають на циркуляцію повітря й тепла в найближчому оточенні території планованої

діяльності, а саме: 1) форми мезорельєфу з висотами 10 і більше метрів (горби, яри, балки, долини, штучні форми); 2) водойми; 3) характер земної поверхні (переважно тверді штучні поверхні, інше).

1.6. Опис клімату на поточний стан може доповнюватися, за потреби.

2. Опис та оцінка можливого впливу:

2.1. Оцінка впливу на клімат здійснюється на предмет: 1) обсягів і приросту антропогенних викидів парникових газів (далі – ПГ) з початком провадження планованої діяльності та у зв'язку з цим – внеску планованої діяльності в боротьбу зі зміною клімату; 2) змін у мікро- або мезокліматі місцевості у зв'язку з планованою діяльністю, наприклад, у температурному режимі, вологості повітря, замерзанні ґрунту чи води, настанні туманів або ймовірності штучного туманоутворення над житловою зоною (наприклад, у зв'язку з будівництвом великих водойм-охолоджувачів для великих енергетичних об'єктів) та ін., якщо такі зміни є ймовірними виходячи з наукових знань, і якщо доступні методології для їх оцінок чи моделювання.

2.2 Викиди ПГ розраховують відповідно до методики, передбаченої порядком здійснення моніторингу та звітності щодо викидів ПГ. За бажанням і на додаток до зазначеної методики, для повнішої інвентаризації антропогенних викидів ПГ під час здійснення ОВД, може використовуватися методологія Міжурядової групи експертів зі зміни клімату, викладена в Переглянутих керівних принципах національних інвентаризацій парникових газів МГЕЗК (2006). Для цілей ОВД оцінюють лише прямі антропогенні викиди ПГ від джерел у власності суб'єкта господарювання або під його контролем.

2.3. Додатково рекомендується оцінити вразливість планованої діяльності в цілому або її окремих технологічних процесів чи об'єктів до несприятливих наслідків зміни клімату, таких як зростання середніх температур, збільшення нерівномірності водного стоку рік і зниження їх водності тощо.

Матеріал для самостійної роботи:

Поєднання оцінки впливу на клімат та біорізноманітність в процедурі ОВД відповідно до положень Директиви ЄС 2014/52/EU.

Управління конфліктами та потенційною синергією між зміною клімату та біорізноманітністю в процедурі ОВД.

Ключові питання, що стосуються кліматичних змін та повинні бути зазначені на етапі скринінгу в процедурі ОВД.

Список рекомендованої літератури:

1. Jennifer McGuinn Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Environmental Impact Assessment / Jennifer McGuinn and oth., 2013.

2. Офіційний веб-сайт Intergovernmental Panel on Climate Change <https://www.ipcc.ch/>.

3. Report from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the application and effectiveness of the EIA Directive (Directive 85/337/EEC, as amended by Directives 97/11/EC and 2003/35/EC), COM (2009).

4. Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище.

5. Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/news/34766.html>.

6. Наказ Міністерства енергетики та захисту довкілля України «Про затвердження Методичних рекомендацій з розробки звіту з оцінки впливу на довкілля в галузі лісового господарства» від 2 березня 2020 року № 136.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Практична робота 1.

Аналіз європейського законодавства з питань оцінки впливу на довкілля

Хід виконання:

1. Ознайомитися з сайтом Європейської комісії щодо оцінки впливу на довкілля: <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.
2. Проаналізувати:
 - Директиву № 2011/92 ЄС «Про оцінку впливу окремих державних та приватних проєктів на довкілля»;
 - Директиву № 2003/4 ЄС «Про доступ громадськості до екологічної інформації».
3. Визначити зобов'язання України у сфері оцінки впливу на довкілля згідно з Угодою про асоціацію з ЄС.
4. Оцінити переваги, які отримала Україна внаслідок впровадження європейської моделі ОВД.

Практична робота 2.

Порівняльний аналіз процедур екологічної експертизи, ОВНС та ОВД

Хід виконання:

1. Ознайомитися з процедурою екологічної експертизи.
Закон України «Про Екологічну Експертизу». Постанова
ВР № 46/95-ВР від 09.02.95 р. Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Ознайомитися з процедурою ОВНС.
ДБН А.2.2-1-2003 Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проєктуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Режим доступу: <http://cern.com.ua/wp-content/uploads/2016/09/%D0%94%D0%91%D0%9D-%D0%90.2.2-1-2003-%D0%9E%D0%92%D0%9D%D0%A1.pdf>.
3. Ознайомитися з процедурою ОВД
Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 р. № 2059-VIII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.
4. На основі аналізу нормативно-правової документації знайти та окреслити спільні й відмінні риси екологічної експертизи, ОВНС, ОВД. Заповнити таблицю (табл. 5).

Таблиця 5 – Порівняльна таблиця ЕЕ, ОВНС, ОВД

№ пор.		ЕЕ	ОВНС	ОВД
1	Документ, що регулює діяльність			
2	Дата прийняття			
3	Визначення терміну			
4	Сфера застосування			
5	Терміни проведення			
6	Етап на якому проводиться процедура			
7	Об'єкти, що підлягають оцінці			
8	Екологічні умови реалізації планованої діяльності			
9	Відповідальність за порушення процедури			
10	Нормативні документи ЄС, на які посилається			
11	Наявність Єдиного реєстру			
12	Обов'язковість процедури (обов'язкова / рекомендаційна)			
13	Наявність післяпроектного моніторингу			
14	Залучення до процедури громадськості			
15	Кінцевий документ			
16	Місце процедури під час проєктування			
17	Дозвільний характер кінцевих документів			
18	Орган, що проводить			

Практична робота 3.
Підготовка та подання повідомлення про ОВД

Хід виконання:

1. Ознайомитися з процедурою підготовки та подання повідомлення про ОВД:

– Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059 VIII (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>);

– Постанова КМ України від 13 грудня 2017 р. № 1010 «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля».

2. Ознайомитися з Єдиним реєстром з оцінки впливу на довкілля (<http://eia.menr.gov.ua/uk/cases>). Розглянути повідомлення про ОВД в Сумській області. Знайти повідомлення про плановану діяльність, яка належить до 1-ї категорії.

3. Підготувати повідомлення про уявну плановану діяльність, що належить до другої категорії, згідно з вимогами чинного законодавства (Європейська інтеграція у сфері оцінки впливу на довкілля. Нормативно-правова база у сфері оцінки впливу на довкілля. – Київ, 2018. Додаток 2 до Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля).

Практична робота 4.
**Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації,
що підлягає внесенню до звіту з ОВД**

Хід виконання:

1. Ознайомитися з процедурою проведення скоупінгу: Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059 VIII (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>).

2. Проаналізувати переваги, які надає процедура проведення скоупінгу.

3. Визначити випадки, в яких процедуру скоупінгу проводять в обов'язковому порядку.

4. Подати схематично рух інформації та документів у процедурі скоупінгу між суб'єктами оцінки впливу на довкілля.

Практична робота 5.
Громадське обговорення в процедурі ОВД

Хід виконання:

1. Ознайомитися з процедурою проведення громадських слухань: Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 989 (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2017-p>).

2. Проаналізувати процедуру підготовки звіту про громадське обговорення.

3. Ознайомитися з актуальною заявою в Єдиному реєстрі з ОВД та визначити, які зауваження та пропозиції ви могли б подати. Заповнити таблицю 6 щодо врахування зауважень і пропозицій громадськості.

Таблиця 6 – Таблиця врахування зауважень і пропозицій громадськості, одержаних упродовж терміну громадського обговорення

№ пор.	Прізвище, ім'я, по батькові (для фізичних осіб) або найменування (для юридичних осіб) особи, яка подає зауваження і пропозиції	Зміст зауваження чи пропозиції*	Інформація про розгляд**

*Письмові зауваження і пропозиції до планованої діяльності, одержані впродовж терміну громадського обговорення, усні зауваження та пропозиції, отримані в процесі громадських слухань.

**Зазначається одне: повністю враховано (яким чином та де саме у висновку з оцінки впливу на довкілля враховано), частково враховано (яким чином ураховано та обґрунтування неврахованої частини) або відхилено (з обґрунтуванням причин відхилення)

Практична робота 6.
Системи екологічної оцінки

Хід виконання:

1. Ознайомитися із:

– Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>;

– Посібником «Стратегічна екологічна оцінка: можливості для громадськості. Режим доступу: https://rpr.org.ua/wpcontent/uploads/2018/03/EPL_CEO_posibnuk_Net.pdf.

2. Проаналізувати, чим SEO відрізняється від ОВД. Заповнити порівняльну таблицю 7.

Таблиця 7 – Таблиця порівняння процедур SEO і ОВД

№ пор.	Стратегічна	SEO	ОВД
1	Документ, яким регулюється процедура		
2	Дата прийняття документа		
3	Об'єкт		
4	Суб'єкт		
5	Процедури проведення		
6	Врахування результатів		
7	Наявність Єдиного реєстру		
8	Обов'язковість		
9	Інші відмінності		

Практична робота 7.

**SEO документів державного планування.
Пропозиції і зауваження громадськості на етапі скоупінгу**

Хід виконання:

1. Ознайомитись з:

– Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>.

– Посібником «Стратегічна екологічна оцінка: можливості для громадськості. Режим доступу: https://rpr.org.ua/wpcontent/uploads/2018/03/EPL_CEO_posibnuk_Net.pdf.

2. Ознайомитися з актуальною заявкою про визначення обсягу дослідження SEO ДДП та визначити, які зауваження та пропозиції до обсягу стратегічної екологічної оцінки ви могли б подати. Заяви про визначення обсягу дослідження SEO можна знайти на сайтах замовників.

Приклади можна знайти в дайджестах SEO, які здійснює громадська природоохоронна організація «Екологія. Право. Людина» (<http://epl.org.ua/announces/oglyad-protsedur-seo-za-lystopad-2020-roku-1-sha-polovyna-misyatsya/>).

Практична робота 8.

Пропозиції і зауваження громадськості до звіту з СЕО ДДП

Хід виконання:

1. Ознайомитись з:

– Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>.

– Посібником «Стратегічна екологічна оцінка: можливості для громадськості. Режим доступу: https://rpr.org.ua/wpcontent/uploads/2018/03/EPL_CEO_posibnuk_Net.pdf.

2. Знайти актуальне повідомлення про громадське обговорення звіту із СЕО та безпосередньо звіт із СЕО. Занотувати, які пропозиції до звіту із СЕО доцільно було б подати. Повідомлення можна знайти на сайтах замовників, а також на сайті Міндовкілля: <https://mepr.gov.ua/content/strategichna-ekologichna-osinka-seo.html>.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Передумови виникнення ОВД. Базові підґрунтя для проведення ОВД.
2. Стратегічна екологічна оцінка та її порівняльний аналіз з процедурами ОВД.
3. Світовий та європейський досвід ОВД.
4. Основні суб'єкти оцінки.
5. Уповноважені органи влади, що беруть участь у процедурі оцінки.
6. Категорії планованої діяльності.
7. Особливості проведення ОВД під час сільськогосподарського і лісгосподарського освоєння земель, на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах.
8. Терміни та етапи проведення процедури оцінки впливу.
9. Єдиний реєстр ОВД.
10. Принцип відкритості та доступності інформації в процедурі ОВД.
11. Повідомлення про плановану діяльність, що підлягає ОВД.
12. Визначення альтернатив планованої діяльності.
13. Роль та участь громадськості в процедурі ОВД.
14. Зауваження та пропозиції громадськості на повідомлення.
15. Скоупінг у процедурі оцінки впливу на довкілля.
16. Структура Звіту.
17. Післяпроектний моніторинг.
18. Громадське обговорення Звіту з ОВД.
19. Проведення громадських слухань. Звіт про громадське обговорення.
20. Урахування результатів ОВД в рішенні про провадження планованої діяльності.
21. Відмова у виданні висновку.
22. Оскарження висновку з ОВД або відмови у виданні висновку.
23. Екологічні умови, що містяться у висновку з ОВД.
24. Вимоги проведення додаткової оцінки впливу на довкілля.
25. Порівняльний аналіз процедур екологічної експертизи, ОВНС та ОВД.
26. Розмежування повноважень між центральним і територіальними органами влади в процесі ОВД.
27. Визначення критеріїв, за якими планована діяльність не підлягає ОВД.
28. Підготовка звіту про громадське обговорення Звіту з ОВД.
29. Урахування результатів ОВД в рішенні про провадження планованої діяльності під час сільсько- і лісгосподарського освоєння земель, на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду.
30. Вимоги та умови проведення додаткової оцінки впливу на довкілля.
31. Стратегічна екологічна оцінка
32. Як працює СЕО в контексті містобудівної документації?
33. Замовники СЕО.
34. Громадське обговорення в процедурі СЕО.
35. «Генеральний» звіт про СЕО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про оцінку впливу на довкілля : Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.
2. Алексєєва Є. Популярний коментар до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» / Є. Алексєєва; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів : Вид-во «Компанія “Манускрипт”», 2018. – 60 с. – Режим доступу : http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/Komentar_do_zakony_OVD_netversia.pdf.
3. Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля : Постанова КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#Text>.
4. Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля : Постанова КМ України від 13 грудня 2017 р. № 1010.
5. Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля : Постанова КМ України від 13 грудня 2017 р. № 989.
6. Про стратегічну екологічну оцінку : Закон України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>.
7. Оцінка впливу на довкілля: міжнародні стандарти, досвід інших країн і передумови до запровадження нової моделі оцінки впливу на довкілля в Україні та її основні елементи [Електронний ресурс] / С. Вихрист, Є. Єндрюшка, Н. Мікуліч та ін. – Київ, 2018. – 141 с. (електронне видання).
8. Directive 2011/92/EU on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment [Electronic resource]. – Access mode : https://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_Directive_informal.pdf.
9. Алексєєва Є. Оцінка впливу на довкілля: можливості для громадськості : посібник / Є. Алексєєва; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів : Вид-во «Компанія “Манускрипт”», 2017. – 36 с.
10. Вплив (не)допустимий: як покращити оцінку впливу рубок на довкілля [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2020/06/OVD_rubok_lisu_versiia_OK_clean_posylannya_1.pdf.
11. Методичні рекомендації з розробки звіту з оцінки впливу на довкілля в галузі лісового господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mepr.gov.ua/documents/2749.html>.
12. Сайт Європейської Комісії щодо оцінки впливу на довкілля [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.

13.Алексеева Є. Оскарження висновків з оцінки впливу на довкілля в суді / Є. Алексеева; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів : Вид-во «Компанія "Манускрипт"», 2019. – 24 с.

14.Шутяк С. Постатейний коментар до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» / С. Шутяк; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів : Вид-во «Компанія "Манускрипт"», 2019. – 128 с.

15.Протокол про Стратегічну екологічну оцінку [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text.

16.Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_272#Text.

17.Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf.

18.Протокол Європейської економічної комісії ООН про стратегічну екологічну оцінку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=dLMN6eg9prA>.

19.Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mepr.gov.ua/news/34766.html>.

20.Про екологічну експертизу: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 8. – С. 54.

21.Екологічний аудит : Посібник з екологічного менеджменту і екологічного аудиту / В. Я. Шевчук, Ю. М. Саталкін, В. М. Навроцький та ін. – К. : Символ-Т, 2015. – 221 с.

ДОДАТКИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постановою Кабінету Міністрів України
від 13 грудня 2017 р. № 989

ПОРЯДОК

проведення громадських слухань у процесі ОВД

1. Цей Порядок визначає механізм проведення громадських слухань у процесі громадського обговорення планованої діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля (далі — планована діяльність).

2. У цьому Порядку терміни вживаються в значеннях, наведених у Законі України «Про оцінку впливу на довкілля» (далі — Закон).

3. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган забезпечує проведення громадських слухань у процесі громадського обговорення планованої діяльності шляхом:

- оприлюднення оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, а в разі необхідності — оголошення про проведення повторних громадських слухань;

- проведення громадських слухань;

- розгляду, повного врахування, часткового врахування або обґрунтованого відхилення зауважень і пропозицій громадськості, отриманих під час громадських слухань;

- підготовки і оприлюднення шляхом внесення до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля звіту про громадське обговорення.

Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган може залучати до проведення громадських слухань організатора громадських слухань.

4. Організатор громадських слухань визначається уповноваженим центральним або уповноваженим територіальним органом один раз на рік на конкурсній основі за договором з урахуванням вимог Закону України «Про публічні закупівлі». У разі проведення уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом громадських слухань самостійно відповідний орган виконує всі функції, передбачені цим Порядком для організатора громадських слухань.

5. Організатором громадських слухань може бути юридична особа або фізична особа-підприємець, яка має досвід у сфері охорони довкілля не менше двох років та людські і технічні ресурси, необхідні для забезпечення проведення громадських слухань у відповідному регіоні або регіонах.

6. Організатор громадських слухань повинен бути незалежним, об'єктивним та неупередженим і не мати потенційного конфлікту інтересів щодо планованої діяльності в розумінні Закону України «Про запобігання корупції». Юридична особа або фізична особа-підприємець, яка залучалася суб'єктом господарювання до розроблення документації щодо планованої

діяльності на попередніх етапах (розроблення проєктної документації, підготовка звіту з оцінки впливу на довкілля, інше), не може бути організатором громадських слухань щодо такої планованої діяльності. Організатор громадських слухань зобов'язаний повідомити про конфлікт інтересів уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу. У такому разі уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган проводить громадські слухання самостійно.

7. Організатор громадських слухань:

- проводить громадські слухання відповідно до Закону та цього Порядку; реєструє учасників громадських слухань у журналі (відомості) реєстрації учасників за формою згідно з додатком 1;
- реєструє виступи учасників громадських слухань у журналі (відомості) реєстрації виступів за формою згідно з додатком 2;
- забезпечує аудіо- та/або відеофіксацію ходу громадських слухань;
- здійснює головування під час громадських слухань;
- готує протокол громадських слухань за формою згідно з додатком 3.

8. Під час громадського обговорення планованої діяльності може проводитися одне або більше громадських слухань. Кількість громадських слухань визначається суб'єктом господарювання з урахуванням масштабів очікуваного впливу, а також таких умов:

- якщо вплив планованої діяльності не поширюється за межі області, громадські слухання проводяться за місцем провадження планованої діяльності або в адміністративному центрі адміністративно-територіальної одиниці, яка може зазнати впливу планованої діяльності;
- якщо вплив планованої діяльності поширюється на дві та більше областей, але менше ніж на третину областей України, громадські слухання проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в адміністративних центрах адміністративно-територіальних одиниць, які можуть зазнати впливу планованої діяльності, кожної з таких областей;
- якщо вплив планованої діяльності поширюється більше ніж на третину областей України, громадські слухання проводяться за місцем провадження планованої діяльності, в адміністративних центрах адміністративно-територіальних одиниць третини областей України, які можуть зазнати впливу планованої діяльності, та додатково в м. Києві.

9. Громадські слухання проводяться не раніше ніж через десять робочих днів з дня оприлюднення уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля.

До подання оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля суб'єкт господарювання може провести консультації з уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом щодо місця та часу проведення громадських слухань з урахуванням можливості забезпечення присутності всіх потенційних учасників.

10. Громадські слухання вважаються такими, що не відбулися, якщо на такі слухання не з'явився:

- 1) їх організатор;
- 2) суб'єкт господарювання.

У разі визнання громадських слухань такими, що не відбулися у зв'язку з неявкою організатора громадських слухань, проводяться повторні громадські слухання. Опублікування оголошення про проведення повторних громадських слухань та проведення повторних громадських слухань здійснюється за рахунок організатора громадських слухань.

11. Проведення повторних громадських слухань відбувається не раніше ніж через п'ять робочих днів після офіційного оприлюднення оголошення про проведення повторних громадських слухань. Оприлюднення оголошення про проведення повторних громадських слухань відбувається у той самий спосіб, що і оприлюднення оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля. Зміст оголошення про проведення повторних громадських слухань включає всю інформацію, що наводилася в оголошенні про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, із зазначенням дати, часу і місця проведення повторних громадських слухань.

12. Організатор громадських слухань забезпечує запис громадського слухання із застосуванням засобів аудіо- та/або відеофіксації.

Аудіо- та/або відеозапис є невід'ємною частиною протоколу громадських слухань.

13. Громадські слухання проводяться під головуванням організатора громадських слухань, який зобов'язаний:

- визначати регламент громадських слухань;
- відкривати громадські слухання (представляти головуючого та суб'єкта господарювання, плановану діяльність, щодо якої проводяться громадські слухання);
- оголошувати порядок денний згідно з додатком 3 і регламент громадських слухань;
- інформувати про ведення аудіо- та/або відеозапису громадських слухань, про порядок ведення протоколу громадських слухань, подання усних та письмових зауважень і пропозицій під час громадських слухань;
- надавати можливість суб'єктові господарювання викласти основні відомості щодо планованої діяльності та положення звіту з оцінки впливу на довкілля, які виносяться на обговорення, та проблемні питання, що заслуговують на увагу громадськості;
- надавати можливість представникам громадськості ставити запитання суб'єкту господарювання, присутнім експертам та спеціалістам та висловити свою думку;
- забезпечувати ведення обговорення, подання пропозицій та зауважень громадськості з дотриманням регламенту;
- підбивати підсумки громадських слухань та інформувати учасників громадських слухань про те, яким чином враховуватимуться зауваження та

пропозиції громадськості уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом.

14. Хід та результати громадських слухань оформлюються протоколом громадських слухань, який підписується головуючим на громадських слуханнях.

15. Громадські слухання розпочинаються з доповіді головуючого, який коротко інформує присутніх про суть питань, що повинні бути обговорені, про склад учасників та порядок і регламент громадських слухань. Головуючий також повідомляє присутнім інформацію, надану суб'єктом господарювання, щодо оприлюднення ним оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, а також щодо розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля для ознайомлення у місцях, доступних для громадськості.

16. Наступним після організатора громадських слухань виступає суб'єкт господарювання, який є замовником планованої діяльності.

Доповідь суб'єкта господарювання повинна містити:

- короткий опис планованої діяльності;
- основні положення та висновки звіту з оцінки впливу на довкілля;
- інформацію про можливий негативний вплив на довкілля;
- заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, зокрема (за можливості) компенсаційні заходи;
- зміст зауважень і пропозицій громадськості, що надійшли до початку громадських слухань;
- інші відомості щодо планованої діяльності, визначені суб'єктом господарювання.

17. У разі необхідності після суб'єкта господарювання за його пропозицією виступають інші співдоповідачі, експерти або спеціалісти.

18. Після доповідей головуючий надає учасникам громадських слухань можливість поставити доповідачам запитання. Суб'єкт господарювання зобов'язаний забезпечити надання відповідей на запитання громадськості в усній формі під час громадських слухань із внесенням їх до протоколу громадських слухань або в письмовій формі після їх закінчення. Суб'єкт господарювання протягом п'яти робочих днів з дня проведення громадських слухань надає письмові відповіді на усі запитання громадськості, на які він не зміг надати відповідь під час громадських слухань. Відповідь надсилається на адресу особи, що поставила запитання, зазначену в журналі (відомості) реєстрації учасників громадських слухань. У той же строк копії відповідей також надсилаються організаторові громадських слухань для долучення до протоколу громадського слухання.

19. Усім учасникам громадських слухань забезпечуються рівні умови для висловлення своєї думки, подання пропозицій і зауважень.

20. З метою забезпечення належного проведення громадських слухань учасники громадських слухань реєструються у журналі (відомості) виступів

учасників громадських слухань, а порядок виступів визначається відповідно до записів у зазначеному журналі (відомості).

Регламент громадських слухань розраховується також з урахуванням можливості для виступів учасників громадських слухань, не зареєстрованих у журналі (відомості).

21. Усі пропозиції і зауваження, подані під час громадських слухань в усній формі, фіксуються у протоколі громадських слухань. Письмові пропозиції та зауваження, що подаються в ході громадських слухань, реєструються у журналі (відомості) реєстрації письмових зауважень та пропозицій за формою згідно з додатком 4 і додаються до протоколу громадських слухань.

22. У разі необхідності уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган або організатор громадських слухань може запросити представників правоохоронних органів для забезпечення правопорядку під час громадських слухань.

23. Відсутність пропозицій і зауважень громадськості фіксується у відповідному розділі протоколу громадських слухань. У разі неявки представників громадськості на громадські слухання складається відповідний акт, що підписується головою. У такому випадку громадські слухання вважаються такими, що відбулися.

24. Організатор громадських слухань передає не пізніше ніж через сім робочих днів після проведення громадських слухань уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу підписаний протокол громадських слухань з усіма додатками або акт у випадку, передбаченому пунктом 23 цього Порядку.

25. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган протягом трьох робочих днів вносить протокол громадських слухань до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля.

26. Розглядаючи звіт з оцінки впливу на довкілля та готуючи висновок з оцінки впливу на довкілля, уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган розглядає, повністю враховує, частково враховує або обґрунтовано відхиляє усі зауваження і пропозиції, отримані в ході громадських слухань та протягом усього строку громадського обговорення. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган складає таблицю із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтоване відхилення отриманих під час громадського обговорення зауважень і пропозицій.

27. Протоколи громадських слухань з усіма додатками та таблиця врахування зауважень і пропозицій громадськості включаються уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом до звіту про громадське обговорення. Звіт про громадське обговорення вноситься уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля одночасно з висновком з оцінки впливу на довкілля.

ЖУРНАЛ (ВІДОМІСТЬ)
реєстрації учасників громадських слухань щодо

(вид планованої діяльності)

(місце проведення громадського слухання)

_____ 20__ р

м. _____

№	Прізвище, ім'я, по батькові представника і найменування (для юридичних осіб)	Рік народження (для фізичних осіб)	Контактний телефон	Адреса реєстрації або фактична адреса проживання (для фізичних осіб) або адреса місцезнаходження (для юридичних осіб)	Підпис*

Головуючий

(підпис)

(прізвище та ініціали)

*Підпис особи, яка дає згоду на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних».

ЖУРНАЛ (ВІДОМІСТЬ)

реєстрації виступів учасників громадських слухань щодо

(вид планованої діяльності)

(місце проведення громадського слухання)

_____ 20__ року

м. _____

№	Прізвище, ім'я, по батькові представника і найменування (для юридичних осіб)	Посада / найменування юридичної особи	Підпис*

Головуючий

(підпис)

(прізвище та ініціали)

* Підпис особи, що дає згоду на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних».

ПРОТОКОЛ
громадських слухань щодо

(вид планованої діяльності)

(місце проведення громадського слухання)

Присутні:

Учасники громадських слухань у кількості _____ осіб згідно із журналом (відомістю) реєстрації учасників, що є невід'ємним додатком до цього протоколу.

Порядок денний:

1. Оголошення головуючого, порядку денного та регламенту громадських слухань.

2. Доповідь суб'єкта господарювання щодо планованої діяльності та її впливу на довкілля, доповіді інших учасників.

3. Запитання до доповідачів та відповіді.

4. Обговорення учасниками громадських слухань (зауваження, пропозиції).

5. Підбиття підсумків, інформування учасників слухань про порядок врахування зауважень і пропозицій громадськості та закриття громадських слухань.

1. Оголошення головуючого, порядку денного та регламенту громадських слухань.

Слухали:

1. Головуючого, який повідомив, що згідно з Порядком проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 989, він уповноважений головувати на громадських слуханнях.

2. Головуючого, який роз'яснив мету і процедуру проведення громадських слухань, процедуру врахування зауважень та пропозицій громадськості під час видачі висновку з оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності.

3. Ураховуючи кількість доповідачів та учасників громадських слухань головуючий оголосив порядок денний та встановив такий регламент:

на вступне слово головуючого – до ____ хв.;

на доповідь суб'єкта господарювання – до ____ хв.;

на кожну з ____ співдоповідей – до ____ хв.;

відповіді на запитання після доповідей усіх співдоповідачів разом до ____ хв.;

на зареєстровані виступи в обговоренні – до ____ хв.;

на інші виступи в обговоренні – до ____ хв.;

на підбиття підсумків та закриття слухань – до ____ хв.

2. Доповідь суб'єкта господарювання щодо планованої діяльності та її впливу на довкілля, доповіді інших учасників.

Слухали:

1. Доповідь суб'єкта господарювання щодо планованої діяльності та її впливу на довкілля

(прізвище, ім'я, по батькові, посада)

(короткий зміст доповіді)

2. Доповідь іншого учасника

(прізвище, ім'я, по батькові, посада)

(короткий зміст доповіді)

3. Доповідь іншого учасника

(прізвище, ім'я, по батькові, посада)

(короткий зміст доповіді)

3. Запитання та відповіді до доповідачів (реєстрації підлягають усі запитання незалежно від того, відповідь надається безпосередньо на громадських слуханнях чи у письмовій формі після їх завершення)

№	Запитання до доповідачів (із зазначенням особи, що їх подає)	Відповідь, якщо надавалася (із зазначенням особи, що її надає)

4. Обговорення учасниками громадських слухань (усні зауваження, пропозиції, та відповіді на них)

№	Зауваження, пропозиція (із зазначенням особи, що їх подає)	Відповідь, якщо надавалася (із зазначенням особи, що її надає)

Факт відсутності зауважень та пропозицій фіксується у розділі 3 протоколу

5. Підбиття головуючим підсумків, інформування учасників слухань про порядок урахування зауважень і пропозицій громадськості та закриття громадських слухань.

Слухали:

До протоколу додаються:

1. Журнал (відомість) реєстрації учасників громадських слухань на ____ арк.
2. Журнал (відомість) реєстрації виступів учасників громадських слухань на ____ арк.
3. Журнал (відомість) реєстрації письмових зауважень та пропозицій, що надійшли протягом громадських слухань, на ____ арк.
4. Письмові зауваження та пропозиції, що надійшли протягом громадських слухань, на ____ арк.
5. Відповіді суб'єкта господарювання на запитання, надані після громадських слухань, на ____ арк.
6. Аудіо- та/або відеозапис громадських слухань.

Головуючий

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ЖУРНАЛ (ВІДОМІСТЬ)

**реєстрації письмових зауважень та пропозицій, що надійшли
протягом громадських слухань**

(вид планованої діяльності)

(місце проведення громадського слухання)

№	Прізвище, ім'я, по батькові (для фізичних осіб), а також найменування (для юридичних осіб) особи, що подає письмові зауваження і пропозиції	Посада / найменування юридичної особи	Підпис*

Головуючий

(підпис)

(прізвище та ініціали)

* Підпис особи, що дає згоду на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних».

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА

від 13 грудня 2017 р. № 1010

Київ

Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності,
що не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і
змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 1, абзацу другого частини
першої, пункту 22 частини другої та пункту 14 частини третьої статті 3 Закону
України “Про оцінку впливу на довкілля” Кабінет Міністрів України
постановляє:

Затвердити:

критерії визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на
довкілля, згідно з додатком 1;

критерії визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають
оцінці впливу на довкілля, згідно з додатком 2.

Прем'єр-міністр України
Інд. 75

В. Гройсман

Додаток 1

до Постанови Кабінету Міністрів
України

від 13 грудня 2017 р. № 1010

КРИТЕРІЇ визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля

1. Згідно з цими критеріями визначається планована діяльність, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля.

2. Оцінці впливу на довкілля не підлягає планована діяльність, визначена пунктами 1–21 частини другої та пунктами 1–13 частини третьої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», у разі якщо вона спрямована виключно на забезпечення оборони держави, ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, наслідків антитерористичної операції на території проведення антитерористичної операції на період її проведення, а саме діяльність з:

- 1) будівництва об'єктів військового та оборонного призначення, які використовуватимуться виключно для забезпечення оборони держави та на які поширюється законодавство про державну таємницю;
- 2) відновлення окремих конструкцій будівель і споруд з метою ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та відновлення функціонування об'єктів, призначених для забезпечення життєдіяльності населення, без зміни їх геометричних розмірів;
- 3) відновлення окремих конструкцій будівель і споруд з метою ліквідації наслідків антитерористичної операції та відновлення функціонування об'єктів, призначених для забезпечення життєдіяльності населення, без зміни їх геометричних розмірів на територіях проведення антитерористичної операції та в населених пунктах, на території яких здійснювалася антитерористична операція, відповідно до переліку, затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2015 р. № 1275 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 98, ст. 3367), на період її проведення.

Додаток 2

до Постанови Кабінету Міністрів
України

від 13 грудня 2017 р. № 1010

КРИТЕРІЇ визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля

1. Згідно з цими критеріями визначаються розширення і зміни діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля.

2. Оцінці впливу на довкілля не підлягають розширення і зміни діяльності та об'єктів, визначених пунктами 1–21 частини другої та пунктами 1–13 частини третьої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», а саме:

- 1) технічне переоснащення одиниць та вузлів технологічного устаткування, систем управління та автоматизації, які морально застаріли та у яких вичерпано технічний ресурс, що розташовані в існуючих цехах, приміщеннях, без перепрофілювання, капітального ремонту, реконструкції об'єктів та підприємств, якщо в результаті такого переоснащення господарська діяльність не призведе до збільшення утворюваних та утворення нових видів небезпечних відходів, збільшення та/або появи нових джерел викидів в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінювання;
- 2) капітальний ремонт інженерних мереж (газопостачання, водопостачання, водовідведення, теплопостачання, електропостачання, зв'язку) в межах існуючої мережі та у межах відведення земельних ділянок, без зміни зовнішніх геометричних розмірів, цільового та функціонального призначення, за винятком виконання таких робіт на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду (крім господарських зон національних природних і регіональних ландшафтних парків), за умови, що припинення на час виконання робіт експлуатації об'єкта в цілому або його частин не призведе до збільшення утворюваних та утворення нових видів небезпечних відходів, збільшення та/або появи нових викидів в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінювання;
- 3) капітальний ремонт та реконструкція окремих виробничих споруд та інженерних мереж в межах територій та/або приміщень, які використовуються для провадження господарської діяльності, без

перепрофілювання та зміни зовнішніх геометричних розмірів та за умови, що в результаті такого капітального ремонту та реконструкції господарська діяльність не призведе до збільшення утворюваних та утворення нових видів небезпечних відходів, збільшення та/або появи нових джерел викидів в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення;

- 4) розширення господарської діяльності або об'єктів, які не підлягали оцінці впливу на довкілля та які внаслідок зазначеного розширення не перевищуватимуть порогових значень для видів діяльності або об'єктів, визначених у частинах другій і третій статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»;
- 5) розширення господарської діяльності або об'єктів, які підлягали оцінці впливу на довкілля та щодо яких було отримано висновок з оцінки впливу на довкілля, якщо зазначене розширення не перевищуватиме порогових значень для видів діяльності або об'єктів, визначених у частинах другій і третій статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» (у разі встановлення таких порогових значень);
- 6) розширення господарської діяльності або об'єктів, які підлягали оцінці впливу на довкілля та щодо яких було отримано висновок з оцінки впливу на довкілля, порогові значення для яких у частинах другій і третій статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» не встановлені, за умови, що в результаті такого розширення господарська діяльність не призведе до збільшення утворюваних та утворення нових видів небезпечних відходів, збільшення та/або появи нових джерел викидів в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення;
- 7) перепрофілювання господарської діяльності або об'єктів з метою провадження господарської діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, якщо зазначене перепрофілювання не пов'язане з ліквідацією (демонтажем) таких об'єктів, рекультивацією чи консервацією таких об'єктів або територій.

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

30.05.2018 № 182

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України

5 червня 2018 р.

за № 676/32128

**Про затвердження Розміру плати за проведення громадського обговорення
в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля**

Відповідно до пункту 15 Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 року № 1026, та Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 січня 2015 року № 32,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Розмір плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля, що додається.
2. Департаменту екологічної безпеки та дозвільно-ліцензійної діяльності (Лук'янчук С. І.) забезпечити подання цього наказу в установленому порядку на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Міністр

О. М. Семерак

ПОГОДЖЕНО:

Голова Державної регуляторної служби України

К. Ляпіна

Перший віце-прем'єр-міністр України -
Міністр економічного розвитку і
торгівлі України

С. І. Кубів

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства екології
та природних ресурсів України
30.05.2018 № 182

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України

5 червня 2018 р.
за № 676/32128

РОЗМІР ПЛАТИ*
за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки
впливу на довкілля

Вид обговорення	Категорія планованої діяльності	
	перша категорія**	друга категорія
1	2	3
Громадське обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, якщо вплив такої діяльності не виходить за межі області (Автономної Республіки Крим)	15461,46	11596,1
Громадське обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, якщо вплив такої діяльності поширюється на дві і більше областей, але менше ніж на третину областей України	26064,9	19548,69
Громадське обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля, якщо вплив такої діяльності поширюється більше ніж на третину областей України	81588,84	61191,63
Громадське обговорення в процесі здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля (для однієї країни)***	81261,42	60946,07
* Розмір плати обраховано в гривнях без податку на додану вартість. ** Категорії визначаються відповідно до статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». *** Проведення оцінки впливу планованої діяльності, якщо вплив такої діяльності носить транскордонний характер (для кожної наступної країни), збільшує розміри виплати на 60404,32 грн для першої категорії, 45303,24 грн - для другої категорії планованої діяльності		

Директор Департаменту екологічної безпеки
та дозвольно-ліцензійної діяльності
Міністерства екології
та природних ресурсів України

С. І. Лук'янчук

МІНІСТЕРСТВО ЕНЕРГЕТИКИ ТА ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 35, м. Київ, 03035

тел.: (044) 206-31-00; 206-38-44; факс: (044) 206-31-07; 531-36-92

E-mail: minprirody@menr.gov.ua; kanc@mev.gov.ua

Код ЄДРПОУ 37552996

№ _____

на № _____

Обласні державні адміністрації України Київська міська державна адміністрація Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування з метою врахування питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату в документах державного планування всіх рівнів та при виконанні стратегічної екологічної оцінки Міністерство енергетики та захисту довкілля України надає відповідні рекомендації, що додаються. Просимо додатково розповсюдити ці рекомендації серед державних адміністрацій районного рівня, міських та селищних рад для врахування при підготовці документів державного планування та виконанні стратегічної екологічної оцінки.

Додатки:

- 1) Схема висвітлення кліматичних питань в документах державного планування та при виконанні стратегічної екологічної оцінки.
- 2) Основні нормативно-правові документи України у сфері зміни клімату.
- 3) Стандарти ISO з питань зміни клімату.
- 4) Потенціали глобального потепління парникових газів.
- 5) Основні терміни, аббревіатури та скорочення у сфері зміни клімату.
- 6) Оцінка викидів парникових газів від землекористування, земельного покриття, ведення лісового господарства та землеретворень на території регіону чи громади.
- 7) Інформація про заходи з адаптації та найкращі практики.
- 8) Таблиця для спрощеного розрахунку впливу різних діяльностей на клімат, для документу державного планування.
- 9) Таблиця для спрощеного розрахунку впливу зонінгу на клімат, для документу державного планування.

Заступник Міністра

Ірина СТАВЧУК

Схема висвітлення кліматичних питань в документах державного планування та при виконанні стратегічної екологічної оцінки

Відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» до документів державного планування (далі – ДДП) відносяться стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади або органом місцевого самоврядування.

Боротьба зі зміною клімату і запобігання зміні клімату – це система заходів, спрямована на скорочення викидів парникових газів (далі – ПГ) і стримування процесу зростання середньої глобальної температури атмосфери Землі. Перелік таких заходів визначено міжнародними угодами – Рамковою конвенцією ООН про зміну клімату, Кіотським протоколом до неї, Паризькою кліматичною угодою, а на національному рівні - Концепцією реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням КМУ від 07.12.2016 № 932-р.

Слід враховувати специфіку розгляду питань впливу на клімат, яка відрізняється від впливу на інші компоненти довкілля.

Компонента	Специфіка
Питання впливу на клімат внаслідок виконання ДДП	Розглядаючи вплив на клімат, як компонент довкілля, окремо слід розглядати негативні наслідки, що збільшують вплив на клімат, а саме – збільшують викиди та зменшують поглинання ПГ, а також позитивні наслідки, що зменшують викиди та збільшують поглинання ПГ. Сумарний вплив оцінюється в одиницях тонн CO ₂ еквіваленту.
Додаткові джерела інформації, що мають бути розглянуті для належної оцінки впливу на клімат	Для проведення стратегічної екологічної оцінки (далі – СЕО) по ДДП слід додатково залучати дані земельного кадастру, дані статистичних звітностей щодо використаних видів енергії, палива та матеріалів, дані енергетичних, паливних та інших матеріальних балансів.
Особливості розгляду заходів, які передбачається розглянути для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання ДДП	Слід враховувати можливий зворотній вплив клімату на виконання ДДП (як зміна клімату та наслідки такої зміни можуть вплинути на ефективність та спроможність такого виконання). Для цього необхідно проаналізувати вразливість самого плану або програми (в тому числі містобудівних планів), їхніх цілей, очікуваних результатів, цільових показників, викладених у ДДП, або, навпаки, стійкість до очікуваної зміни клімату, оцінити спроможність планів бути досягнутими при загостренні несприятливих наслідків зміни клімату. Тому є сенс враховувати і можливі регіональні кліматичні наслідки (зміну погодних умов, економічних умов, водокористування, енергоспоживання, кліматичну міграцію, появу інвазивних видів, надзвичайні ситуації природного та техногенного характеру).

Оскільки питання зміни клімату ще недостатньо висвітлені в екологічних методичних документах пропонуємо спрощено використовувати наступні елементи для здійснення оцінки впливу на клімат для ДДП

Еле-мент	Нап-рям	Варіант	Ознаки
М–	пом'якшення (mitigation)	Зменшення суммарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок проведення ДДП	зменшення енерго-, ресурсо- та водокористування; збільшення території лісів, лугів, водноболотних угідь; збільшення громадського транспорту у порівнянні з індивідуальним; оптимізація транспортних мережевих і розподільчих витрат та розміщення ресурсів; зменшення або відмова від використання викопного палива; збільшення використання відновлювальних джерел енергії; перехід на низьковуглецеві технології
М+		Збільшення суммарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок проведення ДДП	збільшення енерго-, ресурсо- та водокористування; зменшення території лісів, лугів, водноболотних угідь; збільшення індивідуального транспорту; збільшення використання викопного палива; збільшення неефективних втрат
Mt		Одноразові великі викиди ПГ під час проведення ДДП	великі витрати матеріальних та енергетичних ресурсів; масштабні земельні роботи
A+	адаптація (adaptation)	Сприяння сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП	енергонезалежність, енергоефективність, водозбереження, матеріалозбереження, зменшення витрат та транспортних потреб, перехід на ефективні в умовах зміни клімату технології, забезпечення комфортних зон (тінь, вода, контрольована температура та вологість), підготовка до надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру (в т.ч. запаси та запасні джерела), перевага місцевих ресурсів, збільшення території лісів, лугів та водноболотних угідь
A–		Зменшення сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату внаслідок проведення ДДП	збільшення потреб в усіх видах ресурсів та енергії, насамперед води, збільшення непродуктивних втрат, зменшення критичних запасів та запасних джерел, деактуалізація інформації для прийняття критичних рішень,

Таким чином, оцінка впливу ДДП на клімат складається із комбінації п'яти елементів: М–, М+, Mt, A+ та A–. Для отримання кількісних значень елементів М+ та М– потрібно розрахувати поточні середньорічні сумарні викиди та поглинання ПГ від території чи регіону та оцінити середньорічні сумарні викиди та поглинання ПГ після завершення ДДП. Наразі кількісний вплив на клімат оцінюється в тоннах CO₂-еквіваленту.

**Основні нормативно-правові документи України
у сфері зміни клімату**

Назва документа	Посилання
Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату	http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_044
Закон України від 29.10.1996 № 435/96 «Про ратифікацію Рамкової конвенції ООН про зміну клімату»	http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435/96-вр
Київський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату	http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_801
Закон України від 04.02.2004 № 1430-IV «Про ратифікацію Київського протоколу до Рамкової Конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату»	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1430-15
Паризька угода	http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_161
Закон України від 14.07.2016 № 1469-VIII «Про ратифікацію Паризької угоди»	http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1469-19
Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2015 № 980-р «Про схвалення Очікуваного національно-визначеного внеску України до проекту нової глобальної кліматичної угоди»	http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/980-2015-%D1%80
Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 № 932-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»	http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/932-2016-%D1%80
Розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 878-р «Про затвердження Плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2017-%D1%80

Стандарти ISO з питань зміни клімату

Основні стандарти ISO з питань зміни клімату:

ISO 14064-1:2006 Специфікація з керівництвом на рівні організації для кількісної оцінки і звітності за викидами та абсорбції парникових газів (Part 1 Specification with guidance at the organization level for quantification and reporting of greenhouse gas emissions and removals);

ISO 14064-2: Специфікація з керівництвом на рівні проєкту для кількісної оцінки, моніторингу та звітності по скороченню викидів парникових газів або поліпшення видалення (Specification with guidance at the project level for quantification, monitoring and reporting of greenhouse gas emission reductions or removal enhancements);

ISO 14064-3: Специфікація з керівництвом по валідації та верифікації тверджень про парникові гази (Specification with guidance for the validation and verification of greenhouse gas assertions).

Вищезазначені стандарти були опубліковані в 2006 році, а їх оновлені версії - у 2018 році. Серед важливих змін, які внесені під час оновлення на стадії обговорення проєктів міжнародного стандарту (DIS):

ISO/DIS 14064-1:201X зажадав від компаній повідомляти про оцінки екологічно чистої електрики і пов'язаних з ними викидів ПГ окремо від кадастру ПГ. Крім того, ISO 14064-1 відходить від традиційного використання лише просторово обмежених областей 1, 2, 3, коли користувачі повинні були повідомляти тільки області 1 і 2. DIS вимагає, щоб користувачі повідомляли про всі значні непрямі викиди з традиційних областей 2 і 3.

ISO 14064-2:201X також оновлено аналогічно.

ISO/DIS 14064-3:201X було розширено для застосування при оцінці вуглецевих слідів продуктів (див. ISO/TS 14067 нижче).

ISO/CD 14065: Вимоги до органів з валідації та верифікації парникових газів для використання при акредитації або інших формах визнання (Requirements for greenhouse gas validation and verification bodies for use in accreditation or other forms of recognition). ISO/CD 14065 був опублікований в 2013 році і наразі триває робота з його оновлення/розширення для забезпечення екологічної безпеки;

ISO 14066: Вимоги до компетентності для груп перевірки парникових газів і груп перевірки (Competence requirements for greenhouse gas validation teams and verification teams). Опублікований в 2011 році.

Окремо треба розглядати наступні стандарти:

ISO/FDIS 14067: Вуглецевий слід продуктів. Вимоги та керівні вказівки для кількісної оцінки і зв'язку (Carbon footprint of products -- Requirements and guidelines for quantification and communication). Цей стандарт спочатку був опублікований в 2013 році як Технічна специфікація

(TS) і зараз на шляху до наповнення кількісними оцінками з метою публікації у вигляді повного міжнародного стандарту;

ISO/TR 14069: Кількісна оцінка і звітність про викиди парникових газів для організацій (Quantification and reporting of greenhouse gas emissions for organizations). Цей стандарт є керівництвом по застосуванню ISO 14064-1 (опубліковано в 2013 році в якості Технічного звіту);

ISO/FDIS 14080: Структура і принципи для методологій дій у сфері клімату (Framework and principles for methodologies on climate actions).

Стандарти **серії ISO14090** охоплюють питання адаптації до зміни клімату (Framework for adaptation to climate change):

ISO/DIS 14091: Адаптація до зміни клімату - настанова щодо оцінки вразливості (Climate change adaptation - a guidance to vulnerability assessment);

ISO/TS 14092: Вимоги та вказівки планування адаптації для організацій, включаючи органи місцевого самоврядування та громади (Requirement and guidance of adaptation planning for organizations including local governments and communities). Цей документ знаходиться в процесі розробки;

ISO/NP 14097: Рамки та принципи оцінки та звітності щодо інвестицій та фінансування діяльності, пов'язаної зі зміною клімату (Framework and principles for assessing and reporting investments and financing activities related to climate change). Цей документ знаходиться в процесі розробки.

Рекомендуємо до появи публічної версії документу ISO 14092 використовувати положення ISO/DIS 14091 у якості методичного документу з питань адаптації до зміни клімату.

Примітка.

Питання впливу на клімат розглядаються як стандартні процедури Міжнародної організації стандартів (ISO), починаючи з 2006 року. Слід зазначити, що всі стандарти, що знаходяться в стадії розробки, використовують такі терміни для позначення свого статусу:

NP – новий проєкт (New Project)

AWI – затверджений робочий елемент (Approved Work Item)

WD – робочий документ (Working Document)

CD – проєкт комітету (Committee Draft)

DIS – проєкт міжнародного стандарту (Draft International Standard)

FDIS – остаточний проєкт міжнародного стандарту (Final Draft International Standard)

Стандарти розробляють поступово, а після їх затвердження переглядають кожні 5 років.

Потенціали глобального потепління парникових газів

У нижченаведеній таблиці міститься інформація про потенціали глобального потепління для різних ПГ відповідно до документу «Керівні принципи Міжурядової групи експертів з питань зміни клімату для підготовки національних кадастрів парникових газів 1996 року». Потенціал глобального потепління визначає ступінь впливу різних ПГ на глобальне потепління у порівнянні з двоокисом вуглецю, чий потенціал глобального потепління дорівнює 1.

Газ	Хімічна формула	Потенціали глобального потепління
Двоокис вуглецю	CO ₂	1
Метан	CH ₄	21
Оксид діазоту	N ₂ O	310
Гідрофторвуглеці (HFCs)		
HFC-23	CHF ₃	11 700
HFC-32	CH ₂ F ₂	650
HFC-41	CH ₃ F	150
HFC-43-10mee	C ₅ H ₂ F ₁₀	1 300
HFC-125	C ₂ HF ₅	2 800
HFC-134	C ₂ H ₂ F ₄ (CHF ₂ CHF ₂)	1 000
HFC-134-a	C ₂ H ₂ F ₄ (CH ₂ FCF ₃)	1 300
HFC-143	C ₂ H ₃ F ₃ (CHF ₂ CH ₂ F)	300
HFC-143a	C ₂ H ₃ F ₃ (CF ₃ CH ₃)	3800
HFC-152-a	C ₂ H ₄ F ₂ (CH ₃ CHF ₂)	140
HFC-227ea	C ₃ HF ₇	2 900
HFC-236fa	C ₃ H ₂ F ₆	6 300
HFC-245ca	C ₃ H ₃ F ₅	560
Гідрофторорефіри (HFEs)		
HFE-7100	C ₄ F ₉ OCH ₃	500
HFE-7200	C ₄ F ₉ OC ₂ H ₅	100
Перфторвуглеці (PFCs)		
Перфторметан (тетрафторметан)	CF ₄	6 500
Перфторетан(гексафторетан)	C ₂ F ₆	9 200
Перфторпропан	C ₃ F ₈	7 000
Перфторбутан	C ₄ F ₁₀	7 000
Перфторциклобутан	c-C ₄ F ₈	8 700
Перфторпентан	C ₅ F ₁₂	7 500
Перфторгексан	C ₆ F ₁₄	7 400
Гексафторид сірки	SF ₆	23 900

Основні терміни, аббревіатури та скорочення у сфері зміни клімату

Термін, аббревіатура, скорочення	Англомовний термін, аббревіатура, скорочення	Значення	Примітка
Паризька угода	Paris Agreement	Угода в рамках Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (РКЗК ООН) щодо регулювання заходів із скорочення викидів парникових газів, а також інших заходів щодо запобігання та адаптації до зміни клімату та фінансових механізмів їх впровадження та регулювання	
Міжурядова група експертів з питань змін клімату (МГЕЗК)	Intergovernme ntal Panel on Climate Change (IPCC)	МГЕЗК, заснована у 1988 році Всесвітньою метеорологічною організацією та Програмою Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища, проводить огляд всесвітньої науково-технічної літератури та публікує звіти оцінки стану викидів, які широко визнані найбільш надійними існуючими джерелами інформації щодо зміни клімату	МГЕЗК також працює над розробкою методологій та відповідає на конкретні запити від відокремлених органів Конвенції, залишаючи проте МГЕЗК незалежним від Конвенції органом.
Національно визначений внесок (НВВ)	Nationally Determined Contribution (NDC)	Означає національно визначену мету скорочення викидів парникових газів на основі статті 4 Паризької угоди та зусиль щодо пом'якшення зміни клімату, для досягнення поставленої мети. Сторони подають інформацію щодо очікуваного національно-визначеного внеску (ОНВВ) до секретаріату Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (РКЗК ООН) як проєкт НВВ до ратифікації	

Термін, аббревіатура, скорочення	Англомовний термін, аббревіатура, скорочення	Значення	Примітка
		Паризької угоди. ОНВВ офіційно реєструється в Організації Об'єднаних Націй як НВВ після ратифікації Паризької угоди, і кожна Сторона зобов'язана виконати свій НВВ	
Результати пом'якшення зміни клімату	Mitigation Outcomes	Сумарне скорочення та видалення викидів від усіх видів діяльності, що виражається умовними тонами двоокису вуглецю і визнані частиною національно визначеного внеску	
Неринкові («м'які») технології	Non-market-based (“soft”) technologies	Неринкові технології пом'якшення та адаптації до змін клімату стосуються діяльності в галузі нарощування потенціалу, зміни поведінки, побудови інформаційних мереж, тренінгів та досліджень для контролю, зменшення або запобігання антропогенних викидів парникових газів в енергетиці, транспортуванні, лісовому господарстві, сільському господарстві, промисловості та секторах поводження з відходами, для посилення абсорбції поглиначами та для полегшення адаптації	
Зміни у землекористуванні	Land-use change	Визначається як викиди парникових газів внаслідок людської діяльності, які або змінюють спосіб використання земельних ділянок (наприклад, вирубка лісів для сільськогосподарського використання), або впливають на кількість біомаси в існуючих запасах біомаси (наприклад, ліси,	

Термін, аббревіатура, скорочення	Англомовний термін, аббревіатура, скорочення	Значення	Примітка
		сільські дерева, деревна рослинність саван тощо)	
Землекористування, зміни у землекористуванні та лісове господарство (ЗЗЛГ)	Land use, land-use change, and forestry (LULUCF)	Сектор інвентаризації парникових газів, який охоплює викиди та абсорбцію парникових газів, що виникають внаслідок прямого землекористування, зміни у землекористування та лісогосподарської діяльності	
Наземні заходи для пом'якшення зміни клімату	Land-based mitigation measures	Портфель заходів, в якому різні наземні заходи поєднанні з унікальними природними і соціально-економічними умовами конкретних регіонів. Такий підхід аналогічний підходу, що застосовується в фінансах, коли надійний фінансовий портфель може в цілому працювати добре, навіть якщо деякі його елементи неефективні або не працюють.	До наземних заходів для пом'якшення зміни клімату відносять чотири категорії заходів з глобальним потенціалом: 1) біоенергія та уловлювання та зберігання двоокису вуглецю; 2) лісорозведення та лісовідновлення; 3) лісонасадження; 4) внесення біовугілля в ґрунт. Всі ці заходи покращують поглинання вуглецю та можуть бути виконані у великих масштабах та в різних кліматичних зонах і екологічних умовах, хоча їхня ефективність і вартість будуть варіюватися.
Заходи	Measures	це технології, процеси та практики, що сприяють пом'якшенню та адаптації зміни клімату, наприклад, технології відновлюваної енергії, процеси мінімізації відходів та пересування громадським транспортом.	
Діяльність з пом'якшення зміни клімату	Mitigation actions	дії щодо обмеження масштабів або швидкості довготривалого глобального потепління та пов'язаних з цим наслідків.	Пом'якшення наслідків зміни клімату зазвичай включає в себе скорочення антропогенних викидів

Термін, аббревіатура, скорочення	Англомовний термін, аббревіатура, скорочення	Значення	Примітка
Парниковий газ ПГ	Greenhouse gas (GHG)	Газоподібний складник атмосфери природного чи антропогенного походження, який поглинає чи випромінює радіацію на специфічній довжини хвилі в спектрі інфрачервоного випромінювання поверхнею Землі, атмосферним повітрям та хмарами.	парникових газів (ПГ). До ПГ належать двоокис вуглецю (CO ₂), метан (CH ₄), закис азоту (N ₂ O), гідрофторвуглеці (ГФУ), перфторуглеці (ПФУ) та гексафторид сірки (SF ₆).
Джерело парникових газів	Greenhouse gas source	Фізичний об'єкт або процес, який виділяє ПГ в атмосферне повітря	Будь-який процес або вид діяльності, в результаті якого в атмосферу проникають парниковий газ, аерозоль чи прекурсор парникового газу
Поглинач парникових газів	Greenhouse gas sink	Фізичний об'єкт або процес, який видалляє ПГ з атмосферного повітря	Будь-який процес, вид діяльності або механізм, який адсорбує парниковий газ, аерозоль або прекурсор парникового газу з атмосфери
Накопичувач парникових газів	Greenhouse gas reservoir	Фізичний об'єкт або компонент біосфери, геосфери чи гідросфери, здатний зберігати чи акумулювати ПГ, видалений з атмосферного повітря поглиначем парникових газів, або ПГ, уловлений на джерелі парникових газів	Примітка 1. Сукупну масу вуглецю, що міститься в накопичувачі ПГ у конкретний момент часу можна називати запасом вуглецю накопичувача. Примітка 2. Накопичувач ПГ може передавати парникові гази в інший накопичувач ПГ. Примітка 3. Збирання ПГ на джерелі ПГ перед його потраплянням в атмосферне повітря та зберігання зібраного ПГ у накопичувачі ПГ можна називати уловлюванням та зберіганням ПГ.

Термін, аббревіатура, скорочення	Англомовний термін, аббревіатура, скорочення	Значення	Примітка
Викид парникових газів	Greenhouse gas emission	Сукупна маса ПГ, виділених в атмосферне повітря за певний період часу	Як правило, використовується період часу –рік
Видалення парникових газів	Greenhouse gas removal	Сукупна маса ПГ, видалена з атмосферного повітря впродовж установленого періоду часу.	Зазвичай використовується одиниця маси тонна
Коефіцієнт викиду чи видалення парникових газів	Greenhouse gas emission or removal factor	Коефіцієнт, який пов'язує дані про діяльність з викидами чи видаленням ПГ	Коефіцієнт викиду чи видалення парникових газів повинен включати компонент окислення.
Прямий викид парникових газів	Direct greenhouse gas emission	Викид ПГ з джерел парникових газів, які належать організації або перебувають під її контролем.	використано поняття фінансового та операційного контролю, щоб визначати операційні межі організації
Енергетичний непрямий викид парникових газів	Energy indirect greenhouse gas emission	Викид ПГ внаслідок виробництва електроенергії, тепла чи пари, що їх закуповує та споживає організація.	
Інший непрямий викид парникових газів	Other indirect greenhouse gas emission	Викид ПГ, відмінний від енергетичних непрямих викидів парникових газів, який є наслідком діяльності організації, але походить з джерел парникових газів, які належать іншим організаціям або перебувають під їх контролем.	
Дані діяльності, стосовної парникових газів	Greenhouse gas activity data	Кількісна міра діяльності, що призводить до викиду чи видалення ПГ.	Примітка. Прикладами даних діяльності, стосовної ПГ, є спожита кількість енергії, палива чи електроенергії, кількість вироблених матеріалів, наданих послуг або площа земельної ділянки, що зазнала впливу
Потенціал глобального потепління ПГП	Global warming potential GWP	Коефіцієнт, яким описують співвідношення впливів радіаційної дії одиниці маси конкретного ПГ і	Примітка. Потенціали глобального потепління, розроблені Міжурядовою групою

Термін, абревіатура, скорочення	Англомовний термін, абревіатура, скорочення	Значення	Примітка
		еквівалентної одиниці двоокису вуглецю за конкретний період часу.	експертів з питань зміни клімату
Еквівалент двоокису вуглецю CO ₂ екв	Carbon dioxide equivalent CO ₂ e	Одиниця, яка використовується для порівняння радіаційної дії ПГ з двоокисом вуглецю	Примітка 1. Еквівалент двоокису вуглецю обчислюють помноженням маси конкретного ПГ на його потенціал глобального потепління Примітка 2. Потенціали глобального потепління, розроблені Міжурядовою групою експертів з питань зміни клімату
Інвентаризаційний звіт (кадастр) парникових газів	Greenhouse gas inventory	Інформація про: Джерела ПГ, поглиначі ПГ, викиди та видалення ПГ	
Базовий рік	Base year	Історичний період, встановлений для того, щоб упродовж часу порівнювати викиди ПГ чи видалення ПГ або іншу інформацію по ПГ	Примітка. Викиди чи видалення у базовому році можна кількісно визначати залежно від конкретного періоду часу (наприклад за рік), або усереднювати за декількома періодами (наприклад, кількома роками)
Невизначеність	Uncertainty	Параметр, пов'язаний з результатом кількісного визначення та який характеризує розкид значень, які можна достатньо обґрунтовано приписати обчисленій величині	Примітка. Невизначеність (похибка) встановлює, як правило, кількісну оцінку ймовірного або передбачуваного розкиду значень і якісний опис ймовірних причин розкиду
Адаптація до змін клімату	Adaptation to climate change: climate change adaptation	Процес коригування під реально існуючий клімат або прогнозований стан клімату і його впливу	Примітка 1 - В середовищі існування людини процес адаптації направлений або на пом'якшення (або запобігання) наслідків зміни клімату. або на використання сприятливих

Термін, аббревіатура, скорочення	Англомовний термін, аббревіатура, скорочення	Значення	Примітка
			можливостей, пов'язаних зі зміною клімату. Примітка 2 - У деяких непорушених екологічних системах втручання людини може сприяти коригуванню під очікувана зміна клімату і його вплив
Клімат	Climate	Статистичний опис погоди за допомогою усереднених кліматичних показників і їх відповідної мінливості на тимчасових інтервалах від декількох місяців до декількох тисяч або навіть мільйонів років	Примітка 1 - Традиційний період усереднення кліматичних показників згідно з визначенням Всесвітньої метеорологічної організації становить 30 років. Примітка 2 - Найбільш значущими кліматичними показниками (параметрами) найчастіше за все називають такі атмосферні параметри. як температура, кількість опадів і вітер
Регіональний клімат	Regional climate	Погодні умови, які впливають на значну географічну територію, спричинюючи більший ефект, ніж від локальних кліматичних впливів, такі як морські бризи, але набагато менший, ніж від глобального клімату Землі	Іноді клімат окремого регіону може бути ідентифікований на підставі особливостей, відмінних від інших кліматичних умов
Зміна клімату	Climate change	Зміна клімату (3.4), яке може зберігатися протягом тривалого періоду (зазвичай - десятиліття або більше)	Примітка 1 - Зміна клімату можна визначати, наприклад, методом статистичного тестування. Примітка 2 - Зміна клімату може викликатися як природними процесами, що протікають в кліматичній системі, так

Термін, абревіатура, скорочення	Англомовний термін, абревіатура, скорочення	Значення	Примітка
			і зовнішніми впливами, наприклад циклами сонячної активності, виверженнями вулканів і безперервними антропогенними змінами в складі атмосфери або ґрунту
Вплив клімату	Exposure	Вплив клімату на життєдіяльність людей, засоби їх існування, біологічні види або екосистеми, екологічні функції, послуги та ресурси, інфраструктури, а також на економічні, соціальні або культурні цінності на певних територіях і при певних умовах	Примітка - Вплив може змінюватися з часом, наприклад в результаті зміни режиму землекористування
Небезпека	Hazard	Джерело або ситуація, що несуть потенційну загрозу	Примітка 1 - Потенційна небезпека може загрожувати травмою або погіршенням стану здоров'я людей (як в короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі), збитком майну, навколишньому середовищу або їх поєднанню. Примітка 2 - У цьому стандарті цей термін зазвичай відноситься до реальних подій або до тенденцій, пов'язаних зі зміною клімату, або до його фізичних дій. Примітка 3 - Небезпека охоплює як уповільнені (наприклад, невелике підвищення температури протягом тривалого періоду часу), так і екстремальні кліматичні умови (період аномально спекотної погоди або зсуви) або мінливість клімату в цілому

Термін, аббревіатура, скорочення	Англомовний термін, аббревіатура, скорочення	Значення	Примітка
Вплив	Impact	Вплив на природні або людські системи.	Примітка 1 - В контексті зміни клімату термін «вплив застосовується в першу чергу для вказівки впливу екстремальних погодних і кліматичних явищ (або зміни клімату) на природні або людські системи. Примітка 2. Вплив зазвичай асоціюється з впливом на живі організми, засоби існування, здоров'я, екосистему, економіку, суспільство в цілому, культуру, можливість отримання необхідних благ і інфраструктуру внаслідок зміни клімату або небезпечних кліматичних явищ, що відбуваються в певний момент часу, а також уразливості суспільства або системи. Примітка 3. Вплив також можуть розглядатися у вигляді наслідків або кінцевих результатів. Впливу зміни клімату на геофізичні системи, включаючи повені, посухи, підвищення рівня Світового океану, належать до «фізичних дій»
Ризик у математично му сенсі	Risk	Вплив невизначеності	Примітка 1 - вплив виражається у відхиленні від очікуваного результату - сприятливого або несприятливого. Примітка 2 - Невизначеність - це стан дефіциту (навіть часткового) інформації, пов'язаної зі

Термін, аббревіатура, скорочення	Англомовний термін, аббревіатура, скорочення	Значення	Примітка
			сприйняттям або знанням тієї чи іншої події, його наслідків або ймовірності
Ризик у кліматичном у сенсі	Risk	Ймовірність настання несприятливих наслідків для людських та природних систем в результаті кліматичної небезпеки, що може виникнути як результат взаємодії небезпечних явищ, та вразливості і стійкості системи, що піддається впливу	Примітка 1 Ризик об'єднує ймовірність виникнення небезпеки та масштаб її наслідків. Примітка 2 Ризик також може описувати потенційні негативні наслідки адаптації або реагування на пом'якшення наслідків зміни клімату
Стійкість	Sustainability	Стан глобальної системи, включаючи її екологічні, соціальні і економічні аспекти, який здатний задовольняти потреби суспільства в теперішньому часі, не ставлячи під загрозу здатність задовольняти потреби майбутніх поколінь	Примітка 1 - Взаємодіючі між собою екологічні, соціальні та економічні аспекти є взаємозалежними, тому їх часто називають «трьома аспектами стійкості». Примітка 2 - Раціональне використання природних ресурсів є метою сталого розвитку
Трансформація	Transformation	Зміна базових характеристик природних або людських систем	
Вразливість	Vulnerability	Схильність або схильність екосистеми до результатів надаються на неї несприятливих впливів	Примітка - Цей термін може відноситися до безлічі понять і елементів екосистеми, включаючи її сприйнятливості або чутливості до наносимому їй шкоди, а також відсутність у неї здатності реагувати на нього або адаптуватися

Термін, аббревіатура, скорочення	Англомовний термін, аббревіатура, скорочення	Значення	Примітка
Вразливість до зміни клімату	Vulnerability to Climate Change	Це ступінь реакцій людства, природної чи антропогенної системи на несприятливі наслідки зміни клімату, включаючи мінливість клімату й екстремальні явища	Вразливість залежить від характеру, порядку величини та швидкості зміни клімату та коливань, яким піддається система, її чутливості та здатності до адаптації
Погода	Weather	Це стан нижнього шару атмосфери в даній місцевості в певний момент (або проміжок) часу щодо температури повітря, стану хмарності, сухості, кількості сонячної радіації, вітру та кількості опадів тощо	
Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (РКЗК ООН)	United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)	міжнародний екологічний договір, обговорення якого відбувалося з 3 по 14 червня 1992 року в Ріо-де-Жанейро на Конференції Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища і розвитку (КООНОСР)	неофіційно відомої як Саміт Землі
Передача технологій	Technology transfer	Обмін знаннями, апаратним та відповідним програмним забезпеченням, фінансами та товарами серед зацікавлених сторін, що призводить до поширення технології з метою пом'якшення або адаптації до зміни клімату	Термін охоплює як розповсюдження технологій, так і технологічне співробітництво між країнами та всередині країн
Технології пом'якшення та адаптації до зміни клімату	Technologies for mitigation and adaptation	Усі технології, які можна відповідно застосувати з метою мінімізації викидів парникових газів та адаптації до зміни клімату	

Оцінка викидів ПГ від землекористування, земельного покриття, ведення лісового господарства та землеперетворень на території регіону чи громади

На поточний момент для оцінки викидів ПГ від земельного покриття використовується методологія та оцінки реалізованих чи запланованих змін у землекористуванні. Секретаріат Рамкової конвенції ООН про зміну клімату рекомендує використовувати методологічний підхід Міжурядової групи з питань зміни клімату (Intergovernmental Panel on Climate Change)

[https://www.ipcc-](https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/pdf/4_Volume4/V4_03_Ch3_Representation.pdf)

[nggip.iges.or.jp/public/2006gl/pdf/4_Volume4/V4_03_Ch3_Representation.pdf](https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/pdf/4_Volume4/V4_03_Ch3_Representation.pdf)

[https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/russian/pdf/4_Volume4/](https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/russian/pdf/4_Volume4/V4_03_Ch3_Representation.pdf)

[V4_03_Ch3_Representation.pdf](https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/russian/pdf/4_Volume4/V4_03_Ch3_Representation.pdf)

Ця методологія вміщує такі основні елементи: 1) необхідну класифікацію видів покриття; 2) методи обрахування викидів від кожного виду покриття; 3) методи обрахування викидів при перетворенні однієї категорії на іншу та 4) методи і джерела одержання інформації.

Наведемо мінімальну класифікацію видів покриття з поясненнями щодо України.

1. Лісові площі (FO-Forest Lands). Ця категорія вміщує в себе всі землі з деревною рослинністю, яка відповідає пороговим критеріям, що використовуються для визначення лісової площі в національному кадастрі парникових газів, а також системи з рослинної структурою, яка на сьогодні не перевищує, але потенційно здатна досягти значень порогових критеріїв, що використовуються країною для визначення категорії лісової площі. Це мінімальна площа – 0,1 га; мінімальна ширина – 20 м; мінімальна зімкнутість крон (проекція зімкнутості крон на площину) – 30 %.

2 Оброблені землі (CR-Croplands). Ця категорія вміщує землі під культурами, зокрема рисові поля і системи агролісомеліорації, в яких показники структури рослинних угруповань перебувають нижче від порогових критеріїв, що використовуються для категорії лісових площ.

3. Пасовища (GR-Grasslands). Ця категорія вміщує землі, придатні для випасу худоби, і пасовища, які не ідентифіковано як оброблені землі, а також системи з деревною рослинністю та іншою (не трав'яною) рослинністю, такою, наприклад, як рослини і чагарники, що перебувають нижче від порогових критеріїв, які використовуються для категорії лісових площ. Ця категорія також охоплює всі пасовища від цілинних земель до зон відпочинку, а також сільськогосподарські та лісово-пасовищні системи відповідно до національних визначень. До складу категорії входять сіножаті (сільськогосподарські угіддя, які систематично використовуються для сінокосіння), до яких потрібно вносити рівномірно вкриті деревною та чагарниковою рослинністю на площі до 20% ділянки і пасовища (сільськогосподарські угіддя, які систематично використовуються для випасу худоби), визначені за формами № 11-зем, 12-зем, 15-зем, 16-зем, а

також інші землі, що на 25 % і більше вкриті деревною, чагарниковою чи трав'яною рослинністю та не віднесені до інших категорій землекористування.

4. Водно-болотні угіддя (WE-Wetlands). Ця категорія вміщує території торфозабудов (WE2) і землі, які покриті або насичені водою впродовж усього року або частини року (наприклад, торфовища) і які не підпадають під категорії лісових площ, оброблюваних земель, пасовищ або поселень (WE1). Вона охоплює водосховища як керовані об'єкти та природні річки і озера в якості некерованих об'єктів.

5. Поселення (SE-Settlements). Ця категорія вміщує всі облаштовані землі, включаючи транспортну інфраструктуру і поселення будь-якого розміру, якщо тільки вони вже не включені в інші категорії, а також інфраструктурні й зелені об'єкти міст (парки, сквери).

6. Інші землі (OT-Other Lands). Ця категорія вміщує позбавлений рослинності ґрунт, скельний ґрунт, лід і все земельні площі, які не входять до жодної з п'яти категорій, зазначених вище.

Для формування нижченаведеної таблиці (див. табл. 1) були використані дані останніх трьох інвентаризаційних звітів України (<https://unfccc.int/sites/default/files/resource/ukr-2019-nir-16%20May%202019.zip>).

Для оцінки щорічних викидів/поглинання ПГ від землекористування доцільно використовувати значення останнього стовпчика таблиці 1.

Таблиця 1 – Усереднені постійні характеристики типів земель в одиницях CO₂ екв на гектар з точки зору впливу на клімат

т CO ₂ /га	2015	2016	2017	Середнє за три роки
1. Лісові площі FO	-4.80	-4.73	-4.82	-4.78
2. Оброблені землі CR	1.17	1.30	1.08	1.18
3. Пасовища GR	-0.03	-0.03	-0.02	-0.03
4. Водно-болотні угіддя WE:				
4.а постійні води (ставки, озера, болота) WE1	0	0	0	0
4.б землі з видобутком торфу WE2	19.52	24.71	20.35	21.53
5. Поселення SE	0	0	0	0
6. Інші землі OT	0	0	0	0

Для цього будуються (А) існуючий та (Б) запланований розподіл 6 категорій землекористування та здійснюється відповідна оцінка. На підставі просторового аналізу будуються матриця запланованого перетворення (А) в (Б), яка дає відповідь на розмір та характер впливу запланованої дії зміни землекористування на викиди та поглинання ПГ. Тому бажано включати до документа державного планування (далі – ДДП) такі матеріали, для можливості прозорого та точного оцінювання впливу проєкту на категорії землекористування, що дозволить порівняти категорії землекористування у населеному пункті та інших землях.

Якщо в ДДП заплановано зміни категорій «ліс» та «болота», то необхідно додатково оцінити викиди від самого перетворення (див. табл. 2).

Таблиця 2 – Усереднені характеристики перетворень типів земель в одиницях CO₂ екв на гектар, що інтерпретуються як зміни землекористування

т CO ₂ /га	2015	2016	2017	Середнє за три роки
Осушення боліт:				
з болота в ліс WE2->FO	0.86	0.86	0.86	0.86
з болота в іншу категорію (окрім лісу) WE2-> (NOT FO)	5.00	5.00	5.00	5.00
Повторне заболочення осушених земель:				
з лісу в болото FO->WE2	-0.86	-0.86	-0.86	-0.86
з не лісу в болото (NOT FO->WE2)	-5.00	-5.00	-5.00	-5.00

Приклад: умовна адміністративно-територіальна одиниця в 2020 році перебувала у стані А; в результаті ДДП в 2027 році перейде до стану В.

Категорія земель	Коефіц. тон CO ₂ екв на 1 га	Стан А площа на 2020 рік, га	Викид и ПГ у 2020 році	Стан Б площа на 2027 рік, га	Викид и ПГ у 2027 році	Щорічна різниця викидів ПГ тон CO ₂ екв
1. Лісові площі FO	-4.78	150	-717	140	-669.2	47.8
2. Оброблені землі CR	1.18	50	59	40	47.2	-11.8
3. Пасовища GR	-0.03	100	-3	110	-3.3	-0.3
4. Водно-болотні угіддя WE:		80	0	85	0	0
4.а постійні води (ставки, озера, болота) WE1	0	70	0	75	0	0
4.б землі з видобутком торфу WE2	21.53	30	645.9	35	753.55	107.65
5. Поселення SE	0	50	0	55	0	0
6. Інші землі OT	0	10	0	5	0	0
Разом		460	-15.1	460	128.25	143.35

При цьому, якщо заплановані наступні перетворення з категоріями ліс (FO) та болота в рамках переходу зі стану А в стан Б, то необхідно додатково оцінити самі перетворення.

Категорії перетворень	Коефіцієнт тон CO ₂ екв на 1 га	Площа перетворень за 2020- 2027 рр., га	Викиди від перетворень за 2020-2027 рр., тон CO ₂ екв
Осушення боліт:			
з болота в в ліс WE2- > FO	0.86	4	3.44
з болота в іншу категорію (окрім лісу) WE2- > (NOT FO)	5	3	15
Повторне заболочення осушених земель:			0
з лісу в болото FO- > WE2	-0.86	4	-3.44
з не лісу в болото (NOT FO- > WE2)	-5	2	-10
Разом			5

Таким чином, ДДП у напрямку землекористування переводить адміністративно-територіальну одиницю зі статусу поглинача ПГ до статусу емітента ПГ (з -15,1 до +128 т CO₂ екв.). Водночас самі заходи зміни землекористування в цілому одноразово додають 5 т CO₂ екв. викидів.

Інформація про заходи з адаптації та найкращі практики

Глобальна зміна клімату та її місцеві прояви (підвищення середньорічної температури та тривалість спекотних посушливих періодів, частота та інтенсивність екстремальних явищ, зокрема, повеней, злив та ураганів, підвищення рівня Чорного та Азовського морів тощо) сьогодні є серед визначальних чинників, що безпосередньо впливають на екологічний стан територій, зміну характеру довкілля, здоров'я громадян, продовольчу безпеку, інфраструктуру, регіональний та місцевий розвиток.

Тож прояви зміни клімату, насамперед негативні, та їхні наслідки не можуть ігноруватися в процесі стратегічного планування розвитку регіонів та територіальних громад і потребують систематичного моніторингу і розробки системи заходів з пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї природних екосистем, господарства, зокрема сільського, енергетичного сектору, а також захисту громадського здоров'я та інфраструктури.

Рекомендуємо передбачити в зазначених документах практичні заходи та проекти, спрямовані на вирішення завдань кліматичної адаптації, розвитку природно-заповідної справи та посилення екологічної безпеки територій і населення. Наразі триває процес розробки обласних стратегій регіонального розвитку на період 2021-2027 рр.

Інтеграція заходів із запобігання зміни клімату та адаптації до неї в регіональні стратегії розвитку і плани заходів з їх реалізації відображені у наступних документах:

Назва документа	Посилання
Цілі сталого розвитку на період 2016-2030 років (зокрема, ціль 13 «Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками»)	www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku ;
Розпорядження КМУ від 07.12.2016 № 932-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»	www.kmu.gov.ua/npas/249573705
Розпорядження КМУ від 06.12.2017 № 878-р «Про затвердження плану заходів щодо виконання концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»	www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-shodo-vikonannya-koncepciyi-realizaciyi-derzhavnoyi-politiki-u-sferi-zmini-klimatu-na-period-do-2030-roku
Оцінка вразливості до зміни клімату: Україна	http://climategroup.org.ua/?p=2844
Вода близько: підвищення рівня моря в Україні внаслідок зміни клімату	https://ecoaction.org.ua/voda-blyzko-report.html
Кліматичні зміни та їх вплив на сфери економіки України (за редакцією С. М. Степаненка та А. М. Польового)	http://odeku.edu.ua/wp-content/uploads/klimatichni-zmini-close.pdf

Назва документа	Посилання
Аналіз кліматичних змін та вразливості до них басейну Дністра, а також основні стратегічні напрямки адаптації до зміни клімату та план їх реалізації в басейні Дністра	https://dniester-commission.com/publications/izmenenie-klimata/
Методологія оцінки вразливості міст за Угодою Мерів	https://menr.gov.ua/content/klimatichna-politika-ukraini.html
Агрокліматичне зонування території України з врахуванням зміни клімату (2014)	www.gwp.org/globalassets/global/gwp-cee_files/idmp-cee/idmp-agroclimatic.pdf
Підвищення стійкості до зміни клімату сільськогосподарського сектору півдня України (2015)	www.documents.rec.org/publications/ClimateResilienceUkraine.pdf
Адаптація до зміни клімату на сайті Угода мерів щодо клімату та енергії України	http://com-east.eu/uk/pidtrimka/adaptaciya-do-zmini-klimatu

**Таблиця для спрощеного розрахунку впливу різних діяльностей на клімат,
для документу державного планування (далі - ДДП)**

№	Показник діяльності	Одиниця виміру	Кількість на початок ДДП	Кількість на закінчення ДДП	Різниця	Одиниця виміру	Коефіцієнт тон CO ₂ екв	Результат т CO ₂ -екв
1	Викиди ПГ від спожитої електроенергії	МВтгод				т CO ₂ екв/ МВтгод	0.372	
2	Викиди ПГ від спалювання (виробного) палива при виробництві електричної та теплової енергії							
2.1	Кам'яне вугілля	т				т CO ₂ екв/ / т	2.08	
2.2	Буре вугілля	т				т CO ₂ екв/ / т	1.2	
2.3	Торф	т				т CO ₂ екв/ / т	1.03	
2.4	Природний газ	т				т CO ₂ екв/ / т	2.69	
2.5	Зріджений газ (пропан, бутан)	т				т CO ₂ екв/ / т	2.98	
2.6	Мазут	т				т CO ₂ екв/ / т	3.13	
3	Викиди ПГ від споживання палива транспортом							
3.1	Бензин	т				т CO ₂ екв/ / т	3.1	
3.2	Дизель	т				т CO ₂ екв/ / т	3.18	

3.3	LPG (зріджений нафтовий газ або скраплений нафтовий газ)	т				т CO ₂ екв./ / т	2.97	
3.4	Керосин	т				т CO ₂ екв./ / т	3.15	
4	Викиди ПГ від тваринництва (внутрішня ферментація та обробка гною)							
4.1	Молочні корови (доросла молочна велика рогата худоба)	голів				т CO ₂ екв./ ГОЛОВУ	2.87	
4.2	Інша доросла велика рогата худоба	голів				т CO ₂ екв./ ГОЛОВУ	1.8	
4.3	Молодняк	голів				т CO ₂ екв./ ГОЛОВУ	1.17	
4.4	Вівці	голів				т CO ₂ екв./ ГОЛОВУ	0.229	
4.5	Свині	голів				т CO ₂ -екв./ ГОЛОВУ	0.12	
4.6	Коні	голів				т CO ₂ -екв./ ГОЛОВУ	0.537	
4.7	Кози	голів				т CO ₂ -екв./ ГОЛОВУ	0.149	
4.8	Кролі	голів				т CO ₂ -екв./ ГОЛОВУ	0.039	
4.9	Птиця (на 1000 голів)	1000 голів				т CO ₂ -екв./ на 1000 голів	1.381	
5	Викиди та поглинання ПГ від землекористування та лісового господарства							
5.1	Оброблені землі CR	га				т CO ₂ /га	1.18	
5.2	Пасовища GR	га				т CO ₂ /га	0.03	
5.3	Лісові площі FO	га				т CO ₂ /га	-4.78	
5.4	Водно-болотні угіддя WE:							

5.4.1	землі з видобутком торфу (кар'єри видобутку торфу) WE2	га				т CO2/га	21.53	
5.4.2	постійні води (ставки, річки, озера, болота) WE1	га				т CO2/га	0	
5.5	Поселення, забудовані території, дороги та інше SE	га				т CO2/га	0	
5.6	Інші землі ОТ	га				т CO2/га	0	
	Сумарний результат							

**Таблиця для спрощеного розрахунку впливу зонінгу на клімат,
для документу державного планування (далі - ДДП)**

Назва зони	Іденти-фікатор зони	Стан на початок ДДП			Прогнозний стан на закінчення ДДП		
		площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)	площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)
Зони загальноміського центру Г-1 (зона розміщення об'єктів загальноміського (селищного, сільського) центру)	Г-1						
Громадські зони Г-2	Г-2						
Навчальні зони Г-2	Г-2						
зона шкіл та ДНЗ (Г-3-1)	Г-3-1						
зона позашкільних навчальних закладів (Г-3-2),	Г-3-2						
спеціалізованих навчальних закладів (Г-3-3)	Г-3-3						
Культурні та спортивні зони Г-4	Г-4						
спортивна зона (Г-4-1)	Г-4-1						
зона розміщення культурно-освітніх закладів (Г-4-2)	Г-4-2						
зона розміщення розважальних комплексів та закладів (Г-4-3)	Г-4-3						
зона розміщення культових та обрядових споруд (Г-4-4)	Г-4-4						
Лікувальні зони Г-5	Г-5						
зона розміщення лікувальних закладів (Г-5-1)	Г-5-1						

Назва зони	Ідентифікатор зони	Стан на початок ДДП			Прогнозний стан на закінчення ДДП		
		площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)	площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)
зона розміщення соціальних закладів (Г-5-2)	Г-5-2						
зона розміщення оздоровчих закладів (Г-5-3)	Г-5-3						
Торговельні зони Г- 6	Г-6						
Зони житлової забудови Ж	Ж						
Зона садибної забудови Ж-1	Ж-1						
Зона блокованої забудови Ж-2	Ж-2						
Багатоквартирна житлова забудова Ж-3	Ж-3						
зона розташування двох поверхових багатоквартирних житлових будинків (Ж-3-1)	Ж-3-1						
зона розташування багатоквартирних житлових будинків 2-4 поверхи (Ж- 3-2)	Ж-3-2						
Зона багатоквартирної житлової забудови Ж4	Ж-4						
зона розташування багатоквартирних житлових будинків 5 поверхів (Ж-4-1)	Ж-4-1						
зона розташування багатоквартирних житлових будинків 9 поверхів (Ж-4-2)	Ж-4-2						
зона розташування багатоквартирних житлових будинків змішаної етажності, 5-9 поверхів (Ж-4-3)	Ж-4-3						

Назва зони	Ідентифікатор зони	Стан на початок ДДП			Прогнозний стан на закінчення ДДП		
		площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)	площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)
Зона змішаної багатоповерхової житлової забудови та громадської забудови Ж4	Ж-4						
Зона багатоквартирної житлової забудови Ж-5	Ж5						
зона розташування багатоквартирних житлових будинків: 10 поверхів (Ж-5-1)	Ж-5-1						
зона розташування багатоквартирних житлових будинків 10-14 поверхів (Ж-5-2)	Ж-5-2						
зона розташування багатоквартирних житлових будинків 16 поверхів (Ж-5-3)	Ж-5-3						
зона розташування багатоквартирних житлових будинків змішаної етажності 10-16 поверхів (Ж-5-4)	Ж-5-4						
Зона багатоквартирної житлової забудови Ж-6	Ж-6						
зона розташування багатоквартирних житлових будинків 17-20 поверхів (Ж-6-1)	Ж-6-1						
зона розташування багатоквартирних житлових будинків - висотних житлових комплексів (більше 20 поверхів) (Ж-6-2)	Ж-6-2						

Назва зони	Ідентифікатор зони	Стан на початок ДДП			Прогнозний стан на закінчення ДДП		
		площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)	площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)
Змішана забудова Ж-7 (зона змішаної житлової забудови)	Ж-7						
Ландшафтно-рекреаційні зони Р	Р						
Зона об'єктів природно-заповідного фонду Р-1.	Р-1						
зона природних ландшафтів (Р-1-1)	Р-1-1						
Рекреаційні зони активного відпочинку Р-2	Р-2						
Рекреаційні зони озеленених територій загального користування Р-3	Р-3						
зона розміщення парків, скверів, міських садів, бульварів, міських лісів (Р-3-1)	Р-3-1						
зона розміщення лугопарків, лісопарків, гідропарків (Р-3-2)	Р-3-2						
рекреаційно-меморіальна зона (Р-3-3)	Р-3-3						
меморіальна зона (Р-3-4)	Р-3-4						
Рекреаційна зона обмеженого користування Р-4	Р-4						
Курортна зона - К	К						
Зона розміщення санаторіїв КЛ	КЛ						
зона для розміщення курортних комплексів (КЛ-1)	КЛ-1						
зона для розміщення	КЛ-2						

Назва зони	Ідентифікатор зони	Стан на початок ДДП			Прогнозний стан на закінчення ДДП		
		площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)	площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)
санаторіїв, санаторіїв-профілакторіїв для дорослих, для батьків з дітьми (КЛ-2)							
Зона установ відпочинку і туризму КВТ	КВТ						
зона, призначена для розміщення пансіонатів, курортних готелів (КВТ-1)	КВТ-1						
зона, призначена для розміщення туристичних баз, оздоровчих таборів, баз відпочинку, кемпінгів (КВТ-2)	КВТ-2						
Зони транспортної інфраструктури ТР	ТР						
зона транспортної інфраструктури ТР-1	ТР-1						
зона відводу залізниці (ТР-1-1)	ТР-1-1						
зона інфраструктури міського та позаміського транспорту (залізничних і автовокзалів, портів, морських і річкових вокзалів) (ТР-1-2)	ТР-1-2						
зона транспортної інфраструктури населеного пункту (ТР-1-3)	ТР-1-3						
зона аеропортів (ТР-1-4);	ТР-1-4						
Зона транспортної інфраструктури ТР-	ТР-2						

Назва зони	Ідентифікатор зони	Стан на початок ДДП			Прогнозний стан на закінчення ДДП		
		площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)	площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)
2							
зона пішохідних вулиць (ТР-2-1)	ТР-2-1						
Зони інженерної інфраструктури ІН	ІН						
зона інженерної інфраструктури ІН-1	ІН-1						
зона інженерної інфраструктури ІН-2	ІН-2						
зона магістральних інженерних мереж ІН-3	ІН-3						
Комунально-складські зони КС	КС						
Зона розміщення об'єктів І класу санітарної класифікації КС-1 з СЗЗ 1000 м	КС-1						
санітарна захисна зона до зони КС-1	СЗЗ КС-1						
Зона розміщення об'єктів ІІ класу санітарної класифікації КС-2 з СЗЗ 500 м	КС-2						
санітарна захисна зона до зони КС-2	СЗЗ КС-2						
Зона розміщення об'єктів ІІІ класу санітарної класифікації КС3 з СЗЗ 300 м	КС-3						
зона розміщення кладовищ КС-3-1	КС-3-1						
зона розміщення очисних споруд КС-3-2	КС-3-2						
санітарна захисна зона до зони КС-3	СЗЗ КС-3						
Зона розміщення об'єктів ІV класу санітарної	КС-4						

Назва зони	Ідентифікатор зони	Стан на початок ДДП			Прогнозний стан на закінчення ДДП		
		площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)	площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)
класифікації КС4 з СЗЗ 100 м							
Зона розміщення складських об'єктів та баз, великих логістичних центрів КС-4-1	КС-4-1						
санітарна захисна зона до зони КС-4	<i>СЗЗ КС-4</i>						
Зона розміщення об'єктів V класу санітарної класифікації КС-5 з СЗЗ 50 м	КС-5						
санітарна захисна зона до зони КС-5	<i>СЗЗ КС-5</i>						
Виробничі зони В.	В						
зони підприємств I класу шкідливості В-1 з СЗЗ 1000 м	В-1						
санітарна захисна зона до зони В-1	<i>СЗЗ КС-1</i>						
зони підприємств II класу шкідливості В-2 з СЗЗ 500 м	В-2						
санітарна захисна зона до зони В-2	<i>СЗЗ В-2</i>						
зони підприємств III класу шкідливості В-3 з СЗЗ 300 м	В-3						
санітарна захисна зона до зони В-3	<i>СЗЗ В-3</i>						
зони підприємств IV класу шкідливості В-4 з СЗЗ 100 м	В-4						
санітарна захисна зона до зони В-4	<i>СЗЗ В-4</i>						
зони підприємств V класу шкідливості В-5 з СЗЗ 50 м	В-5						
санітарна захисна зона до зони В-5	<i>СЗЗ В-5</i>						

Назва зони	Ідентифікатор зони	Стан на початок ДДП			Прогнозний стан на закінчення ДДП		
		площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)	площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)
Зона розміщення підприємств без екологічних наслідків В-6	В-6						
Зона комерційного призначення В-7	В-7						
Спеціальні зони С	С						
Зони режимних об'єктів зв'язку С-1	С-1						
Зона військових об'єктів (спецтериторій) С-2	С-2						
Зони пенітенціарних установ С-3	С-3						
Зона озеленення спеціального призначення С-4	С-4						
Зона земель сільськогосподарського призначення СВ-1	СВ-1						
Зона сільськогосподарських підприємств, установ та організацій СВ-2	СВ-2						
Зона земель історико-культурного призначення ІК	ІК						
Території що приєднуються, або відходять від населеного пункту внаслідок дій ДДП							
Ліси (Forest) FO	FO						
Оброблені землі – (Cropland) CR	CR						
Пасовища – G Grassland	GR						
Водно-болотні угіддя: (Wetlands) WE	WE						

Назва зони	Ідентифікатор зони	Стан на початок ДДП			Прогнозний стан на закінчення ДДП		
		площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)	площа (га)	площа озеленення (%)	площа лісистості (%)
Кар'єри видобутку торфу WE2	WE2						
Постійні води (ставки, річки, болота) WE1	WE1						
Поселення, забудовані території, дороги та ін. (Settlements)	SE						
Інші землі (Other land) OT	OT						
Разом	SUM						

Значення площ до початку ДДП та після ДДП (виділені блакитним кольором) мають співпадати

МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ

Н А К А З

від _____ 20__ р.

Київ

№ _____

**Про забезпечення участі
експертів у здійсненні оцінки
впливу на довкілля**

Відповідно до частини другої статті 10 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити такі, що додаються:
Положення про Експертну комісію з оцінки впливу на довкілля;
Кваліфікаційні вимоги до експертів з оцінки впливу на довкілля;
Порядок ведення реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля.
2. Департаменту екологічної оцінки та контролю (Марина ТИЩЕНКОВА) забезпечити подання цього Наказу в установленому порядку на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Управлінню цифрової трансформації та моніторингу довкілля (Максим ЛОБОК) оприлюднити документи, зазначені у пункті першому цього наказу, на вебсайті Міндовкілля.
4. Наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра ШАХМАТЕНКА Романа.

Міністр

Роман АБРАМОВСЬКИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
захисту довкілля та
природних ресурсів
України
_____ № _____

**ПОРЯДОК
ВЕДЕННЯ РЕЄСТРУ ЕКСПЕРТІВ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ
НА ДОВКІЛЛЯ**

1. Цей Порядок, розроблений на виконання статті 10 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», визначає правові засади та процедуру ведення реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля (далі - Реєстр), встановлює вимоги і порядок внесення інформації до Реєстру.

2. Реєстр – це система збору, накопичення, систематизації та зберігання інформації про експертів з оцінки впливу на довкілля, з числа яких призначаються члени експертних комісій з оцінки впливу на довкілля.

3. Інші терміни у цьому Порядку вживаються у значенні, наведеному у Законі України «Про оцінку впливу на довкілля».

4. Реєстр ведеться з метою забезпечення:

централізованого накопичення, систематизації та зберігання інформації про експертів з оцінки впливу на довкілля на регіональному та державному рівнях, з числа яких призначаються члени експертних комісій з оцінки впливу на довкілля;

забезпечення доступності інформації про наявних експертів з оцінки впливу на довкілля, які можуть залучатися уповноваженим центральним органом (далі – Міндовкілля) та уповноваженими територіальними органами до процедур оцінки впливу на довкілля.

5. Держателем та адміністратором Реєстру є Міндовкілля, яке:
визначає організаційні та методологічні засади ведення Реєстру;
організовує створення системи збирання та накопичення інформації, що надається кандидатами на включення до Реєстру;

використовує інформацію Реєстру для виконання повноважень, визначених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля»;

забезпечує технічне функціонування Реєстру, збереження даних і їх захист від несанкціонованого доступу та руйнування;

здійснює інші повноваження, необхідні для функціонування Реєстру та отримання інформації з нього.

Будь-яке копіювання та поширення Реєстру заборонено.

6. Реєстр ведеться в електронній формі.

7. Створення та функціонування Реєстру здійснюється з дотриманням вимог законів України «Про захист інформації в інформаційно – телекомунікаційних системах», «Про захист персональних даних», «Про доступ до публічної інформації».

8. Оприлюднення інформації Реєстру здійснюється в мережі Інтернет через офіційну веб-сторінку Міндовкілля.

9. Відомості до Реєстру вносяться українською мовою.

10. Плата за внесення відомостей до Реєстру не стягується.

11. Експертом з оцінки впливу на довкілля може бути особа, яка відповідає Кваліфікаційним вимогам до експертів з оцінки впливу на довкілля.

12. До Реєстру не можуть включатися особи, які є авторами (виконавцями) звітів з оцінки впливу на довкілля, а також особи, відомості про яких внесені до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

13. Для включення до Реєстру, заявник подає до Міндовкілля заяву за формою, наведеною у додатку 1 до цього Порядку.

14. До заяви додаються:

а) копії паспорта та реєстраційного номера облікової картки платника податків (не подається фізичними особами, які через свої релігійні переконання відмовляються від реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті);

б) копія (копії) документа (документів) про освіту;

в) копії документів про трудову діяльність та досвід роботи за фахом;

г) коротке резюме досвіду у сфері спеціальних знань із зазначенням основних досягнень для розміщення в Реєстрі.

15. Заяву про включення до Реєстру та інші документи за переліком, наведеним у пункті 14 цього Порядку, заявник направляє поштою або подає особисто до Міндовкілля, з внутрішнім описом та пронумерованими аркушами.

16. Подані документи реєструються Міндовкілля в установленому законодавством порядку.

17. Документи, подані заявником для включення до Реєстру, розглядаються на засіданні Кваліфікаційної комісії з формування реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля (далі – Кваліфікаційна комісія).

18. Склад Кваліфікаційної комісії затверджується наказом Міндовкілля. Кваліфікаційна комісія складається з голови, членів комісії, а також технічного секретаря. Кількісний склад Кваліфікаційної комісії - не менше семи осіб. Кількісний склад Кваліфікаційної комісії не може бути парним числом.

19. Голова Кваліфікаційної комісії – заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України відповідно до розподілу функціональних повноважень.

20. До складу Кваліфікаційної комісії входять представники структурного підрозділу Міндовкілля, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері оцінки впливу на довкілля, та два уповноважених представники від громадської ради при Міндовкілля. До роботи Кваліфікаційної комісії можуть залучатися представники інших структурних підрозділів Міндовкілля.

21. Засідання Кваліфікаційної комісії проводяться за необхідності, але не рідше одного разу на квартал. За відсутності заяв про включення до Реєстру, скарг на експертів з оцінки впливу на довкілля чи інших відомостей, що свідчать про наявність підстав для виключення експерта з оцінки впливу на довкілля з Реєстру, засідання Комісії не проводяться. Інформація про осіб, що подали заяви на включення до Реєстру, осіб пропонує до виключення з Реєстру, порядок денний та дата чергового засідання Кваліфікаційної комісії оприлюднюються на офіційній веб-сторінці Міндовкілля у мережі Інтернет не пізніше, ніж за десять робочих днів до засідання Кваліфікаційної комісії.

22. Засідання Комісії проводяться в режимі онлайн трансляції через мережу Інтернет. На засіданні Кваліфікаційна комісія розглядає заяви про включення до Реєстру, звернення громадськості щодо кандидатів на включення до Реєстру, скарги на експертів з оцінки впливу на довкілля, іншу інформацію, що стосується прийняття Кваліфікаційною комісією рішень про включення чи виключення з Реєстру. За результатами розгляду документів Кваліфікаційною комісією приймаються рішення про включення кандидата до Реєстру, про відмову у включенні кандидата до Реєстру, про виключення експерта з оцінки впливу на довкілля з Реєстру, про відмову у виключенні експерта з оцінки впливу на довкілля з Реєстру. Рішення, прийняті Кваліфікаційною комісією, оформляються протоколом, який у строк, що не перевищує трьох робочих днів з дня засідання Кваліфікаційної комісії, оприлюднюється на офіційній веб-сторінці Міндовкілля у мережі Інтернет.

Під час розгляду заяви про включення до Реєстру перевагою для ухвалення рішення є наявність значного досвіду роботи у сферах спеціальних знань заявника.

23. Кваліфікаційна комісія повідомляє заявника/експерта з оцінки впливу на довкілля про прийняте рішення письмово протягом семи робочих днів з дати прийняття такого рішення. У рішеннях про відмову у включенні кандидата до Реєстру, про виключення експерта з оцінки впливу на довкілля з Реєстру та про відмову у виключенні експерта з оцінки впливу на довкілля з Реєстру зазначаються мотивовані підстави такого рішення.

24. Рішення про відмову у включенні кандидата до Реєстру приймається у таких випадках:

а) невідповідність заяви та документів, що додаються до неї, вимогам законодавства України;

б) подання документів, передбачених цим Порядком, не в повному обсязі;

в) подання недостовірної інформації;

г) невідповідність заявника Кваліфікаційним вимогам до експертів з оцінки впливу на довкілля;

д) невідповідність заявника вимогам пункту 12;

е) наявність чинного рішення Комісії про виключення експерта з оцінки впливу на довкілля з Реєстру з підстав, передбачених підпунктами б) - г) пункту 25 цього Порядку, прийнятого протягом останніх п'яти років.

25. Виключення експерта з оцінки впливу на довкілля з Реєстру відбувається за рішенням Кваліфікаційної комісії у разі:

а) надходження заяви від експерта з оцінки впливу на довкілля про виключення його з Реєстру;

б) виявлення, що експертом з оцінки впливу на довкілля подано недостовірні відомості до Реєстру;

в) невиконання чи неналежне виконання обов'язків експерта з оцінки впливу на довкілля у складі експертної комісії з оцінки впливу на довкілля;

г) порушення експертом з оцінки впливу на довкілля вимог п. 12;

г) набрання законної сили обвинувальним вироком суду;

д) смерті експерта з оцінки впливу на довкілля.

26. У разі необхідності оновити чи внести до Реєстру додаткову інформацію про себе експерти з оцінки впливу на довкілля подають відповідну заяву на ім'я голови Кваліфікаційної комісії. Технічний секретар Кваліфікаційної комісії вносить відповідну інформацію до Реєстру.

27. Реєстр ведеться за формою, наведеною у додатку 2 до цього Порядку.

28. Реєстр у формі зведеної таблиці оприлюднюється на офіційній веб-сторінці Міндовкілля. Інформація у Реєстрі оновлюється щоквартально.

**Директор Департаменту
екологічної оцінки та контролю**

Марина ТІЩЕНКОВА

Додаток № 1 до Порядку
ведення реєстру експертів з
оцінки впливу на довкілля
Міністерство захисту
довкілля та природних
ресурсів України

ПІБ, адреса та контактні
дані експерта

Заява

Прошу включити мене до Реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля.

Галузь знань, спеціальність*:

Сфери спеціальних знань:

Регіон діяльності (область, області, вся територія України):

Дата _____ Підпис _____ ПІБ _____
Я, _____, відповідно до
Закону України «Про захист персональних даних», надаю згоду на обробку
та на оприлюднення моїх персональних даних, що вносяться до Реєстру
експертів з оцінки впливу на довкілля.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ _____

Цим підтверджую, що з моменту введення в дію Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» до цього часу не брав участь у підготовці звітів з оцінки впливу на довкілля в якості автора (виконавця).

Дата _____ Підпис _____ ПІБ _____

*графи “галузь знань” та “спеціальність” вказуються згідно з додатком 3 до цього Порядку, який містить витяг з Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266.

Додаток 2 до Порядку
ведення реєстру
експертів з оцінки
впливу на довкілля

**Відомості, що вносяться до Реєстру експертів з оцінки впливу на
довкілля**

№ пор.	ПІБ	Галузь знань*	Найменування спеціальності*	Сфера спеціальних знань**	Регіон***	Контактна електронна адреса експерта

*графи «галузь знань» та «найменування спеціальності» вказуються згідно з додатком 3 до цього Порядку, який містить витяг з Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266. При цьому експерт не обов'язково повинен володіти науковим ступенем у відповідній галузі.

** графа «сфера спеціальних знань» заповнюється згідно з інформацією, наведеною у заяві експерта та короткому резюме, що додається до заяви.

***графа «регіон» заповнюється згідно з інформацією, наведеною у заяві експерта.

Додаток 3 (довідковий)
до Порядку ведення
реєстру експертів з
оцінки впливу на
довкілля

ПЕРЕЛІК
галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється
підготовка здобувачів вищої освіти

Шифр галузі	Галузь знань	Код спеціальності	Найменування спеціальності*
09	Біологія	091	Біологія
10	Природничі науки	101	Екологія
		102	Хімія
		103	Науки про Землю*
		104	Фізика та астрономія
		105	Прикладна фізика та наноматеріали
		106	Географія
13	Механічна інженерія	131	Прикладна механіка
		132	Матеріалознавство
		133	Галузеве машинобудування
		134	Авіаційна та ракетно-космічна техніка
		135	Суднобудування
		136	Металургія
14	Електрична інженерія	141	Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка
		142	Енергетичне машинобудування
		143	Атомна енергетика
		144	Теплоенергетика
		145	Гідроенергетика
15	Автоматизація та приладобудування	151	Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології
		152	Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка
		153	Мікро- та наносистемна техніка
16	Хімічна та біоінженерія	161	Хімічні технології та інженерія
		162	Біотехнології та біоінженерія
		163	Біомедична інженерія
17	Електроніка та телекомунікації	171	Електроніка
		172	Телекомунікації та радіотехніка
		173	Авіоніка

Шифр галузі	Галузь знань	Код спеціальності	Найменування спеціальності
18	Виробництво та технології	181	Харчові технології
		182	Технології легкої промисловості
		183	Технології захисту навколишнього середовища
		184	Гірництво
		185	Нафтогазова інженерія та технології
		186	Видавництво та поліграфія
		187	Деревообробні та меблеві технології
19	Архітектура та будівництво	191	Архітектура та містобудування
		192	Будівництво та цивільна інженерія
		193	Геодезія та землеустрій
		194	Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології
20	Аграрні науки та продовольство	201	Агрономія
		202	Захист і карантин рослин
		203	Садівництво та виноградарство
		204	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
		205	Лісове господарство
		206	Садово-паркове господарство
		207	Водні біоресурси та аквакультура
		208	Агроінженерія
21	Ветеринарна медицина	211	Ветеринарна медицина
		212	Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза
22	Охорона здоров'я	221	Стоматологія
		222	Медицина
		223	Медсестринство
		224	Технології медичної діагностики та лікування
		225	Медична психологія
		226	Фармація, промислова фармація
		227	Фізична терапія, ерготерапія
		228	Педіатрія
		229	Громадське здоров'я

Шифр галузі	Галузь знань	Код спеціальності	Найменування спеціальності
27	Транспорт	271	Річковий та морський транспорт
		272	Авіаційний транспорт
		273	Залізничний транспорт
		274	Автомобільний транспорт
		275	Транспортні технології (за видами)

* Спеціальність, що передбачає вивчення складу і будови Землі, зокрема геологія, геофізика, мінералогія, геохімія, вулканологія, сейсмологія та інші фізичні науки про Землю, метеорологія та інші атмосферні науки (включаючи кліматичні дослідження), гідрологія, океанологія.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом Міністерства
захисту довкілля та
природних ресурсів
України

_____ №

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЕКСПЕРТНУ КОМІСІЮ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

1. Це положення встановлює порядок роботи Експертної комісії з оцінки впливу на довкілля, що утворюється уповноваженим центральним органом, та Експертної комісії з оцінки впливу на довкілля, що утворюється уповноваженим територіальним органом, відповідно до статті 10 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» (далі – Експертна комісія), а також порядок призначення та роботи експертів у складі цих комісій.

2. Терміни у цьому Положенні вживаються у значенні, наведеному у Законі України «Про оцінку впливу на довкілля».

3. Експертна комісія забезпечує здійснення уповноваженим центральним органом та уповноваженим територіальним органом повноважень, визначених статтями 5, 9 та 14 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

4. Члени Експертної комісії призначаються з числа експертів, внесених до Реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля, що ведеться уповноваженим центральним органом, у кількості двадцять одна особа.

5. Керівник структурного підрозділу, відповідального за проведення оцінки впливу на довкілля, визначає персональний склад Експертної комісії, виходячи із потреб відповідного структурного підрозділу у експертних знаннях, необхідних для проведення оцінки впливу на довкілля, та враховуючи сфери спеціальних знань та регіон діяльності експертів, що внесені до Реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля.

6. Керівник структурного підрозділу, відповідального за проведення оцінки впливу на довкілля, надсилає експертам на їхні електронні адреси, зазначені у Реєстрі експертів з оцінки впливу на довкілля, запрошення, у якому роз'яснює процедуру оцінки впливу на довкілля, обов'язки експертів з оцінки впливу на довкілля, порядок роботи Експертної комісії, запитує їхню згоду на призначення до складу Експертної комісії, просить підтвердити актуальність інформації про них у Реєстрі експертів з оцінки впливу на довкілля.

7. У разі, якщо протягом десяти днів від запрошеного експерта/експертів не надходить відповідь із згодою на призначення до складу Експертної комісії, керівник структурного підрозділу, відповідального за проведення оцінки впливу на довкілля, надсилає запрошення, зазначене у пункті 6 цього Порядку, іншому експерту, внесеному до Реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля. У разі якщо в Реєстрі експертів з оцінки впливу на

довкілля відсутні інші експерти у необхідній сфері спеціальних знань чи регіоні, керівник структурного підрозділу, відповідального за проведення оцінки впливу на довкілля, надсилає запрошення, зазначене у пункті 6 цього Порядку, експерту із іншого регіону, або експерту у іншій сфері спеціальних знань.

8. Після отримання згоди всіх експертів, необхідних для формування повного складу Експертної комісії, керівник структурного підрозділу, відповідального за проведення оцінки впливу на довкілля, готує подання керівнику уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу, у якому обґрунтовує необхідність залучення експертів у сферах спеціальних знань та перелік експертів для призначення до складу Експертної комісії.

9. За поданням керівника структурного підрозділу, відповідального за проведення оцінки впливу на довкілля, керівник уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу призначають членів Експертної комісії. Персональний склад Експертної комісії затверджується наказом керівника уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу та оприлюднюється протягом трьох робочих днів на офіційній веб-сторінці цього органу у мережі Інтернет.

10. Члени Експертної комісії призначаються строком на три роки.

11. Повноваження члена Експертної комісії достроково припиняються у таких випадках:

за особистою заявою члена Експертної комісії;

у разі виключення члена Експертної комісії з Реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля.

У цих випадках у строк, що не перевищує тридцяти днів, керівник структурного підрозділу, відповідального за проведення оцінки впливу на довкілля, визначає сферу спеціальних знань та формує подання керівнику уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу на призначення нового члена Експертної комісії. Керівник уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу вносять зміни до складу Експертної комісії та призначають нового члена Експертної комісії на місце експерта, який достроково припинив свої повноваження, в порядку передбаченому пунктом 9 цього Порядку.

12. У разі дострокового припинення повноважень члена Експертної комісії, новий член Експертної комісії призначається строком на три роки. Не допускається призначення до складу Експертної комісії нових членів Експертної комісії у сферах спеціальних знань, якими володіють дійсні члени Експертної комісії.

13. Формами роботи Експертної комісії є засідання Експертної комісії у повному складі, що відбуваються у приміщенні уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу, та індивідуальна робота одного або кількох членів Експертної комісії. Засідання Експертної комісії може відбуватися у форматі відеоконференції. У такому випадку відеоконференцію організовує відповідальний працівник

уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу. На першому засіданні члени Експертної комісії обирають із свого складу голову Експертної комісії та Секретаря для головування на засіданнях та підготовки протоколів засідань відповідно.

14. Для залучення Експертної комісії у повному складі чи окремих її членів до здійснення оцінки впливу на довкілля окремої планованої діяльності керівник структурного підрозділу, відповідального за проведення оцінки впливу на довкілля, надсилає технічне завдання голові Експертної комісії або окремим її членам.

15. У випадку роботи Експертної комісії у формі індивідуальної роботи одного або кількох членів Експертної комісії, надані ними пропозиції і рекомендації уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу підписуються цими членами Експертної комісії індивідуально.

16. У особливо складних випадках, коли для здійснення оцінки впливу на довкілля необхідні комплексні пропозиції і рекомендації фахівців з різних галузей знань (в тому числі, у разі проведення транскордонної оцінки), уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган можуть залучати для забезпечення здійснення оцінки впливу на довкілля Експертну комісію у повному складі. У такому випадку Експертна комісія визначає порядок підготовки пропозиції і рекомендації та визначає члена Експертної комісії, відповідального за їх підготовку. Після підготовки членами Експертної комісії індивідуальних пропозицій і рекомендацій, відповідальний член Експертної комісії готує пропозиції і рекомендації, які затверджуються на засіданні Експертної комісії двома третинами від присутніх членів Експертної комісії. Таке засідання Експертної комісії є правомочним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу. Протокол засідання Експертної комісії з пропозиціями і рекомендаціями та усіма індивідуальними пропозиціями і рекомендаціями членів Експертної комісії передається уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу протягом трьох робочих днів з дня проведення засідання Експертної комісії.

17. За необхідності Експертна комісія може залучати до своєї роботи та запрошувати на свої засідання інших експертів, занесених до Реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля, та інших фахівців для дачі роз'яснень з окремих питань.

Послуги надані іншими фахівцями є безкоштовними.

18. Протоколи засідань Експертної комісії з пропозиціями і рекомендаціями та усі індивідуальні пропозиції і рекомендації членів Експертної комісії вносяться уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля у терміни, визначені Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» для внесення до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля документів, щодо яких надавалися пропозиції і рекомендації, та у той самий строк оприлюднюються на офіційних веб-сторінках цих органів у мережі Інтернет.

19. Члени Експертної комісії повинні бути незалежними і неупередженими та не мати реального чи потенційного конфлікту інтересів. На членів Експертної комісії поширюються вимоги Закону України «Про запобігання корупції».

20. Член Експертної комісії усувається від роботи Експертної комісії щодо оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, щодо якої у цього члена Експертних комісії виник реальний чи потенційний конфлікт інтересів. В тому числі, член Експертної комісії не може бути залучений до роботи Експертної комісії щодо оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, щодо якої він брав участь у підготовці проектної документації.

21. Член Експертної комісії зобов'язаний невідкладно, але не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли він дізнався чи повинен був дізнатися про наявність у нього реального чи потенційного конфлікту інтересів, повідомити відповідний уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган про наявність у нього реального чи потенційного конфлікту інтересів щодо планованої діяльності, щодо якої здійснюється оцінка впливу на довкілля.

22. Членам Експертної комісії забороняється розголошувати конфіденційну інформацію, яка стала їм відома у зв'язку з виконанням обов'язків членів Експертної комісії. У разі передачі члену Експертної комісії на опрацювання матеріалів, що містять конфіденційну інформацію, він зобов'язаний письмово задекларувати свою обізнаність щодо необхідності охороняти конфіденційну інформацію від розголошення та недобросовісного комерційного використання.

23. Член Експертної комісії письмово попереджається про юридичну відповідальність за вчинення дій та прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів, вчинення інших корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, а також за розголошення конфіденційної інформації, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням обов'язків члена Експертної комісії.

24. Оплата послуг членам Експертної комісії проводиться за надані послуги на підставі укладених договорів.

25. Виключення експерта із Експертної комісії є підставою для дострокового розірвання договору.

**Директор Департаменту
екологічної оцінки та контролю**

Марина ТИЩЕНКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Міністерства захисту
довкілля та природних
ресурсів України**

« ____ » _____ 20 ____ № ____

**КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО ЕКСПЕРТІВ З ОЦІНКИ
ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ**

1. Вища освіта за ступенем «спеціаліст» або «магістр» у таких галузях знань: біологія, природничі науки, механічна інженерія, електрична інженерія, автоматизація та приладобудування, хімічна та біоінженерія, електроніка та телекомунікації, виробництво та технології, архітектура та будівництво, аграрні науки та продовольство, ветеринарна медицина, охорона здоров'я, транспорт.

2. Досвід роботи не менше п'яти років у сферах спеціальних знань, за якими експерт визначатиметься в Реєстрі експертів з оцінки впливу на довкілля.

**Директор Департаменту
екологічної оцінки та контролю**

Марина ТІЩЕНКОВА

Мельник Олена Сергіївна
Скляр Вікторія Григорівна
Коваленко Ігор Миколайович
Васькіна Ірина Валеріївна
Шерстюк Марина Юріївна

Оцінка впливу на довкілля:
впровадження природоохоронних практик
та кліматичної політики ЄС

Навчальний посібник

Суми, РВВ, Сумський національний аграрний університет,
вул. Г. Кондратьєва, 160

Підписано до друку: ____ 2021 р. Формат А5: Гарнітура Times New Roman

Тираж: ____ примірників

Замовлення

Ум. друк. арк.
